

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain, ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 3 ja 5 §:n sekä luonnonsuojelulain 35 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annettua lakia, ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia ja luonnonsuojelulakia.

Esityksessä ehdotetaan tehtäväksi uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämistä koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin täytäntöönpanon edellyttämät kansalliset lainsäädäntömuutokset.

Voimassa olevan uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain soveltamisalasta poistettaisiin laitokset, jotka tuottavat muutakin kuin uusiutuvaa energiaa. Lisäksi uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyille asetettujen määräaikojen kattavuutta ja pituutta muutettaisiin sekä yhteyspisteviranomaiselle lisättäisiin velvoite varmistaa määräaikojen noudattaminen.

Mainittuun lakiin lisättäisiin uudet säännökset uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden nimeämisestä sekä nimetyillä alueilla sovellettavasta ympäristövaikutusten arvioinnista. Mainittuun lakiin, ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettuun lakiin ja luonnonsuojelulakiin lisättäisiin uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämistä koskevan direktiivin edellyttämät ympäristövaikutusten arviointimenettelyä ja luonnonsuojelulain mukaista hankkeiden ja suunnitelmien arviointia koskevat erityissäännökset.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden nimeämistä koskevat säännökset on kuitenkin tarkoitettu tulemaan voimaan samaan aikaan kuin valtion aluehallinnon uudistusta koskeva lainsäädäntö eli 1.1.2026.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
PERUSTELUT	4
1 Asian tausta ja valmistelu	4
1.1 Tausta	4
1.2 Valmistelu	4
1.2.1 EU-säädöksen valmistelu	4
1.2.2 Hallituksen esityksen valmistelu	5
1.3 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö	5
2 Nykytila ja sen arviointi	7
2.1 Kansallinen lainsäädäntö	7
2.1.1 Laki uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä	7
2.1.2 Ympäristönsuojelulaki	7
2.1.3 Vesilaki	8
2.1.4 Luonnonsuojelulaki	9
2.1.5 Kemikaaliturvallisuuslaki	10
2.1.6 Rakentamislaki	10
2.1.7 Alueidenkäyttölaki	11
2.1.8 Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelyistä	11
2.1.9 Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista	12
2.1.10 Päästökauppalaki	13
2.1.11 Laki Suomen talousvyöhykkeestä	13
2.1.12 Laki eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta	13
2.2 Lupakäytäntö	14
2.2.1 Aluehallintovirastossa käsiteltävät lupa-asiat	14
2.2.2 Turvallisuus- ja kemikaalivirastossa käsiteltävät lupa-asiat	17
2.2.3 Kuntien päätökset	17
2.3 Kansallisen lainsäädännön muutostarpeiden arviointi	17
2.3.1 Määritelmät (2 artikla)	17
2.3.2 Lupamenettelyn organisointi ja pääperiaatteet (16 artikla)	18
2.3.3 Lupamenettely uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden ulkopuolella (16 b artikla)	21
2.3.4 Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueet (15 c ja 16 a artikla)	22
2.3.5 Uusiutuvan energian hankkeiden päivittämistä koskevan lupamenettelyn nopeuttaminen (16 c artikla)	25
2.3.6 Aurinkoenergialaitteiden asentamista koskeva lupamenettely (16 d artikla)	26
2.3.7 Lämpöpumppujen asentamista koskeva lupamenettely (16 e artikla)	26
3 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	27
3.1 Keskeiset ehdotukset	27
3.1.1 Lähtökohdat	27
3.1.2 Määritelmät	27
3.1.3 Määräaikojen soveltamisalan laajentaminen	27
3.1.4 Muutokset määräaikojen pituuteen	28

3.1.5 Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueet.....	30
3.2 Pääasialliset vaikutukset	33
3.2.1 Taloudelliset vaikutukset	33
3.2.2 Ympäristövaikutukset	39
3.2.3 Muut ihmisiin kohdistuvat ja yhteiskunnalliset vaikutukset	39
4 Muut toteuttamisvaihtoehdot.....	42
4.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset	42
4.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot	43
5 Lausuntopalaute.....	43
6 Säännöskohtaiset perustelut.....	53
6.1 Laki uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä	53
6.2 Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 3 ja 5 §:n muuttamisesta	65
6.3 Luonnonsuojelulaki	65
7 Voimaantulo	66
8 Toimeenpano ja seuranta.....	66
9 Suhde muihin esityksiin	66
10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys.....	68
10.1 Johdanto	68
10.2 Yhdenvertaisuus	68
10.3 Vastuu ympäristöstä ja osallistuminen	69
10.4 Oikeusturva.....	70
10.5 Kunnan itsehallinto	72
10.6 Saamelaisten oikeudet	74
10.7 Perustuslain 2 §:n 3 momentista, 80 §:stä ja 119 §:n 2 momentista johtuvat vaatimukset	74
10.8 Kansallisen liikkumavaran käyttö.....	75
LAKIEHDOTUKSET	77
1. Laki uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain muuttamisesta.....	77
LIITE 1	85
LIITE 2	85
2. Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 3 ja 5 §:n muuttamisesta	86
3. Laki luonnonsuojelulain 35 §:n muuttamisesta	86
LIITE	88
RINNAKKAISTEKSTIT	88
1. Laki uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain muuttamisesta.....	88
2. Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 3 ja 5 §:n muuttamisesta	102
3. Laki luonnonsuojelulain 35 §:n muuttamisesta	103
3. Laki luonnonsuojelulain 35 §:n muuttamisesta (35 §:n 4 momentti)	105

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annettu laki (1145/2020, jäljempänä *uusiutuvan energian lupamenettelylaki* tai *lupamenettelylaki*) tuli voimaan 30 päivänä kesäkuuta 2021. Lailla pantiin täytäntöön uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2018/2001 (jäljempänä *RED II -direktiivi* tai *uusiutuvan energian direktiivi*) 16 artikla. Artikla koskee uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyjen organisointia ja kestoja. RED II -direktiiviä on muutettu direktiivin (EU) 2018/2001, asetuksen (EU) 2018/1999 ja direktiivin 98/70/EY muuttamisesta uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisen osalta sekä neuvoston direktiivin (EU) 2015/652 kumoamisesta annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2023/2413 (jäljempänä *RED III -direktiivi* tai *muutosdirektiivi*).

Ehdotetulla uusiutuvan energian lupamenettelylain muuttamisesta annettavalla lailla pantaisiin kansallisesti täytäntöön ne RED III -direktiivin säännökset, jotka liittyvät uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyjen organisointiin ja kestoja. RED III -direktiivi on tullut voimaan 20.11.2023. Sen täytäntöönpanon yleinen määräaika on 21.5.2025, mutta joidenkin lupamenettelyjen organisointia ja kestoja koskevien artiklojen osalta se oli 1.7.2024. Kansallinen täytäntöönpano näiden artiklojen osalta on viivästynyt. Komissio on 26.9.2024 käynnistänyt Suomea kohtaan rikkomusmenettelyn direktiivin täytäntöönpanon viivästyksestä niiden artiklojen osalta, joiden täytäntöönpanon määräaika oli 1.7.2024 ja jotka on tarkoitus panna täytäntöön tällä hallituksen esityksellä.

1.2 Valmistelu

1.2.1 EU-säädöksen valmistelu

Komissio antoi 14.7.2021 RED III -direktiiviä koskevan ehdotuksen ([COM\(2021\) 557 final](#)) Ehdotukseen kuului myös neuvoston direktiivin (EU) 2015/652 kumoaminen. Valtioneuvosto on toimittanut ehdotuksesta 7.10.2021 valtioneuvoston kirjelmän eduskunnalle ([U 59/2021 vp](#)). Lisäksi eduskunnalle on 10.6.2022 toimitettu U-jatkokirje komission ehdotuksesta ([UJ 14/2022 vp](#)).

Direktiivin valmistelun aikana alkoi Venäjän federaation hyökkäyssota Ukrainaa vastaan ja maakaasun toimitusten ennennäkemätön väheneminen Venäjän federaatiosta jäsenvaltioihin. Tästä johtuen komissio antoi 9.11.2022 ehdotuksen neuvoston asetukseksi kehyksestä uusiutuvan energian käyttöönoton nopeuttamiseksi ([COM\(2022\) 591 final](#)) perustuen Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 122 artiklan 1 kohtaan, jonka mukaan neuvosto voi komission ehdotuksesta päättää jäsenvaltioiden välisen yhteisvastuun hengessä taloudellisen tilanteen kannalta aiheellisista toimenpiteistä erityisesti, jos ilmenee suuria vaikeuksia tiettyjen tuotteiden saatavuudessa, ennen kaikkea energia-alalla. Neuvoston asetus kehyksestä uusiutuvan energian käyttöönoton nopeuttamiseksi (EU) 2022/2577 tuli voimaan jäsenvaltioiden ja Euroopan parlamentin hyväksymänä 30.12.2022 ja se säädettiin olemaan voimassa 30.6.2024 saakka. Mainitun asetuksen sääntely on määräaikojen osalta suurilta osin samansisältöistä kuin RED III -direktiivin sääntely.

1.2.2 Hallituksen esityksen valmistelu

Ympäristöministeriö asetti lokakuussa 2023 yhden luukun lainsäädännön kehittämistä valmistelevan lainsäädäntöhankkeen (YM063:00/2023), jossa on tarkoitus kehittää ympäristöllisiä lupamenettelyjä koskevaa sääntelyä ja edistää yhden luukun mallin toteuttamiseen liittyviä hallitusohjelman kirjauksia. Lainsäädäntöhankkeen toimikausi on 20.10.2023–31.12.2024 ja sen tavoitteena on sujuvoittaa yhden valtakunnallisen toimivallan omaavan lupa-, ohjaus- ja valvontaviranomaisen mallissa ympäristöön vaikuttavien hankkeiden lupamenettelyjä. Lainsäädäntöhankkeessa valmisteltu luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa sekä eräiksi muiksi siihen liittyviksi laeiksi (VN/27126/2023, jäljempänä *yhden luukun palveluja koskeva hallituksen esitys*) oli lausuntokierroksella 20.6.–30.8.2024. Lainsäädäntöhanke on osa laajempaa yhden luukun palvelujen hanketta (VN/21409/2023).

RED III -direktiivin täytäntöönpanon päävastuu kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle ja uusiutuvan energian lupamenettelylaki on ollut työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan laki. Koska uusiutuvan energian lupamenettelyillä on tiivis kytkentä edellä mainittuun yhden luukun lainsäädännön kehittämistä valmistelevaan lainsäädäntöhankkeeseen, on RED III -direktiivin edellyttämiä muutoksia uusiutuvan energian lupamenettelylakiin koskeva hallituksen esitys katsottu tarkoituksenmukaisimmaksi valmistella ympäristöministeriön toimesta osana yhden luukun lainsäädännön kehittämistä valmistelevaa lainsäädäntöhanketta. Samalla on katsottu tarkoituksenmukaiseksi siirtää laki ympäristöministeriön hallinnonalle.

Yhden luukun lainsäädännön kehittämistä valmistelevan lainsäädäntöhankkeen ohjausryhmässä ovat ympäristöministeriön lisäksi olleet edustettuina oikeusministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, valtiovarainministeriö, aluehallintovirastot, ELY-keskukset, Suomen ympäristökeskus, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, Suomen Kuntaliitto ry, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry sekä Suomen luonnonsuojeluliitto ry. Ohjausryhmässä toimi lisäksi pysyvässä asiantuntijana ympäristöoikeuden professori Itä-Suomen yliopistosta. Lainsäädäntöhankkeen ohjausryhmän kokousten pöytäkirjat sekä muu valmisteluaineisto ovat saatavilla osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksella YM063:00/2023.

RED III -direktiivin täytäntöönpanoa koskevan hallituksen esityksen valmistelussa on hyödynnetty ympäristöministeriön sisäistä yhden luukun lainsäädännön kehittämistä valmistelevan lainsäädäntöhankkeen työjaostoa. Lisäksi sen valmistelun lähtökohtia on käsitelty hankkeelle asetetun laajapohjaisen ohjausryhmän kokouksissa 5.6.2024 ja 27.8.2024. Valmistelun aikana on myös järjestetty yksittäisiä palavereja eri sidosryhmien kanssa. Lainsäädäntöhankkeesta on järjestetty saamelaiskäräjälain (974/1995) 9 §:n mukaiset neuvottelut saamelaiskäräjien ja ympäristöministeriön välillä 10.2.2025. Esitys on käsitelty kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa 4.3.2025.

1.3 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö

Marraskuussa 2023 voimaan tulleen RED III -direktiivin keskeisin tavoite on korottaa uusiutuvan energian koko EU:ta koskeva yleistavoite nykyisestä 32 prosentista 42,5 prosenttiin vuodelle 2030. Muutosdirektiivi tarkentaa useiden uusiutuvan energian direktiivin eri uusiutuvaan energiaan liittyvien osa-alueiden sääntelyä mukaan lukien bioenergia, liikenne ja uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyt. Tämä hallituksen esitys kattaa muutosdirektiivin sääntelyn kansallisen täytäntöönpanon siltä osin kuin se koskee uusiutuvan energian tuotantolaitoksen lupamenettelyitä.

Muutosdirektiivin 1 artiklan 1 kohdassa säädetään muutoksista uusiutuvan energian direktiivin määritelmiä koskevaan 2 artiklaan. Lupamenettelyn kannalta merkityksellisiä muutoksia on tehty uusiutuvan energian direktiivin 2 artiklan toisen kohdan 1 alakohdassa olevaan uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan energian määritelmään, johon on lisätty osmoottinen energia yhdeksi uusiutuvan energian lähteen muodoksi. Artiklan toiseen kohtaan on myös lisätty uusia alakohtia. Lupamenettelyiden kannalta merkityksellisiä ovat alakohta 9 a (uusiutuvan energian nopean kehittämisen alue), alakohta 9 b (aurinkoenergialaitteet), alakohta 44 b (osmoottinen energia) sekä alakohta 44 d (samalla paikalla sijaitseva energiavarasto).

Muutosdirektiivin 1 artiklan ensimmäisen kohdan 6 alakohdalla lisättiin uusiutuvan energian direktiiviin uusi 15 c artikla, joka velvoittaa jäsenvaltiot nimeämään alueillaan uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueita. Lisäksi artiklassa säädetään alueiden nimeämisessä noudatettavasta menettelystä sekä nimeämiseen liittyvistä reunaehdoista.

Muutosdirektiivin 1 artiklan ensimmäisen kohdan 7 alakohdalla korvattiin uusiutuvan energian lupamenettelyn organisointia ja kestoja koskeva 16 artikla kokonaan uusilla artikloilla. Uudessa 16 artiklassa käsitellään lupamenettelyn organisointia ja pääperiaatteita. Uusi 16 a artikla koskee lupamenettelyä uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla ja 16 b lupamenettelyä uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden ulkopuolella. Uusi 16 c artikla koskee uusiutuvan energian hankkeiden päivittämistä koskevan lupamenettelyn nopeuttamista, 16 d aurinkoenergialaitteiden asentamista koskevaa lupamenettelyä, 16 e lämpöpumppujen asentamista koskevaa lupamenettelyä sekä 16 f erittäin tärkeää yleistä etua.

Lupamenettelyn organisointia ja pääperiaatetta koskevan 16 artiklan mukaan lupamenettelyyn on jatkossa sisällyttävä kaikki hallinnolliset vaiheet, ympäristöarvioinnit mukaan lukien, lupahakemuksen täydellisyyden toteamisesta siihen asti, kun asiaankuuluva toimivaltainen viranomainen tai asiaankuuluvat toimivaltaiset viranomaiset ilmoittavat lupamenettelyn tulosta koskevan lopullisen päätöksen. Artiklassa asetetaan sitovat määräajat lupahakemuksen täydellisyyden toteamista varten. Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueita koskevassa 16 a artiklassa asetetaan sitovat määräajat alueilla toteutettaville uusiutuvan energian hankkeille. Lisäksi siinä säädetään alueilla soveltuvasta ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (jäljempänä *YVA-menettely*) koskevasta vapautuksesta sekä YVA-menettelyn sijaan noudatettavasta menettelystä.

Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden ulkopuolisia alueita koskevassa 16 b artiklassa asetetaan sitovat määräajat muilla alueilla toteutettavien uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyille. Uusiutuvan energian hankkeiden päivittämistä koskevaa lupamenettelyä koskevassa 16 c artiklassa säädetään päivittämishankkeiden YVA-menettelyä koskevista erityisvaatimuksista tai vapautuksista. Direktiivin 16 d ja e artikloissa säädetään aurinkoenergialaitteiden ja lämpöpumppujen asentamista koskevista määräajoista sekä niiden YVA-menettelyä koskevista erityisvaatimuksista tai vapautuksista. Euroopan komission on antanut 13.5.2024 suosituksen (EU) 2024/1343 uusiutuvaa energiaa ja siihen liittyvää infrastruktuuria koskevien hankkeiden lupamenettelyjen nopeuttamisesta¹.

¹ [Komission suositus \(EU\) 2024/1343, annettu 13 päivänä toukokuuta 2024, uusiutuvaa energiaa ja siihen liittyvää infrastruktuuria koskevien hankkeiden lupamenettelyjen nopeuttamisesta](#)

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Kansallinen lainsäädäntö

2.1.1 Laki uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä

Uusiutuvan energian lupamenettelylailla pantiin täytäntöön edellinen uusiutuvan energian RED II -direktiivi ja sen tavoitteena on jouduttaa uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyitä ja eräitä muita hallinnollisia menettelyitä sekä parantaa menettelyihin liittyvän neuvonnan saatavuutta.

Lain 2 §:ssä säädetään sen soveltamisalasta ja suhteesta muuhun lainsäädäntöön. Laissa säädetään sen mukaan sähköisestä asioinnista ja neuvonnasta uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyissä ja eräissä muissa hallinnollisissa menettelyissä sekä uusiutuvan energian voimalaitosten lupamenettelyissä ja eräissä muissa hallinnollisissa hyväksymismenettelyissä sovellettavista määräajoista. Lain 3 §:ssä säädetään laissa tarkoitetuista määritelmistä. Sen 4 kohta sisältää uusiutuvan energian määritelmän ja 5 kohta uusiutuvan energian tuotantolaitoksen määritelmän. Lain 4 ja 5 §:ssä säädetään yhteyspisteviranomaisesta ja sen tehtävistä. Lain 6–8 §:ssä säädetään sähköisestä asioinnista.

Lain 9 §:ssä luetellaan määräaikoihin sisältyvät lupamenettelyt ja muut hallinnolliset hyväksymismenettelyt. Määräaikojen piirissä on pykälässä erikseen luetellut, ympäristönsuojelulain (527/2014), vesilain (587/2011), luonnonsuojelulain (9/2023), muinaismuistolain (295/1963), vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005, jäljempänä *kemikaaliturvallisuuslaki*), ilmailulain (864/2014), rakentamislain (751/2023), Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain (1058/2004) sekä sähkömarkkinalain (588/2013) mukaiset menettelyt.

Lain 10 §:ssä säädetään uusiutuvan energian voimalaitoksen tuotantolaitoksen lupamenettelyiden ja muiden hallinnollisten hyväksymismenettelyiden määräajoista, 11 §:ssä määräajan laskemisesta ja 12 §:ssä niiden seurannasta. Lain 13 §:ssä säädetään määräajan pidentämisestä ja määräajan laskemisen keskeyttämisestä ja 14 §:ssä laskemisen raukeamisesta.

2.1.2 Ympäristönsuojelulaki

Ympäristönsuojelulain (527/2014) tarkoituksena on ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja kansalaisten vaikutusmahdollisuuksien edistäminen ympäristöllisessä päätöksenteossa. Näiden tavoitteiden edistämiseksi tietyt ympäristöön vaikuttavat toimet on säädetty luvanvaraisiksi. Luvanvaraisuudesta säädetään lain 4 luvussa. Lupamenettelyistä säädetään lain 5 luvussa. Valtion ympäristölupaviranomaisena toimii ympäristönsuojelulain 21 §:n mukaan aluehallintovirasto ja valtion valvontaviranomaisena elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (jäljempänä *ELY-keskus*). Kunnalle kuuluvista lupa- ja valvontatehtävistä huolehtii kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

Ympäristönsuojelulakia sovelletaan teolliseen ja muuhun toimintaan, josta aiheutuu tai saattaa aiheutua ympäristön pilaantumista. Lakia sovelletaan myös toimintaan, jossa syntyy jätettä, sekä jätteen käsittelyyn. Toiminnot on jaoteltu ympäristönsuojelulaissa luvanvaraisiin, ilmoituksenvaraisiin ja rekisteröitäviin toimintoihin. Ympäristönsuojelulaissa on myös muita näiden menettelyiden ulkopuolelle jääviä toimintoja, esimerkiksi yksittäiset määräykset, kertaluonteista toimintaa koskeva ilmoitusmenettely ja kunnalliset ympäristönsuojelumääräykset.

Ympäristöluvanvaraiset toiminnot jaotellaan direktiivilaitoksiin ja muihin luvanvaraisiin toimintoihin. Direktiivilaitoksella tarkoitetaan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2010/75/EU teollisuuden päästöistä (yhtenäistetty ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen) (jäljempänä teollisuuspäästödirektiivi), mainittuja toimintoja. Energian tuotannossa direktiivilaitoksen rajana on 50 megawatin polttoaineteho ja muun luvanvaraisen laitoksen rajana 20 megawatin polttoaineteho, joka koskee kiinteän polttoaineen kattiloita.

Ympäristönsuojelulain 27 §:n mukainen ympäristölupa voidaan tarvita esimerkiksi biomassaa polttavan laitoksen tai biokaasulaitoksen toimintaan, kun kyseessä on ammattimainen tai laitosmainen jätteenkäsittely. Biokaasulaitoksen osalta luvanvaraisuus voi lisäksi perustua biokaasulaitoksen yhteydessä olevan polttolaitoksen polttoainetehoon tai laitoksen valmistaman polttoaineen määrään.

Ympäristönsuojelulain 116 §:n mukainen toiminnan rekisteröinti koskee pääsääntöisesti energiantuotantolaitoksia, joiden polttoaineteho on vähintään 1 mutta alle 50 megawattia ja joissa jokaisen kiinteää polttoainetta käyttävän energiantuotantoyksikön polttoaineteho on alle 20 megawattia. Toiminnanharjoittajan on tehtävä rekisteröinti-ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan aloittamista. Toiminta voidaan aloittaa, kun kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on rekisteröinyt toiminnan tai rekisteröinti-ilmoituksen jättämisestä on kulunut 30 päivää. Samalla tavalla toimitaan, jos aiemmin rekisteröityyn energiantuotantolaitokseen rakennetaan uusi energiantuotantoyksikkö. Ympäristönsuojelulain 116 §:n 3 momentin mukaisesti, jos rekisteröinti-ilmoitus on puutteellinen, on kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen pyydettävä toiminnanharjoittajaa täydentämään sitä. Tällöin 2 momentissa säädetty rekisteröintiä koskevat määräajat lasketaan siitä päivästä, jolloin rekisteröinti-ilmoitus täyttää säädetty sisältövaatimukset. Ympäristönsuojelulain 47 §:ssä säädetään ympäristölupahakemuksen yhteiskäsittelystä vesilain mukaisen hakemuksen kanssa ja 47 a §:ssä yhteiskäsittelystä maanaineslupahakemuksen kanssa.

2.1.3 Vesilaki

Vesilain (587/2011) tarkoituksena on turvata vesivarojen ja vesiympäristön tarkoituksenmukainen ja järkevä käyttö erilaiset intressit yhteen sovittavalla tavalla. Keskeiset säännökset muun muassa vesilain mukaisen luvan tarpeesta, luvan myöntämisedellytyksistä ja lupaan liitettävistä määräyksistä sisältyvät vesilain 3 lukuun. Luvanvaraisuus voi perustua joko hankkeen vaikutuksiin (vesilain 3 luvun 2 §) tai hankeluetteloon (vesilain 3 luvun 3 §). Vesitaloushankkeella on oltava lupaviranomaisen lupa, jos se voi muuttaa vesistön asemaa, syvyyttä, vedenkorkeutta tai virtaamaa, rantaa tai vesiympäristöä taikka pohjaveden laatua tai määrää ja tämä muutos aiheuttaa vesilain 3 luvun 2 §:n 1 momentin 1–9 kohdassa mainitun haitallisen seurauksen. Vesitaloushankkeella on lisäksi oltava lupaviranomaisen lupa, jos edellä tarkoitettu muutos aiheuttaa edunmenetystä toisen vesialueelle, kalastukselle, veden saannille, maalle, kiinteistölle tai muulle omaisuudelle. Vesilain 3 luvun 3 §:n 1 momentin 1–11 kohdassa luetellaan vesitaloushankkeet, jotka vaativat aina vesilain mukaista lupaa.

Jos luvan myöntämisen yleiset edellytykset täyttyvät, hakijalle voidaan myös myöntää vesilain 2 luvun 12 §:n mukainen vähäinen käyttöoikeus toisen alueeseen, kuten esimerkiksi tilapäisesti nostaa vettä toiselle kuuluvalla alueella. Lain 2 luvun 13 §:ssä säädetään edellytyksistä myöntää käyttöoikeus toisen alueeseen tai rakennukseen, jos alue on toteutettavan vesitaloushankkeen vuoksi tarpeen esimerkiksi laitetta, rakennusta tai muuta rakennelmaa sekä niiden käyttöä ja kunnossapitoa varten. Luvun 14 §:ssä säädetään edellytyksistä myöntää hakijalle oikeus toiselle kuuluvan rakennelman poistamiseen, muuttamiseen tai hyväksi käyttämiseen.

Vesilain 1 luvun 7 §:n mukaan aluehallintovirasto toimii vesilaissa tarkoitettuna lupaviranomaisena. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ja ojitustoimituksen toimivallasta ojitusasioissa säädetään lain 5 luvussa. Aluehallintovirasto käsittelee vesilain mukaisten vesitaloushankkeiden lupahakemukset sekä eräitä vesilain mukaisia korvaus- ja hallintopakkoasioita. ELY-keskus ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimivat vesilaissa tarkoitettuina valvontaviranomaisina.

2.1.4 Luonnonsuojelulaki

Luonnonsuojelulaissa (9/2023) säädetään keinoista, kuten alueiden, luontotyyppien ja lajien suojelusta, joiden tavoitteena on luonnon monimuotoisuuden turvaaminen. Lailla on pantu täytäntöön neuvoston direktiivi 92/43/ETY luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta (jäljempänä *luontodirektiivi*) ja neuvoston direktiivi 2009/147/EY luonnonvaraisten lintujen suojelusta (jäljempänä *lintudirektiivi*).

Lain 2 luvussa säädetään luonnonsuojelun valtion viranomaisista. Sen 9 §:n mukaan ELY-keskus edistää luonnon monimuotoisuuden suojelua ja kestäväää käyttöä sekä maiseman suojelua alueellaan, vastaa tässä laissa sille säädetyistä viranomais tehtävistä, valvoo luonnonsuojelulain säännösten noudattamista ja käyttää luonnonsuojelun yleisen edun puhevaltaa. Lain 3 luvussa säädetään luonnonsuojelusuunnittelusta. Sen 15 §:ssä säädetään valtakunnallisesti merkittävien luonnonarvojen turvaamiseksi laadittavista luonnonsuojeluohjelmista.

Euroopan unionin Natura 2000 -verkostosta säädetään lain 5 luvussa. Sen 35 §:ssä säädetään hankkeiden ja suunnitelmien arvioinnista (jäljempänä *Natura-arviointi*). Arviointi on 35 §:n mukaan toteutettava, jos hanke tai suunnitelma joko yksistään tai yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää Natura 2000 -verkostoon ehdotetun tai siihen sisällytetyn alueen luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon. Jos hankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetulla lailla (252/2017, jäljempänä *YVA-laki*) tarkoitettua YVA-menettelyä, Natura-arviointi tulee tapauskohtaisesti tehdä arviointimenettelyn yhteydessä. Jos kyse on uusiutuvan energian tuotantolaitoksesta, arviointi tulee kuitenkin tehdä aina YVA-menettelyn yhteydessä.

Lain 6 luku koskee luonnonsuojelualueita. Se pitää sisällään säännökset luonnonsuojelualueen perustamisesta, eri luonnonsuojelualueityypejä koskevista erityissäännöksistä sekä luonnonsuojelualueiden noudatettavista rauhoitussäännöksistä ja -määräyksistä. Luonnonsuojelualueita ovat kansallispuistot, luonnonpuistot, valtion muut luonnonsuojelualueet ja yksityiset luonnonsuojelualueet. Luontotyyppien suojelusta säädetään lain 7 luvussa. Sen 64 §:ssä säädetään suojelluista luontotyypeistä ja 65 §:ssä tiukasti suojellun luontotyypin heikentämiskiellosta. Sen 66 §:ssä säädetään luontotyypin hävittämis- ja heikentämiskiellosta koskevasta poikkeuksesta. ELY-keskus voi sen mukaan yksittäistapauksessa myöntää poikkeuksen lain 64 §:n 2 momentissa tai 65 §:n 1 momentissa tarkoitettua luontotyypin suojelua koskevasta kiellosta, jos kyseisen luontotyypin suojelutavoitteet eivät huomattavasti vaarannu tai luontotyypin suojelu estää yleisen edun kannalta erittäin tärkeän hankkeen tai suunnitelman toteuttamisen eikä hankkeelle tai suunnitelmalle ole teknisesti ja taloudellisesti toteutettavissa olevaa vaihtoehtoa.

Lain 8 luvussa säädetään eliölajien suojelusta. Sen 73 §:ssä säädetään suurten petolintujen pesäpuiden suojelusta, 77 §:ssä erityisesti suojeltavien eliölajien esiintymispaikkojen suojelusta, 78 §:ssä Euroopan unionin tiukkaa suojelua edellyttävien eliölajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelusta, 79 §:ssä Euroopan unionin tärkeinä pitämien eliölajien

esiintymispaikkojen suojelusta ja 81 §:ssä uusina tavattujen eliölajien suojelusta. Sen 83 §:n mukaan ELY-keskus voi säännöksen mukaisten edellytysten täytyessä myöntää luvan poiketa lain eliölajien suojelua koskevissa 70, 73, 74, 77, 78 ja 79 §:ssä säädetystä, jos siitä ei ole haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle.

2.1.5 Kemikaaliturvallisuuslaki

Kemikaaliturvallisuuslaki on vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden turvallista käsittelyä koskeva yleislaki. Lain soveltamisala on laaja ja sillä on liittymäpintoja muuhun kemikaaliturvallisuutta edistävään lainsäädäntöön, kuten Euroopan unionin kemikaalilainsäädäntöön, työsuojelu-, ympäristönsuojelu- sekä maankäyttö- ja rakennuslainsäädäntöön. Kemikaaliturvallisuuslailla ja sen nojalla annetuilla asetuksilla on saatettu voimaan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi vaarallisista aineista aiheutuvien suuronnettomuusvaarojen torjunnasta sekä neuvoston direktiivin 96/82/EY muuttamisesta ja myöhemmästä kumoamisesta (2012/18/EU, jäljempänä *Seveso III –direktiivi*). Seveso III -direktiivissä määritetyt velvoitteet koskevat teollisuuslaitoksia, joissa käsitellään fysikaalisia, terveydelle ja ympäristölle vaaroja aiheuttavia kemikaaleja direktiivissä annetuista ainemääristä lähtien.

Kemikaaliturvallisuuslain tarkoituksena on ehkäistä ja torjua vaarallisten kemikaalien sekä räjähteiden valmistuksesta, käytöstä, siirrosta, varastoinnista ja muusta käsittelystä aiheutuvia henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahinkoja sekä edistää yleistä turvallisuutta. Tarkemmat turvallisuusvaatimukset on esitetty valtioneuvoston asetuksessa vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin turvallisuusvaatimuksista (856/2012).

Kemikaaliturvallisuuslain 23 §:ssä säädetään velvoitteesta hakea turvallisuus- ja kemikaalivirastolta (jäljempänä *Tukes*) lupa vaarallisen kemikaalin laajamittaiselle teolliselle käsittelylle. Lain 24 §:ssä säädetään velvoitteesta tehdä ilmoitus vaarallisen kemikaalin vähäisestä teollisesta käsittelystä ja varastoinnista. Ilmoitus tehdään pelastusviranomaiselle, lukuun ottamatta lain 23 §:n 2 momentissa tarkoitettuja tilanteita, joissa ilmoitus tehdään Tukesille.

2.1.6 Rakentamislaki

Maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999) tuli voimaan 1.1.2000. Maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus käynnistettiin keväällä 2018. Rakentamista koskevat pykälät uudistettiin rakentamislaille (571/2023), joka tuli voimaan 1.1.2025 ja maankäyttö- ja rakennuslain nimi muuttui samalla alueidenkäyttölaki. Muutoksen yhteydessä muutettiin myös uusiutuvan energian lupamenettelylain 9 §:n 9 §:n 1 momentin 8 kohtaa siltä osin kuin siinä viitatus maankäyttö- ja rakennuslain säännökset tuli muuttaa rakentamislain säännöksiin. Rakentamislakia on muutettu 1.1.2025 voimaan tulleella lailla 897/2024. Lain 38, 38 a, 61 ja 68 a §:iä sovelletaan kuitenkin vasta 1.1.2026.

Rakentamislain 42 §:ssä säädetään velvoitteesta hakea rakentamislupa. Luvan myöntää 43 §:n mukaan kunnan rakennusvalvontaviranomainen. Lupaharkinta koostuu 43 §:n mukaan alueidenkäyttöisten edellytysten (sijoittamisen edellytykset) tarkastelusta ja olennaisten teknisten vaatimusten (toteuttamisen edellytykset) tarkastelusta. Luvan hakijan niin pyytäessä kunta voi ratkaista sijoittamisen edellytysten olemassaolon erillisellä päätöksellä (sijoittamislupa).

Rakentamislain 43 a §:ssä säädetään puhtaan siirtymän sijoittamisluvasta. Siinä säädetään mahdollisuudesta tehdä puhtaan siirtymän teollisuushankkeen alueidenkäyttöisten edellytysten

tarkastelu sijoittamisluvalla ilman asemakaavaa tai yleiskaavaa, jossa on määrätty sen käyttämisestä rakentamisluvan myöntämisen perusteena. Puhtaan siirtymän teollisuushankkeeksi katsotaan pykälän mukaan muun muassa energiatuotantolaitos, joka tuottaa energiaa uusiutuvalla energialla lukuun ottamatta tuuli- ja aurinkovoimalaitosta sekä RED-direktiivin tarkoittamilla uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla toteutettavat kyseiselle alueelle asetettuja ehtoja noudattavat hankkeet lukuun ottamatta tuuli- ja aurinkovoimalaitosta.

Rakentamislain 46 §:ssä säädetään sijoittamisen edellytysten harkinnasta suunnittelutarvealueella. Lain 55 ja 56 §:ssä säädetään purkamislupamenettelystä ja 57 §:ssä mahdollisuudesta myöntää erityisestä syystä lupa poiketa alueidenkäyttölaissa säädetystä tai sen nojalla annetusta ja rakentamislaisissa säädetystä tai sen nojalla annetusta säännöksestä, määräyksestä, kiellosta tai muusta rajoituksesta.

2.1.7 Alueidenkäyttölaki

Alueidenkäyttölain uudistusta valmistelee marraskuussa 2023 nimetty työryhmä, jonka tehtävänä on laatia ehdotus uudeksi alueidenkäyttölaiksi. Tavoitteena on, että lakiesitys annetaan eduskunnalle kevätistuntokaudella 2025. Uusi alueidenkäyttölaki muodostuu valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita, kaavoitusta ja merialuesuunnittelua koskevista säännöksistä. Alueidenkäyttölain rinnalle laaditaan yhdyskuntakehittämislaki ja yhdyskuntarakentamislaki.

Voimassa olevassa alueidenkäyttölaissa säädetään alueidenkäytön suunnittelusta. Alueidenkäytön suunnittelun osalta laissa säädetään valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista, jotka ohjaavat suunnittelua maakunnissa ja kunnissa. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden lisäksi alueidenkäytön suunnittelujärjestelmään kuuluvat maakuntakaava, yleiskaava ja asemakaava. Maakuntakaava on kartalla esitetty suunnitelma maakunnan alue- ja yhdyskuntarakenteesta, joka kuvaa rakentamisen ja ympäristön kehittämisen suunnat maakunnassa tuleville vuosikymmenille. Maakuntakaava on ohjeena kuntien kaavoitukselle (yleis- ja asemakaavat) sekä muulle viranomais toiminnalle, jolla vaikutetaan alueidenkäyttöön. Maakuntakaavan laatii ja siitä päättää maakunnan liitto. Yleiskaavassa määritetään kunnan kehityksen suuret linjat sekä kaava-alueen käyttö, esimerkiksi asuinalueiden, työpaikkojen ja liikenneväylien sijainti. Kunta vastaa yleiskaavan laatimisesta ja sen hyväksyy kunnanvaltuusto.

Asemakaava on yksityiskohtaisin kaavataso. Sillä ohjataan alueidenkäyttöä ja rakentamista paikallisten olosuhteiden, kaupunki- ja maisemakuvan, hyvän rakentamistavan ja muiden yhdessä sovittujen tavoitteiden edellyttämällä tavalla. Asemakaavassa määritellään alueen tuleva käyttö: mitä säilytetään, mitä saa rakentaa, mihin ja millä tavalla. Kaavassa osoitetaan esimerkiksi rakennusten sijainti, koko ja käyttötarkoitus. Asemakaavan laatii ja hyväksyy kunta. Maakunta-, yleis- ja asemakaavan sisältövaatimukset on kuvattu maankäyttö- ja rakennuslaissa. Kaavat on otettava huomioon myös muiden lakien mukaisessa päätöksenteossa, kuten ympäristönsuojelu- ja vesilain mukaisia lupa-asioita ratkaistaessa, siten kuin siitä erikseen säädetään.

2.1.8 Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä

YVA-lailla pannaan täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista antaman direktiivin 2011/92/EU (jäljempänä *YVA-direktiivi*). Sen mukaista YVA-menettelyä sovelletaan hankkeisiin, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia. YVA-menettelyä aina edellyttävät

hankkeet luetellaan lain liitteessä 1 olevassa hankeluettelossa. Uusiutuvan energian tuotantolaitosten kannalta relevantteja hankeluettelon kohtia ovat mm. sen energiantuotantoa koskevan 7 kohdan a alakohta (kattila- tai voimalaitokset, joiden suurin polttoaineteho on vähintään 300 megawattia) ja e alakohta (tuulivoimalahankkeet, kun yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 45 megawattia) sekä hankeluettelon 2 kohdan f alakohta (yli 200 hehtaarin laajuinen, yhtenäiseksi katsottavan alueen metsä-, suo- tai kosteikkoluonnon pysyväisluonteinen muuttaminen toteuttamalla uudisojituksia tai kuivattamalla ojittamattomia suo- ja kosteikkoalueita, poistamalla puusto pysyvästi tai uudistamalla alue Suomen luontaiseen lajistoon kuulumattomilla puulajeilla. Kohta voi soveltua esimerkiksi aurinkovoimahankkeisiin.)

Hankeluettelossa määriteltyjen hankkeiden lisäksi YVA-menettelyä voidaan soveltaa yksittäistapauksessa silloin, kun hanke tai sen muutos todennäköisesti aiheuttaa laadultaan tai laajuudeltaan hankeluettelossa tarkoitettujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia. Päätöksen YVA-menettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa tekee ELY-keskus, lukuun ottamatta tiettyjä ydinenergialain mukaisia hankkeita, joissa päätöksen tekee työ- ja elinkeinoministeriö.

YVA-menettely käsittää lain 14 §:n mukaan 1) arviointiohjelman ja arviointiselostuksen laatimisen; 2) arviointiohjelmasta ja arviointiselostuksesta tiedottamisen ja kuulemisen mukaan lukien kansainvälinen kuuleminen; 3) yhteysviranomaisen tarkastelun arviointiohjelmassa ja arviointiselostuksessa esitetyistä tiedoista ja kuulemisten yhteydessä annetuista mielipiteistä ja lausunnoista mukaan lukien kansainvälinen kuuleminen; 4) yhteysviranomaisen lausunnon arviointiohjelmasta; 5) yhteysviranomaisen perustellun päätelmän hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista; ja 6) arviointiselostuksen, siitä annettujen mielipiteiden ja lausuntojen, mukaan lukien kansainvälistä kuulemistä koskevat asiakirjat, sekä perustellun päätelmän huomioonottamisen lupamenettelyssä sekä perustellun päätelmän sisällyttämisen lupaan.

2.1.9 Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista

Viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annettu laki (200/2005, jäljempänä *SOVA-laki*) tuli voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2005. Lailla on pantu keskeisesti täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista 2001/42/EY (jäljempänä *SOVA-direktiivi*). Kaavoituksen osalta SOVA-direktiivi on saatettu kansallisesti voimaan alueidenkäyttölailla.

SOVA-lain 8–11 § sisältävät SOVA-direktiivin edellyttämät säännökset tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristöarvioinnista. Ympäristöarviointi pitää lain mukaan sisällään suunnitelman tai ohjelman ympäristövaikutusten arvioinnin ja siihen sisältyvän ympäristöselostuksen laatimisen, kuulemisten järjestämisen, ympäristöselostuksen ja kuulemisten tulosten huomioon ottamisen päätöksenteossa sekä päätöksestä tiedottamisen. Suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaavan viranomaisen tulee ympäristöarvioinnissa selvittää ja arvioida suunnitelman tai ohjelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen todennäköisesti merkittävät ympäristövaikutukset ja laatia sen pohjalta ympäristöselostus.

Suunnitelman tai ohjelman valmistelu tulee lain 8 §:n mukaan järjestää siten, että yleisöllä on mahdollisuus saada tietoja suunnitelman tai ohjelman ja ympäristöselostuksen lähtökohdista, tavoitteista ja valmistelusta sekä esittää asiasta suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaavalle viranomaiselle mielipiteensä. Lain 9 §:n mukaan yleisölle on lisäksi suunnitelma- tai ohjelmaluonnoksen valmistuttua varattava mahdollisuus tutustua luonnokseen ja ympäristöselostukseen sekä esittää niistä mielipiteensä.

Lain 10 ja 10 a §:ssä säädetään menettelystä tilanteissa, joissa suunnitelmalla tai ohjelmalla on todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia. Lain 11 §:n mukaan suunnitelmaa tai ohjelmaa valmisteltaessa on otettava ympäristöselostus ja järjestetyillä kuulemiskierroksilla saatu palaute huomioon. Tästä on sisällettävä myös tietoa suunnitelman tai ohjelman hyväksyvään päätökseen. Lisäksi suunnitelman tai ohjelman hyväksymistä koskevassa päätöksessä on oltava selvitys ympäristövaikutusten seurannasta. Päätös on annettava tiedoksi julkisella kuulutuksella. Lain 12 § velvoittaa suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaavan viranomaisen huolehtimaan ympäristövaikutusten seurannasta.

2.1.10 Päästökauppalaki

Päästökauppalain (1270/2023) 5 §:n mukaan lakia sovelletaan laitoksiin, joissa harjoitetaan lain liitteessä I mainittua toimintaa, sekä laitoksista aiheutuneisiin liitteessä I mainittuihin kasvihuonekaasuihin. Päästölupaa edellytetään mm. polttolaitoksilta, joiden teho on yli 20 MW, ja samassa kaukolämpöverkossa olevat pienemmät laitokset. Lain 6 §:n mukaan lakia ei mm. sovelleta 31.12.2025 asti laitokseen, jossa käytetään laitoksen tai polttoyksikön käynnistystä tai pysäytystä lukuun ottamatta yksinomaan biomassaa. 1.1.2026 alkaen lakia ei sovelleta laitokseen, jossa vuosien 2019–2023 keskimääräiset kestävä biomassan poltosta aiheutuvat päästöt muodostavat yli 95 prosenttia laitoksen keskimääräisistä kokonaispäästöistä.

Lain 6 luvussa säädetään laitoksen päästöluvasta. Sen 26 §:n mukaan lain soveltamisalaan kuuluvalla laitoksella tulee olla Energiaviraston myöntämä päästölupa. Lain 27 §:ssä säädetään toiminnanharjoittajan velvollisuudesta toimittaa päästölupaa koskeva hakemus Energiavirastoon sekä päästölupaa koskevan hakemuksen sisällöstä. Lain 28 §:ssä säädetään päästöluvan myöntämisen edellytyksistä ja 29 §:ssä päästöluvan myöntämistä koskevasta päätöksestä. Päätös päästöluvan myöntämisestä on 29 §:n mukaan tehtävä viimeistään kahden kuukauden kuluttua siitä, kun hakemus ja sen mahdolliset täydennykset on toimitettu.

2.1.11 Laki Suomen talousvyöhykkeestä

Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain (1058/2004, jäljempänä *talousvyöhykelaki*) mukaisesti Suomen talousvyöhyke käsittää Suomen aluevesiin välittömästi liittyvän merialueen, jonka ulkoraja määräytyy Suomen vieraiden valtioiden kanssa tekemien sopimusten mukaisesti ja jonka ulkorajan sijainti osoitetaan valtioneuvoston asetuksella. Suomella on talousvyöhykkeellä kansainvälisen oikeuden mukainen lainkäyttövalta tekosaarten, laitteiden ja muiden rakennelmien rakentamisessa ja käytössä sekä meriympäristön suojelussa ja meritieteellisessä tutkimuksessa samoin kuin muut kansainvälisen oikeuden mukaiset oikeudet ja velvollisuudet.

Talousvyöhykelain 6 §:n mukaan valtioneuvosto voi antaa hakemuksesta suostumuksen hyödyntää talousvyöhykkeellä olevan merenpohjan ja sen sisustan luonnonvaroja ja tehdä tällaiseen hyödyntämiseen tähtäävää tutkimusta tai suorittaa talousvyöhykkeellä muuta toimintaa, jonka tarkoituksena on vyöhykkeen taloudellinen hyödyntäminen. Lain 7 §:n nojalla valtioneuvosto voi antaa hakemuksesta suostumuksen tekosaarten, 6 §:ssä tarkoitettuun toimintaan käytettävien laitteiden ja muiden rakennelmien sekä sellaisten muiden laitteiden ja rakennelmien rakentamiseen ja käyttämiseen, jotka saattavat haitata Suomelle kansainvälisen oikeuden mukaan kuuluvien oikeuksien käyttämistä talousvyöhykkeellä. Lupa-asia ratkaistaan valtioneuvoston yleisistunnossa työ- ja elinkeinoministeriön esittelystä.

2.1.12 Laki eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta

Eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta annetun lain (768/2024, jäljempänä *lunastuslupalaki*) tarkoituksena on ehkäistä eräiden sähköjohtojen sekä kaasun, öljyn ja kemikaalien siirtoputkien rakentamisesta ympäristölle aiheutuvia haittoja.

Lakia sovelletaan hankkeisiin, joissa tarkoituksena on rakentaa maanpäällinen jännitteeltään vähintään 220 kilovoltin ja pituudeltaan yli 15 kilometrin mittainen sähköjohto (1-kohta), kaasun, öljyn tai kemikaalien kuljettamiseen tarkoitettu siirtoputki, jonka pituus on yli 40 kilometriä ja halkaisija DN 800 millimetriä (2-kohta) tai muu maanpäällinen sähköjohto tai siirtoputki kuin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettu, jos hankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia (3-kohta).

Laissa asetetaan vaatimuksia sen soveltamisalassa olevien hankkeiden kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/1977, jäljempänä *lunastuslaki*) mukaista lunastuslupaa koskien.

2.2 Lupakäytäntö

2.2.1 Aluehallintovirastossa käsiteltävät lupa-asiat

Aluehallintovirastot toimivat kuntien ohella ympäristölupien toimivaltaisina viranomaisina. Lisäksi ne toimivat vesilain mukaisten lupien toimivaltaisina viranomaisina. Seuraavaan on kerätty ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisia lupahakemuksia ja päätöksiä koskevia yleisiä tietoja aluehallintovirastojen tilinpäätöksistä. Näitä ovat tiedot vireille tulleiden hakemusten määrästä aluehallintovirastoissa vuosina 2020–2023. Myös tiedot ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisten päätösten määrästä ovat vuosilta 2020–2023. Vireille tulleita hakemuksia tai tehtyjä päätöksiä ei ole tarkasteltu tämän hallituksen esitysluonnoksen kattamien hanketyyppien osalta, vaan tiedot määrästä kattavat kaikki ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaiset lupa- ja päätösasiat.

Taulukko 1. Ympäristönsuojelulain (YSL) ja vesilain mukaiset lupa-asiat, vireille tulleet.

Asia	2020	2021	2022	2023
	kpl	kpl	kpl	kpl
YSL:n lupa-asiat	691	500	435	414
Vesilain mukaiset lupa-asiat	394	337	337	397
Vireille tulleet lupa-asiat yhteensä	1085	837	772	811

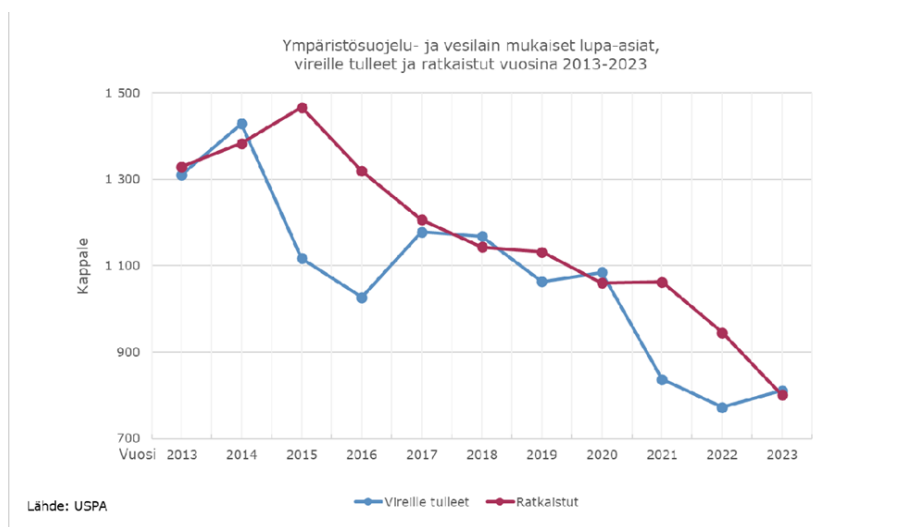
Aluehallintovirastojen vuoden 2023 tilinpäätöksen mukaan lupa-asioista 210 eli 27,4 prosenttia tuli vireille sähköisen asioinnin kautta. Sähköisen asioinnin kautta lupa-asioita tuli vireille 158 vuonna 2022, 195 vuonna 2021 ja 191 vuonna 2020.

Asia	2020	2021	2022	2023
	kpl	kpl	kpl	kpl
YSL:n lupa-asiat	637	628	584	465

Vesilain mukaiset lupa-asiat	423	434	361	336
Ratkaistut lupa-asiat yhteensä	1060	1062	945	801

Taulukko 2. Ympäristönsuojelulain (YSL) ja vesilain mukaiset lupa-asiat, ratkaistut.

Aluehallintovirastojen vuoden 2023 tilinpäätöksen mukaan ratkaistujen lupa-asioiden määrän laskuun vaikuttaa se, että yhä suurempi osa pienempien toimintojen lupa-asioista ratkaistaan kunnissa. Aluehallintoviraston toimivallassa olevat lupa-asiat koskevat pääasiassa laajoja kokonaisuuksia. Yhdellä päätöksellä ratkaistaan useita erilaisia luvan muuttamista edellyttäviä asioita.

Kuva 1. Ympäristönsuojelu- ja vesilain mukaiset lupa-asiat, vireille tulleet ja ratkaistut vuosina 2013–2023. Lähde: Aluehallintovirastojen tilinpäätös 2023 ja siinä mainittu lähde.

Aluehallintovirastojen ja ohjaavien ministeriöiden välisissä vuosittaisissa tulossopimuksissa sekä niihin liittyvissä ennakollisissa tavoitteissa seuraaville vuosille on asetettu lupakäsittelyn toiminnalliseen tuloksellisuuteen ja sujuvoittamiseen liittyviä tavoitteellisia mediaanikäsittelyaikoja. Tavoitteellisilla käsittelyajoilla on pyritty nopeuttamaan lupakäsittelyä sen laadukkuudesta tinkimättä ja mediaanikäsittelyaikoja koskeviin tavoitteisiin on kaikkien ympäristölupahakemusten osalta vuosina 2018–2020 päästykin, kuten vuonna 2021 julkaistusta selvityksestä käy ilmi. Nykyinen vesitalouslupahakemuksen tavoitteellinen keskimääräinen käsittelyaika on aluehallintovirastossa kahdeksan kuukautta ja ympäristölupahakemuksen käsittelyaika asiasta riippuen kymmenestä kahteentoista kuukautta.

Tässä jaksossa käsiteltävät tavoitteelliset käsittelyajat ja toteutuneet käsittelyajat on laskettu lupahakemuksen vireilletulosta alkaen, mikä poikkeaa RED III -direktiivistä, jossa sitovat käsittelyajat koskevat ajanjaksoa lupahakemuksen täydellisyydestä alkaen.

Aluehallintovirastojen yhteisessä vuosittaisessa tilinpäätöksessä esitetään tilastotietoja ympäristölupavastuualueen lupahakemusten käsittelyajoista (hakemuksen vireilletulosta alkaen) ja lupahakemusten määristä. Samassa yhteydessä selostetaan sekä kiireellisten investointihankkeiden että etusijamenettelyssä käsiteltyjen (vuodesta 2023 lukien) asioiden määristä.

Taulukko 3. Aluehallintovirastojen ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisten lupa-asioiden mediaanikäsitteilyajat vuosina 2020–2023. Lähteet: Aluehallintovirastojen tilinpäätökset vuosilta 2020–

Asia	2020	2021	2022	2023
	kk	kk	kk	kk
Ympäristönsuojelulain mukainen lupa-asia	9,9	10,5	9,6	9,5
Vesilain mukainen lupa-asia	8,6	8,4	8,1	8
Uusi toiminta ja toiminnan muutosasia (YSL:n lupa-asia)	11,9	11,3	11,5	10,6

2023.

Taulukko 4. Aluehallintovirastojen ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisten lupa-asioiden keskimääräiset käsitteilyajat vuosina 2020–2023. Lähteet: Aluehallintovirastojen tilinpäätökset vuosilta 2020–2023.

Asia	2020	2021	2022	2023
	kk	kk	kk	kk
Ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaiset lupa-asiat	12	11,9	11,3	11,6

Ympäristönsuojelu- ja vesilain mukaisten lupa-asioiden mediaani- ja keskimääräisen käsitteilyaikojen toteumat vaihtelivat aluehallintovirastoittain. Asiakokonaisuudet ovat laajuudeltaan ja vaikutuksiltaan hyvin vaihtelevia. Käsiteltävät asiakokonaisuudet ovat nykyisin aiempaa suuritöisempiä ja laajempia myös lainsäädäntömuutoksien vuoksi.

Aluehallintovirastojen ympäristöluvut-vastuualue otti käyttöönsä uudistetun asianhallinnan tehtäväluokituksen vuoden 2022 alusta. Toimialaperusteinen tehtäväluokitus muuttui prosessiperusteiseksi. Käytettävien tehtäväluokkien määrä supistui huomattavasti ja toimialat ilmaistaan uuden luokitustyyppin avulla. Samalla vastuualueen käyttämä tehtäväluokitus yhdenmukaistui aluehallintovirastojen muiden vastuualueiden käyttämien tehtäväluokitusten kanssa. Tästä syystä vuosien 2020–2023 suoritteiden ja käsitteilyaikojen toteumatiedot eivät ole täysin vertailukelpoisia keskenään.

Aluehallintovirastojen lupakäsittelyyn liittyvä vihreän siirtymän hankkeiden etusijaa koskeva lainsäädäntö tuli voimaan vuoden 2023 alussa. Ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa annetun lain 2 a §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan etusija on annettava energiatuotantolaitoksille, jotka tuottavat energiaa uusiutuvalla energialla, sekä merituulivoimaloille ja niihin liittyville vesitaloushankkeille.

Aluehallintovirastot myönsivät vuoden 2023 aikana vihreän siirtymän etusijan kaikkiaan 26 hankkeelle. Aluehallintovirastojen vuoden 2023 toimintakertomuksen mukaan kokemukset etusijamenettelystä olivat pääasiassa hyviä. Hankkeet saivat ympäristöluvan alle vuodessa eivätkä viivästyttäneet muiden lupahakemusten käsittelyä. Vuonna 2024 lokakuun loppuun mennessä etusija oli myönnetty kuudelle uudelle hakemukselle. Siten etusijan on mainittuun ajankohtaan mennessä saanut yhteensä 45 lupahakemusta.

Etusijaa koskeva säännös on voimassa 31.12.2026 saakka. Ympäristöministeriössä valmistelussa olevassa hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi on tarkoitus jatkaa etusijaa jatkettavaksi vuoden 2030 loppuun saakka. Esitysluonnos sisältää lisäksi säännöksen, jonka mukaan etusijan saanut lupahakemus olisi pyrittävä käsittelemään 12 kuukaudessa siitä laskien, kun lupahakemusta koskeva kuulutus julkaistaan. Mainittu hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle samaan aikaan kuin tämä hallituksen esitys.

2.2.2 Turvallisuus- ja kemikaalivirastossa käsiteltävät lupa-asiat

Uusiutuvan energian tuotantolaitokset edellyttävät myös Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (jäljempänä *Tukes*) toimivallassa olevia lupia. Näitä ovat esimerkiksi kemikaaliturvallisuuslain mukainen käsittely- ja varastointilupa (tai -ilmoitus). Tukes toimii toimivaltaisena viranomaisena myös painelaitelain (1144/2016) mukaisessa painelaitteen rekisteröinnissä, maakaasun käsittelyn turvallisuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen (551/2009) mukaisessa rakentamisluvassa.

Tukesin tilipäätöksessä vuodelta 2023 on eritelty viraston suurimpien suoriteryhmiä volyymejä. Teollisten investointihankkeiden lupia ja ilmoituksia oli 195. Näitä asioita tuli vireille edellisvuotta vähemmän, ja vireille tulleiden hakemusten ja päätösten määrä laski. Hakemusmäärään vaikuttaa osaltaan se, että vihreään siirtymään liittyvät hankkeet ovat vielä suunnittelu- ja valmisteluvaiheessa, mutta hakemusmäärien ennakoidaan tulevaisuudessa kasvavan.

Tukesin käsittelemien kemikaaliturvallisuuslain mukaisten vaarallisten kemikaalien ja kaasujen käsittelyyn ja varastointiin tarvittavien lupien käsittelyn tavoiteaika on 240 päivää kuulutettavien hakemusten osalta ja 80 päivää muiden lupien ja ilmoitusten osalta. Lupahakemusten keskimääräinen käsittelyaika hakemuksen vireilletulosta alkaen on vuonna 2024 ollut 105 päivää. Käsittelyn tavoiteaika 240 päivää on ylittynyt 8 %:ssa hakemuksista.

2.2.3 Kuntien päätökset

Kuntien viranomaiset toimivat aluehallintovirastojen ohella ympäristölupien toimivaltaisina viranomaisina. Lisäksi ne toimivat rakentamislain mukaisten rakentamiseen liittyvien lupien toimivaltaisina viranomaisina.

Kuntien ympäristölupapäätösten keskimääräinen käsittelyaika on vaihdellut alle 5 000 asukkaan kuntien kolmesta kuukaudesta 20 001–50 000 asukkaan kuntien 6,2 kuukauteen. Kaikki kunnat huomioiva keskimääräinen käsittelyaika on ollut 5,2 kuukautta. Tiedot eivät kuitenkaan ole keskenään vertailukelpoisia, sillä määräajan laskusäännöt vaihtelevat kunnittain; osassa kuntia määräajat lasketaan asian vireillepanosta alkaen ja osassa hakemuksen täydellisyydestä alkaen.

Rakentamislain 1.1.2026 voimaan tulevassa 68 a §:ssä asetetaan rakennusvalvontaviranomaiselle velvoite ratkaista rakentamislupahakemus kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun rakentamislupahakemus liitteineen on vireille pantu rakennusvalvonnassa ja liitteet mahdollistavat hakemuksen käsittelyn. Suunnittelutehtävän vaativuudeltaan poikkeuksellisen ja erityisen vaativan rakentamishankkeen rakentamislupahakemus sekä puhtaan siirtymän sijoittamislupahakemus tulee kuitenkin ratkaista kuuden kuukauden kuluessa.

2.3 Kansallisen lainsäädännön muutostarpeiden arviointi

2.3.1 Määritelmät (2 artikla)

Muutetun RED-direktiivin 2 artiklan 1 alakohdassa olevaan uusiutuvan energian määritelmään on lisätty maininta osmoottisesta energiasta. Muutos edellyttää uusiutuvan energian lupamenettelylain 3 §:n 4 kohdan muuttamista vastaavasti. Kansallinen uusiutuvan energian määritelmä on tarkoitettu samansisältöiseksi kuin direktiivin määritelmä. Direktiivin määritelmiä koskevaan 2 artiklan toiseen kohtaan on lisätty myös osmoottisen energian määritelmää koskeva 44 b alakohta. Sitä ei katsota tarpeelliseksi tuoda kansallisen lain määritelmäpykälään, mutta sitä on syytä hyödyntää uusiutuvan energiaa koskevan määritelmän säännöskohtaisissa perusteluissa.

Uusiutuvan energian lupamenettelylaissa on 3 §:n 5 kohdassa lisäksi uusiutuvan energian tuotantolaitoksen määritelmä. Sillä tarkoitetaan energiaa tuottavaa laitosta, jonka tuottama energia on täysin tai osittain uusiutuvaa. Voimassa oleva määritelmä kattaa näin ollen myös sellaiset uusiutuvan energian tuotantolaitokset, joiden tuottama energia on vain osittain uusiutuvaa. Määritelmässä ei tarkenneta sitä, kuinka iso osa laitoksen käyttämästä energiasta tulee olla uusiutuvaa, minkä seurauksena määritelmä kattaa myös laitokset, joiden tuottama energia on vain hyvin pieneltä osin uusiutuvaa.

Uusiutuvan energian direktiivissä ei ole määritelmää uusiutuvan energian tuotantolaitokselle. Muutetun direktiivin 2 artiklan toisen kohdan 1 alakohdan mukaan uusiutuvista lähteistä peräisin olevalla energialla' tai 'uusiutuvalla energialla' tarkoitetaan uusiutuvista, muista kuin fossiilisista lähteistä peräisin olevaa energiaa eli tuuli- ja aurinkoenergiaa (aurinkolämpö ja aurinkosähkö) sekä geotermistä energiaa, osmoottista energiaa, ympäristön energiaa, vuorovesi- ja aaltoenergiaa ja muuta valtamerienergiaa, vesivoimaa, biomassaa, kaatopaikoilla ja jätevedenpuhdistamoissa syntyvää kaasua ja biokaasua. Uusiutuvan energian tuotantolaitoksena tulisi kansallisesti pitää laitoksia, joiden tuottama energia on pääosin yllä mainituista lähteistä. Voimassa olevan uusiutuvan energian lupamenettelylain uusiutuvan energian tuotantolaitoksia koskeva määritelmä edellyttää näin ollen muutoksia.

RED III -direktiivillä on tehty määritelmiä koskevaan 2 artiklaan myös muita lupamenettelyyn liittyviä muutoksia. Artiklan toiseen alakohtaan on lisätty uudet alakohdat koskien uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueita (9 a), aurinkoenergialaitteita (9 b) sekä samalla paikalla sijaitsevaa energiavarastoa (44 d). Näiden määritelmien lisäämistä kansalliseen lainsäädäntöön ei katsota tarpeelliseksi, mutta niitä tullaan hyödyntämään sellaisten säännösten perusteluissa, joissa kyseistä määritelmää käytetään.

2.3.2 Lupamenettelyn organisointi ja pääperiaatteet (16 artikla)

Lupamenettelyn kattamat toiminnot ja menettelyvaiheet (1 kohta)

Lupamenettely kattaa muutetun direktiivin 16 artiklan 1 kohdan mukaan kaikki asiaankuuluvat hallinnolliset luvat, jotka koskevat uusiutuvan energian tuotantolaitosten, myös eri uusiutuvia energialähteitä yhdistävien laitosten, lämpöpumppujen ja samalla paikalla sijaitsevien energiavarastojen, mukaan lukien sähkö- ja lämpölaitokset, rakentamista, päivittämistä ja käyttöä, sekä omaisuuserät, jotka ovat tarpeen tällaisten laitosten, lämpöpumppujen ja varastojen sähköverkkoon liittämisestä ja uusiutuvan energian lämmitys- ja jäähdytysverkkoihin liittämisestä varten, mukaan lukien sähköverkkoon liittämisestä koskevat luvat ja vaadittaessa ympäristöarvioinnit. Direktiivin englanninkielisessä kieliversiossa viittaus verkkoihin kattaa

myös muut kuin sähköverkot: ”...assets necessary for the connection of such plants, heat pumps and storage to the grid”. Lupamenettelyn tulkitaan direktiivissä kattavan myös uusiutuvan energian tuotantolaitoksen liittämisen kaasuverkkoon.

Artiklan aiemman muodon mukaan luvan myöntämismenettely kattoi asiaankuuluvat hallinnolliset luvat, jotka koskevat laitosten ja niiden verkkoon liittämisessä tarvittavien voimavarojen rakentamista ja käyttämistä ja niiden päivittämistä energian tuottamiseksi uusiutuvista lähteistä. Lupamenettelyn kattavuutta on aiempaan säännökseen nähden tarkennettu niin, että se kattaa myös uusiutuvan energian tuotantolaitosten samalla paikalla sijaitsevat energiavarastot sekä verkkoihin liittymiseksi tarvittavat rakenteet.

Menettelysäännösten soveltamisalan katsotaan pysyvän sisällöllisesti samana, mutta energiavarastoja ja tuotantolaitoksen verkkoon liittämiseksi tarvittavia rakenteita koskevat tarkennukset esitetään selvyuden vuoksi lisättäväksi myös kansalliseen lainsäädäntöön.

Muutetun direktiivin 16 artiklan 8 kohdassa säädetään ajanjaksoista, jotka eivät sisälly lupamenettelyn keston. Kohdan a alakohdan mukaan lupamenettelyn keston ulkopuolella on ajanjakso, jona uusiutuvan energian tuotantolaitoksia, niiden verkkoliitäntöjä ja niihin liittyvää tarvittavaa verkkoinfrastruktuuria rakennetaan tai päivitetään verkon vakauden, luotettavuuden ja turvallisuuden varmistamiseksi. Kohdan b alakohdan mukaan lupamenettelyn keston ei kuulu niiden hallinnollisten vaiheiden kattama ajanjakso, jotka ovat tarpeen verkon vakauden, luotettavuuden ja turvallisuuden varmistamiseksi tarvittavien verkon merkittävien päivitysten kannalta. Suomessa ei ole hallinnollisia lupia verkkoliitännälle, minkä takia 16 artiklan 8 kohdan a ja b alakohdat eivät edellytä muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön.

Direktiivin 16 artiklan 8 kohdan c alakohdan mukaan lupamenettelyn keston eivät lisäksi kuulu ajanjakso, joka kattaa oikeudellisen muutoksenhaun ja oikeussuojakeinot, muiden tuomioistuimissa käytävät menettelyt ja vaihtoehtoiset riitojenratkaisumekanismit, mukaan lukien valitusmenettelyt sekä muutoksenhaku ja oikeussuojakeinot tuomioistuinten ulkopuolella. Samansisältöinen säännös sisältyy jo uusiutuvan energian lupamenettelylain 13 §:n 1 momentin 3 kohtaan, joten muutetun 16 artiklan 8 kohdan c alakohta ei edellytä muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön.

Voimassa olevan uusiutuvan energian lupamenettelylain 13 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdissa suljetaan määräaikojen ulkopuolelle lisäksi luonnonsuojelulain 83 §:n mukainen poikkeusmenettely sekä päästökauppalaan 8 §:n mukainen päästölupamenettely². Muutettu direktiivi ei enää mahdollista näiden menettelyiden sulkemista määräaikojen ulkopuolelle, minkä vuoksi ne tulisi poistaa 13 §:n soveltamisalasta ja lisätä määräaikojen piiriin kuuluvia menettelyitä koskevaan 9 §:ään.

Lupamenettely kattaa muutetun direktiivin 16 artiklan 1 kohdan sanamuodon mukaan kaikki asiaankuuluvat hallinnolliset luvat, mukaan lukien ympäristöarvioinnit, lupahakemuksen täydellisyyden toteamisesta alkaen. Aiemman artiklamuotoilun mukaan luvan myöntämismenettely alkoi hakemuksen vastaanottoilmoituksesta. Määräajan alkaminen vireilletulon sijaan lupahakemuksen täydellisyydestä edellyttää muutoksia määräajan laskemista koskevaan kansallisen uusiutuvan energian lupamenettelylain 11 §:ään.

² Viittaus on uuden päästökauppalaan myötä vanhentunut. Päästöluvasta säädetään voimassa olevan päästökauppalaan (1270/2023) 6 luvussa.

Ympäristöarvioinneilla tarkoitetaan direktiivin kontekstissa YVA-menettelyä ja Natura-arviointia, jotka kansallisessa järjestelmässämme toteutetaan pääsääntöisesti ennen lupahakemuksen täydellisyyden toteamista. Lausuntokierroksella olleessa hallituksen esitysluonnoksessa laiksi eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa sekä eräiksi muiksi siihen liittyviksi laeiksi esitettiin YVA-lain 22 a §:n muuttamista niin, että Lupa- ja valvontaviraston ratkaistavaksi kuuluvasta ympäristönsuojelulain, vesilain tai maa-aineslain mukaisesta lupahakemuksesta ja YVA-lain mukaisesta ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta voitaisiin kuulla samaan aikaan. Ympäristöarviointeihin kuluva aika voi näin ollen sisältyä määräaikojen piiriin, mikäli ne ajoittuvat aikaan, jolloin lupahakemus on todettu täydelliseksi. Tällöin ne tapahtuvat kuitenkin samanaikaisesti lupamenettelyn kanssa.

Muutetun direktiivin tarkoittama lupamenettely kattaa artiklan 1 kohdan mukaan kaikki vaiheet siihen asti, kunnes toimivaltainen viranomainen tai toimivaltaiset viranomaiset ilmoittavat lupamenettelyä koskevan lopullisen päätöksen. Direktiivin määräajat on tarkoitettu koskemaan viranomaisen toimintaa, ja näin ollen ne voivat koskea ainoastaan menettelyvaiheita, joissa lupahakemus on viranomaisen käsittelyssä. Ajanjaksojen, joina lupahakemus on hakijan työstettävänä, ei katsota sisältyvän direktiivin määräaikojen piiriin.

Lupahakemuksen täydelliseksi toteaminen (2 kohta)

Muutetun direktiivin 16 artiklan 2 kohdassa säädetään toimivaltaisen viranomaisen velvoitteesta todeta lupahakemus täydelliseksi joko 30 päivän (uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla toteutettavat hankkeet) tai 45 päivän (nopean kehittämisen alueiden ulkopuolella toteutettavat hankkeet) kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta, tai jos hakija ei ole toimittanut kaikkia hakemuksen käsittelemiseksi tarvittavia tietoja, pyydettyä tätä toimittamaan täydellinen hakemus ilman aiheetonta viivytystä. Muutos edellyttää täydelliseksi toteamista koskevien määräaikojen lisäämistä kansalliseen lakiin.

Yhteyspiste (3 kohta)

Muutetun direktiivin 16 artiklan 3 kohdassa säädetään jäsenvaltioiden velvoitteesta perustaa tai nimetä yksi tai useampi yhteyspiste. Yhteyspistettä koskeva sääntely on aiemmin sijainnut 16 artiklan 1–2 kohdissa, joista se on muutosdirektiivillä siirretty artiklan 3 kohtaan. Yhteyspistettä koskevaan sääntelyyn on uudessa artiklamuodossa tehty tarkennuksia ja lisäyksiä, joista tärkeimpänä yhteyspisteelle säädetty velvoite varmistaa, että direktiivissä säädettyjä lupamenettelyn määräaikoja noudatetaan. Direktiivin muutos edellyttää kansallisen uusiutuvan energian lupamenettelylain 4 ja 12 §:n muuttamista.

Artiklakohdassa asetetaan lisäksi jäsenvaltioille velvoite viimeistään 21 päivänä marraskuuta 2025 toteuttaa kaikki lupamenettelyt sähköisessä muodossa. Voimassa olevassa kansallisessa laissa säädetään jo sähköisestä asioinnista ja sähköiset menettelyt ovat toimivaltaisilla viranomaisilla jo laajasti käytössä. Sähköistä asiointia koskevat direktiivin säännökset eivät edellytä muutoksia kansallisiin säännöksiin.

Menettelykäsikirja (4 kohta)

Muutetun direktiivin 16 artiklan 4 kohdan mukaiseen menettelykäsikirjan sisältöön on lisätty maininta itse tuotettua energiaa käyttävien kuluttajien hankkeista ja uusiutuvan energian yhteisöistä. Lisäykset edellyttävät muutoksia kansallisen uusiutuvan energian lupamenettelylain menettelykäsikirjan sisältöä koskevaan 15 §:ään.

Muutoksenhaku (5 ja 6 kohta)

Muutetun direktiivin 16 artiklan 5 kohdassa olevaan velvoitteeseen tarjota yksinkertaiset menettelyt uusiutuvan energian tuotantolaitoksen rakentamiseen ja käyttöön liittyviä lupamenettelyjä koskeviin riitoihin on lisätty yleisöä koskeva maininta. Artiklakohtaan vaatimusten katsotaan täyttyvän kansallisissa riitojenratkaisua koskevissa yleissääöksissä, eikä se edellytä muutoksia uusiutuvan energian lupamenettelylakiin.

Muutetun direktiivin 16 artiklan 6 kohdassa säädetään uusiutuvan energian laitoksiin liittyvien muutoksenhakujen ottamisesta nopeimman mahdollisen hallinnollisen ja oikeudellisen menettelyn soveltamisalaan. Velvoite on uusi. Lausuntokierroksella ollut luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa sekä eräksi muiksi siihen liittyviksi laeiksi sisälsi ehdotuksen vihreän siirtymän etusijan jatkamisesta vuoden 2030 loppuun saakka. Lisäksi luonnos sisälsi ehdotuksen etusijamenettelyssä annetuista päätöksistä tehtyjen valitusten käsittelystä kiireellisenä hallintotuomioistumissa vuoden 2032 loppuun saakka. Uusiutuvan energian laitokset kuuluvat vihreän siirtymän etusijan soveltamisalaan. Muilta osin kansallisessa lainsäädännössä ei ole muutoksenhakua koskevaa etusija- tai muuta menettelyn nopeuteen vaikuttavaa säätelyä, jonka soveltamisalaan uusiutuvan energian tuotantolaitokset tulisi lisätä.

RED III -direktiivin johdanto-osan 30 kohdan mukaan Århusissa 25 päivänä kesäkuuta 1998 allekirjoitetun tiedon saannista, yleisön osallistumisoikeudesta päätöksentekoon sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa tehdyn Yhdistyneiden kansakuntien Euroopan talouskomission yleissopimuksen (SopS 121–122/2004, jäljempänä *Århusin sopimus*) määräyksiä, erityisesti yleisön osallistumista sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeutta koskevia määräyksiä, sovelletaan edelleen.

Riittävät viranomaisresurssit (7 kohta)

Muutetun direktiivin 16 artiklan 7 kohdassa säädetään jäsenvaltiolle velvoitteesta tarjota riittävät viranomaisresurssit, mikä on myös uusi velvoite. Resurssitarpeita koskevien säännösten ei katsota edellyttävän kansallisia lainsäädäntömuutoksia.

Päätösten asettaminen julkisesti saataville (9 kohta)

Muutetun direktiivin 16 artiklan 9 kohdan mukaan lupamenettelyistä johtuvat päätökset on asetettava julkisesti saataville sovellettavan lainsäädännön mukaisesti. Kansallisessa hallintomenettelyssä päätökset asetetaan julkisesti saataville jo voimassa olevan lainsäädännön mukaan, eikä säännöksen katsota edellyttävän kansallisia täytäntöönpanotoimia.

2.3.3 Lupamenettely uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden ulkopuolella (16 b artikla)

Lupamenettelyn määräajat nopean kehittämisen alueiden ulkopuolella (1 ja 2 kohta)

Muilla alueilla kuin uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla uusiutuvan energian hankkeita koskevan lupamenettelyn kesto ei saa muutetun direktiivin 16 b artiklan 1 kohdan mukaan ylittää kahta vuotta. Merellä toteutettavien hankkeiden osalta määräaika on kuitenkin kolme vuotta. Poikkeustapauksissa määräaikoja voi pidentää kuudella kuukaudella. Artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaan voimalaitosten päivittämishankkeiden ja sähköntuotantokapasiteetiltaan alle 150 kilowatin uusien laitosten osalta määräaika on 12

kuukautta. Merellä sijaitsevien tällaisten hankkeiden osalta määräaika on kaksi vuotta. Määräaikoja voidaan poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi pidentää kolmella kuukaudella.

Voimassa olevan uusiutuvan energian lupamenettelylain 10 §:ssä säädetään uusiutuvan energian voimalaitoksia koskevista määräjoista. Pykälä edellyttää muutoksia niin, että jatkossa määräajat koskisivat muitakin uusiutuvan energian tuotantolaitoksia kuin sähköä tuottavia voimalaitoksia. Määräaikojen laajeneminen koskemaan myös muita uusiutuvan energian tuotantolaitoksia edellyttää muutoksia myös mainitun lain 2 §:n mukaiseen soveltamisalasäännökseen. Lisäksi siinä säädettyjen määräaikojen pituudet edellyttävät muutoksia.

YVA-menettely ja Natura-arviointi (2 kohta)

Jos uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden ulkopuolella toteutettavalta hankkeelta edellytetään YVA-menettelyä ja Natura-arviointia, ne on muutetun uusiutuvan energian direktiivin 16 b artiklan 2 kohdan mukaan tehtävä yhdellä menettelyllä. Toimivaltaisen viranomaisen on kohdan mukaan annettava lausunto ympäristövaikutusten arviointiselostukseen sisällytettävien tietojen laajuudesta ja yksityiskohtaisuudesta ja edellytettävien tietojen laajuutta ei myöhemmin laajenneta.

Jos uusiutuvan energian hankkeessa on toteutettu tarvittavia lieventäviä toimenpiteitä, luontodirektiivin 12 artiklan 1 kohdan ja direktiivin 2009/147/EY (jäljempänä *lintudirektiivi*) 5 artiklan nojalla suojeltujen lajien mahdollista tappamista tai häiritsemistä ei pidetä tahallisenä. Jos uusia lieventäviä toimenpiteitä, joilla pyritään estämään mahdollisimman pitkälle direktiivin luontodirektiivin ja lintudirektiivin nojalla suojeltujen lajien tappaminen tai häiritseminen tai muut mahdolliset ympäristövaikutukset, ei ole testattu laajasti niiden vaikuttavuuden osalta, jäsenvaltiot voivat sallia niiden käytön yhdessä tai useammassa pilottihankkeessa rajoitetun ajan edellyttäen, että tällaisten lieventävien toimenpiteiden vaikuttavuutta seurataan tiiviisti ja toteutetaan viipymättä aiheellisia toimenpiteitä, jos ne eivät osoittaudu vaikuttaviksi.

Artiklakohdan vaatimus YVA-menettelyn ja Natura-arvioinnin tekemisestä yhdellä menettelyllä sekä suojeltujen lajien tappamisen tai häiritsemisen tahallisuutta koskeva vaatimus on pantu täytäntöön luonnonsuojelulain muuttamisesta annetulla lailla (422/2024). Toimivaltaisen viranomaisen on lausunto ympäristövaikutusten arviointiselostukseen sisällytettävien tietojen laajuudesta ja yksityiskohtaisuudesta toteutetaan kansallisen lainsäädännön mukaan YVA-lain 18 §:ssä tarkoitetulla yhteysviranomaisen lausunnolla arviointiohjelmasta. Lausuntoa ei sen antamisen jälkeen enää muuteta. Artiklakohdan mukainen arviointiselostukseen edellytettävien tietojen muuttamisen kieltä ei näin ollen edellytä muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön.

2.3.4 Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueet (15 c ja 16 a artikla)

Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden nimeäminen (15 c artikla)

Direktiivin 2 artiklan toisen kohdan uuden 9 a alakohdan mukaan uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueella tarkoitetaan tiettyä joko maalla tai merellä tai sisävesillä sijaitsevaa paikkaa tai aluetta, jonka jäsenvaltio on nimennyt erityisen soveltuvaksi uusiutuvan energian tuotantolaitosten asentamiseen.

Direktiivin 15 c artiklassa säädetään jäsenvaltioille velvoite viimeistään 21 päivänä helmikuuta 2026 varmistaa, että toimivaltaiset viranomaiset hyväksyvät suunnitelman tai suunnitelmat

nimetä 15 b artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen alueiden alaryhmänä uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueita yhtä tai useampaa uusiutuvan energialähteen muotoa varten. Jäsenvaltiot voivat artiklakohdan mukaan jättää biomassaa polttavat laitokset ja vesivoimalaitokset soveltamisalan ulkopuolelle. Tämän kansallista liikkumavaraa koskevan säännöksen merkitys jää epäselväksi, sillä direktiivi ei muutenkaan velvoita nimeämään uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueita mainituille tuotantomuodoille. Jäsenvaltiot voivat muutenkin päättää jättää uusiutuvan energian tuotantomuotoja nimeämisen ulkopuolelle. Artiklassa säädetään lisäksi alueiden nimeämisessä noudatettavasta menettelystä sekä asetetaan nimettäviä alueita koskevia vaatimuksia. Tarkoituksena on nimetä sellaisia alueita, joilla tietyn uusiutuvan energian muodon tai muotojen käyttöönottolla ei odoteta olevan merkittäviä ympäristövaikutuksia. Alueet tulee nimetä yhtä tai useampaa uusiutuvan energialähteen muotoa varten.

Jäsenvaltioiden on artiklan mukaan pyrittävä siihen, että nimettävien alueiden yhteenlaskettu koko on merkittävä ja että ne edistävät direktiivissä asetettujen tavoitteiden saavuttamista, kuitenkin siten, että jäsenvaltioilla säilyy harkintavalta päättää alueiden koosta. Direktiivissä asetetuilla tavoitteilla tulkitaan tarkoitettavan direktiivin vuoteen 2030 asetetun uusiutuvaa energiaa koskevan unionin yleistavoitetta. Direktiivi jättää jäsenvaltioille vapauden määrittää alueiden koko ja määrä suhteessa omiin uusiutuvan energian tavoitteisiinsa. Vähimmäisvaatimuksena on nimetä ainakin yksi uusiutuvan energian nopean kehittämisen alue. Perustamisen yhteydessä on kullekin alueelle asetettava ehdot tehokkaista lieventävistä toimenpiteistä, joilla hankkeista aiheutuvia haitallisia ympäristövaikutuksia voidaan välttää tai merkittävästi vähentää. Ennen alueiden hyväksymistä tulee niitä koskevista suunnitelmista tehdä ympäristöarviointi SOVA-direktiivin mukaisesti. Tarvittaessa suunnitelmat tulee lisäksi arvioida luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan mukaisesti (Natura-arviointi).

Nopean kehittämisen alueet tulisi muutetun RED-direktiivin uuden 15 c artiklan mukaan nimetä direktiivin 15 b artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen alueiden alaryhmänä. Mainittu artikla koskee yleisempää kartoitusta uusiutuvalla energialle käytettävissä olevat alueet. Näiden alueiden kartoittamisessa tulee huomioda muun muassa energiainfrastruktuurin saatavuus. Nopean kehittämisen alueet tulisi valikoida tähän kartoitukseen sisällytyistä alueista. Nopean kehittämisen alueita koskee näin ollen myös 15 b artiklassa tarkoitettuun kartoitukseen soveltuvat kriteerit ja tavoitteet.

Nopean kehittämisen alueiden sääntelykokonaisuus edellyttää kokonaan uusien säännösten lisäämistä uusiutuvan energian lupamenettelylakiin alueiden nimeämisestä sekä nimetyillä alueilla sovellettavasta menettelystä.

Määräajat nopean kehittämisen alueilla (16 a artiklan 1 ja 2 kohdat)

Lupamenettelyn kesto ei muutetun direktiivin 16 a artiklan 1 kohdan mukaan lähtökohtaisesti saa näillä alueilla ylittää 12 kuukautta. Merialueilla toteutettavien hankkeiden osalta kesto ei kuitenkaan saa ylittää kahta vuotta. Määräaikoja voi poikkeustapauksissa pidentää enintään kuudella kuukaudella.

Voimalaitosten päivittämishankkeiden ja sähköntuotantokapasiteetiltaan alle 150 kW:n uusien laitosten lupamenettely saa artiklan 2 kohdan mukaan kestää nopean kehittämisen alueilla kuusi kuukautta. Merituulivoimahankkeiden osalta määräaika on kuitenkin 12 kuukautta. Kuuden kuukauden määräaikoja voidaan 2 kohdan mukaan pidentää enintään kolmella kuukaudella ja merituulivoimahankkeiden osalta 12 kuukauden määräaika enintään kuudella kuukaudella. Tämän edellytyksenä on, että pidentäminen on poikkeuksellisten olosuhteiden perusteella asianmukaisesti perusteltua. Esimerkkinä kohdassa mainitaan pakottavat turvallisuussyt

silloin, kun voimalaitoksen päivittämishanke vaikuttaisi merkittävästi verkkoon tai laitoksen alkuperäiseen kapasiteettiin, kokoon tai toimintaan. Hankkeen toteuttajalle on ilmoitettava selkeästi ne poikkeukselliset olosuhteet, joiden vuoksi tällainen pidennys on perusteltu. Direktiivin 16 a artikla on uusi ja edellyttää muutoksia uusiutuvan energian lupamenettelylakiin.

YVA-menettelyn ja Natura-arvioinnin soveltamista koskeva vapautus (16 a artiklan 3 kohta)

Muutetun direktiivin 16 a artiklan 3 kohdan toisessa alakohdassa vapautetaan uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla toteutettavat hankkeet YVA-direktiivin mukaisesta ympäristövaikutusten arvioinnista ja Natura-arvioinnista silloin, kun ne noudattavat kyseiselle nopean kehittämisen alueelle asetettuja sääntöjä tehokkaista haitallisia ympäristövaikutuksia lieventävistä toimenpiteistä.

Ympäristöarviointeja koskeva vapautus soveltuu kohdan mukaan hanketyyppeihin, jotka on mainittu YVA-direktiivin liitteessä II olevan 3 kohdan a (sähkön, höyryn ja kuuman veden teolliset tuotantolaitokset (muut kuin liitteessä I mainitut)), b (kaasun, höyryn ja kuuman veden siirrossa tarvittavat tuotanto- ja jakelulaitokset sekä sähkön siirto ilmakaapeleilla (muut kuin liitteessä I mainitut)), d (palavien kaasujen varastointi maan alla), h (vesivoimalaitokset) ja i (tuulivoimalat) alakohdissa ja 6 kohdan c alakohdassa (öljyn sekä petrokemiallisten ja muiden kemiallisten tuotteiden varastointirakenteet). Vapautus ei koske hankkeita, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia toisessa jäsenvaltiossa, tai jos jäsenvaltio, johon todennäköisesti kohdistuu merkittäviä vaikutuksia, sitä pyytää YVA-direktiivin 7 artiklan mukaisesti.

Muutetun direktiivin 16 a artiklan 3 kohdan toisessa alakohdassa säädetään Natura-arviointia koskevasta vapautuksesta edellyttäen, että hanke noudattaa kyseiselle nopean kehittämisen alueelle asetettuja sääntöjä tehokkaista haitallisia ympäristövaikutuksia lieventävistä toimenpiteistä. Säännökset ovat uusia ja edellyttävät muutoksia uusiutuvan energian lupamenettelylakiin, luonnonsuojelulakiin ja YVA-lakiin.

Direktiivin johdanto-osan kohdassa 33 todetaan, että YVA-menettelyä koskevaa vapautusta ei tarvitse soveltaa hankkeisiin, joiden osalta jäsenvaltio on päättänyt vaatia ympäristövaikutusten arvioinnin kansallisessa pakollisessa hankeluettelossaan.

Hakemusten seulonta (16 a artiklan 4–6 kohdat)

Muutetun direktiivin 16 a artiklan 4 kohdan mukaan toimivaltaisen viranomaisen on toteutettava YVA-menettelystä ja mahdollisesta Natura-arvioinnista vapautettujen hankkeiden osalta on seulonta. Seulonnan tarkoituksena on määrittää, aiheuttaako hanke sellaisia erittäin todennäköisiä merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia, joita ei havaittu kyseisen uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueen nimeämisen yhteydessä toteutetussa ympäristöarvioinnissa. Seulonta tulee saattaa päätökseen uusien laitosten osalta 45 päivän kuluessa siitä, kun viranomaiselle on toimitettu hankkeesta riittävät tiedot. Sähköntuotantokapasiteetiltaan alle 150 kW laitosten ja uusiutuvan energian voimalaitosten päivittämistä koskevien hankkeiden osalta määräaika on 30 päivää riittävien tietojen toimittamisesta. Säännös edellyttää lisäyksiä uusiutuvan energian lupamenettelylakiin.

Mikäli seulontamenettelyssä ei havaita erittäin todennäköisiä merkittäviä ennakoimattomia haittavaikutuksia, hanke on muutetun direktiivin 16 a artiklan 5 kohdan mukaan hyväksyttävä seulontamenettelyn jälkeen ympäristönäkökohtien osalta vaatimatta toimivaltaiselta viranomaiselta nimenomaista päätöstä. Artiklan täytäntöönpano edellyttää uusia säännöksiä

uusiutuvan energian lupamenettelylakiin. Siinä viitataan hankkeen hyväksymiseen, joten se ei kiellä seulontamenettelyn lopputuloksen antamista hallinnollisella päätöksellä. Se ei myöskään kiellä lupapäätöksen antamista muista kuin ympäristöllisistä näkökohdista, esimerkiksi rakentamislupapäätöstä.

Mikäli seulontamenettelyssä ilmenee, että hanke aiheuttaa erittäin todennäköisiä merkittäviä ennakoimattomia haittavaikutuksia, asiasta tulee 16 a artiklan 5 kohdan mukaan antaa hallintopäätös ja hankkeesta tulee toteuttaa YVA-menettely ja tarvittaessa Natura-arviointi kuuden kuukauden kuluessa hallintopäätöksen antamisesta. Määräaikaa voi poikkeustapauksissa pidentää enintään kuudella kuukaudella.

YVA-menettely tulee direktiivikohdan mukaan tehdä kuuden kuukauden kuluessa seulonnasta annetusta hallinnollisesta päätöksestä. Direktiivin määräajat on tarkoitettu koskemaan viranomaista velvoittavaa aikaa. Voimassa olevan YVA-lain 17 §:n mukaan ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta tulee kuulla lähtökohtaisesti 30 päivän ajan (erityisesti syystä enintään 60 päivää). Yhteysviranomaisen tulee mainitun lain 18 §:n mukaan antaa lausunto arviointiohjelmasta kuukauden kuluessa kuulemisen päättymisestä. Seuraava viranomaista velvoittava YVA-menettelyn vaihe on mainitun lain 20 §:ssä tarkoitettu arviointiselostuksesta kuuleminen 30–60 päivän ajan. YVA-lain 23 §:n mukaan yhteysviranomaisen on annettava perusteltu päätelmä kahden kuukauden kuluessa kuulemisen päättymisestä. YVA-menettelyyn kuluu viranomaisen toimesta näin ollen 5–6 kuukautta, kun arviointiohjelmasta ei kuulla enempää kuin 30 päivää. Koska muutetun RED-direktiivin YVA-menettelylle asettama kuuden kuukauden määräaika täyttyy YVA-menettelyn osalta jo voimassa olevan YVA-lain sääntelyn nojalla, ei sen katsota edellyttävän kansallista lisäsääntelyä.

Jäsenvaltio voi muutetun direktiivin 16 a artiklan 5 kohdan toisen alakohdan mukaan päättää vapauttaa tuulivoima- ja aurinkosähköhankkeet seulontamenettelyn seurauksena toteutettavasta YVA-menettelystä, mikäli se on tarpeen uusiutuvan energian käyttöönoton nopeuttamiseksi. Tällaisessa tilanteessa toiminnanharjoittaja tulee kohdan mukaan kuitenkin velvoittaa toteuttamaan lieventäviä tai kompensoivia toimenpiteitä seulontamenettelyssä havaittujen haittavaikutusten puuttumiseksi. Jos haittavaikutukset vaikuttavat lajien suojeluun, toiminnanharjoittajan on maksettava rahallinen korvaus lajien suojeluohjelmiin uusiutuvan energian tuotantolaitoksen toiminnan ajan. Säännöksen täytäntöönpano on jäsenvaltioille vapaaehtoista.

Artiklan 6 kohdassa säädetään hiljaisen hyväksynnän periaatteesta, jota ei kuitenkaan sovelleta niissä jäsenvaltioissa, joissa sellaista ei ole jäsenvaltion kansallisessa oikeudessa käytössä. Suomen hallintokäytännössä ei yleisesti ole käytössä hiljaisen hyväksynnän periaatetta, eikä artiklakohta edellytä kansallisia täytäntöönpanotoimia.

2.3.5 Uusiutuvan energian hankkeiden päivittämistä koskevan lupamenettelyn nopeuttaminen (16 c artikla)

RED-direktiivin uuden 16 c artiklan 1 kohdan mukaan uusiutuvan energian voimalaitoksen päivittämisen verkkoliitäntöjä koskeva lupamenettely ei saa ylittää kolmea kuukautta, mikäli päivittäminen kasvattaa voimalaitoksen kapasiteettia enintään 15 prosenttia. Poikkeuksena tästä ovat kohdan mukaan tilanteet, joissa on olemassa perusteltuja turvallisuusongelmia tai järjestelmän komponentit ovat teknisesti yhteensopimattomia, sanotun kuitenkaan vaikuttamatta tarpeeseen arvioida mahdollisia ympäristövaikutuksia 2 kohdassa edellytetyn mukaisesti. Verkkoliittynyt eivät kansallisessa järjestelmässä edellytä viranomaisen lupaa, eikä tämä artiklakohta edellytä kansallisia täytäntöönpanotoimia.

Muutetun direktiivin 16 c artiklan 2 kohta edellyttää, että mikäli voimalaitoksen päivittämistä koskeva hanke edellyttää YVA-menettelyä, se tulee rajata koskemaan muutoksen vaikutuksia alkuperäiseen hankkeeseen verrattuna. Kansallisessa YVA-lain soveltamiskäytännössä muutoshankkeiden arviointi rajataan jo nykyisellään koskemaan pelkkiä muutoksen vaikutuksia, mutta säännöksen katsotaan edellyttävän kansallisia täytäntöönpanotoimia direktiivin täytäntöönpanon varmistamiseksi.

Artiklan 3 kohdan mukaan sellaiset aurinkovoimalahankkeiden päivitykset, joihin ei liity lisätilan käyttöä ja joissa sovelletaan alkuperäisen aurinkovoimalan osalta vahvistettuja ympäristöhaittojen lieventämistoimenpiteitä, tulee vapauttaa mahdollisesta YVA-menettelystä ja 16 a artiklan 4 kohdassa tarkoitettusta seulontamenettelystä. Kansallisessa YVA-lain soveltamiskäytännössä mainitunlaiset aurinkovoimalat eivät normaalisti edellytä YVA-menettelyä, mutta säännöksen katsotaan edellyttävän kansallisia täytäntöönpanotoimia direktiivin täytäntöönpanon varmistamiseksi.

2.3.6 Aurinkoenergialaitteiden asentamista koskeva lupamenettely (16 d artikla)

Muutetun RED-direktiivin uuden 16 d artiklan 1 kohdan mukaan olemassa oleviin tai tuleviin keinotekoiisiin rakenteisiin asennettavien aurinkoenergialaitteiden ja samalla paikalla sijaitsevien energiavarastojen asentamista olemassa oleviin tai tuleviin keinotekoiisiin rakenteisiin, keinotekoisia vedenpintoja lukuun ottamatta, koskeva lupamenettely ei saa ylittää kolmea kuukautta edellyttäen, että rakenteen ensisijainen tavoite ei ole aurinkoenergian tuotanto tai energian varastointi. Tällaiset hankkeet tulee myös vapauttaa velvoitteesta toteuttaa YVA-menettely. Säännöksen soveltamisalassa olevat laitteet eivät tyypillisesti edellytä YVA-menettelyä, mutta niitä koskeva vapautus esitetään silti lisättäväksi lakiin direktiivin velvoitteiden täyttämiseksi. Artiklakohtassa tarkoitetuista velvoitteista voidaan tiettyjen alueiden tai rakenteiden osalta poiketa kulttuuriperinnön tai historiallisen perinnön suojelemiseksi taikka maanpuolustuksellisia tai turvallisuuteen liittyvistä syistä. Kansallisen lainsäädäntö edellyttää määräaika koskevaa sääntelyä uusiutuvan energian lupamenettelylakiin sekä niitä koskevan poikkeuksen kulttuuriperinnön tai historiallisen perinnön suojelemiseksi.

Artiklan 2 kohdan mukaan enintään 100 kilowatin aurinkoenergialaitteita koskevan lupamenettelyn kesto ei saa ylittää yhtä kuukautta. Mikäli lupaa ei määräajassa myönnetä, se katsotaan kohdan mukaan myönnetyksi edellyttäen, että laitteen kapasiteetti ei ylitä jakeluverkkoliitännän olemassa olevaa kapasiteettia. Mikäli 100 kilowatin kynnysarvon soveltaminen aiheuttaisi merkittävää hallinnollista rasitetta tai se rajoittaisi sähköverkon toimintaa, jäsenvaltio voi artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaan soveltaa matalampaa kynnysarvoa edellyttäen, että se on yli 10,8 kilowattia. Jäsenvaltio voi näin ollen kansallisen liikkumavaran puitteissa soveltaa edellä mainitun 100 kilowatin sijaan vähintään 10,8 kilowatin tehorajaa, mikäli korkeamman kokorajan käyttö aiheuttaisi merkittävää hallinnollista rasitetta tai se rajoittaisi sähköverkon toimintaa.

Artikla edellyttää lisäyksiä kansalliseen uusiutuvan energian lupamenettelylakiin sekä YVA-menettelyä koskevan poikkeuksen osalta YVA-lakiin. Artiklan 2 kohta mahdollistaa kansallisen liikkumavaran 100 kilowatin kokorajaa koskien.

2.3.7 Lämpöpumppujen asentamista koskeva lupamenettely (16 e artikla)

Muutetun RED-direktiivin uuden 16 e artiklan 1 kohdan mukaan alle 50 megawatin lämpöpumppujen asentamista koskeva lupamenettelyn kesto ei saa ylittää yhtä kuukautta. Maalämpöpumppujen osalta määräaika on kuitenkin kolme kuukautta. Artiklan 2 kohta asettaa

määräaikoja lämpöpumppujen siirto- tai jakeluverkkoon liittymistä koskevalle sallimiselle. Artiklan 3 kohdan mukaan velvoitteista voidaan tiettyjen alueiden tai rakenteiden osalta poiketa kulttuuriperinnön tai historiallisen perinnön suojelemiseksi taikka maanpuolustuksellisista tai turvallisuuteen liittyvistä syistä. Artiklan 4 kohdan mukaan 1 j 2 kohdassa tarkoitetuista lupamenettelyistä johtuvat päätökset on asetettava julkisesti saataville sovellettavan lainsäädännön mukaisesti.

Artiklan 1 ja 3 kohta edellyttävät lisäyksiä kansalliseen uusiutuvan energian lupamenettelylakiin. Suomessa ei ole hallinnollisia lupia verkkoliitännälle, minkä seurauksena artiklan 2 kohdan ei katsota edellyttävän kansallisia täytäntöönpanotoimia. Artiklan 4 kohdan vaatimukset täyttyvät voimassa olevassa kansallisessa hallintomenettelyssä, eikä sen katsota edellyttävän kansallisia täytäntöönpanotoimia.

3 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

3.1 Keskeiset ehdotukset

3.1.1 Lähtökohdat

Voimassa oleva uusiutuvan energian lupamenettelylaki on annettu RED II -direktiivin vaatimusten täytäntöönpanemiseksi. Valmistelussa olevilla säännösmuutoksilla on tarkoitus tehdä voimassa olevaan lakiin ainoastaan ne välttämättömät muutokset, joita RED III -direktiivin täytäntöönpano edellyttää. Lisäksi esitetään tehtäväksi joitain kansallisen lainsäädännön muutoksista johtuvia välttämättömiä muutoksia. Hankkeessa ei ole tarkoituksena laajemmin arvioida muita tätä lakia koskevia muutostarpeita.

3.1.2 Määritelmät

Uusiutuvan energian lupamenettelylain 3 §:n 5 kohdassa olevaan uusiutuvan energian tuotantolaitoksen määritelmä muutettaisiin niin, että se rajattaisiin koskemaan laitoksia, jotka tuottavat ainoastaan uusiutuvista energialähteistä peräisin olevaa energiaa. Määritelmään sisältyisivät laitokset, jotka käyttävät käynnistys- ja varapolttoaineita huomioon ottamatta uusiutuvia energialähteitä. Direktiivi ei sisällä uusiutuvan energian tuotantolaitoksen määritelmää, mutta huomioiden sen uusiutuvan energian määritelmän, uusiutuvan energian tuotantolaitokseksi voidaan katsoa ainoastaan laitokset, jotka tuottavat energiaa direktiivin tarkoittamista uusiutuvista energialähteistä. Direktiivillä on tarkoitus edistää nimenomaan uusiutuvien energialähteiden käyttöä, minkä takia sen priorisoinnin piiriin pääsisivät ainoastaan kyseisiä lähteitä käyttävät laitokset. Uusiutuvia energialähteitä ainoastaan osittain käyttävät laitokset olisivat jatkossakin sallittuja, mutta ne eivät pääsisi saman priorisoinnin piiriin.

3.1.3 Määräaikojen soveltamisalan laajentaminen

Uusiutuvan energian lupamenettelylain lupamenettelyn määräaikoja koskeviin säännöksiin tehtäisiin direktiivin edellyttämät muutokset niin, että määräajat koskisivat uusiutuvan energian voimalaitosten eli sähköä tuottavien uusiutuvan energian tuotantolaitosten lisäksi muitakin uusiutuvan energian tuotantolaitoksia. Lain soveltamisalaan lisättäisiin lisäksi RED III -direktiivin 16 artiklan 1 kohdan vaatimuksia vastaava tarkennus siitä, että lain säännöksiä sovelletaan uusiutuvan energian tuotantolaitokseen, sen kanssa samalla paikalla sijaitseviin energiavarastoihin sekä laitoksen sähkö-, kaasu-, lämmitys- tai jäähdytysverkkoihin liittämiseksi tarvittavia rakenteisiin.

Voimassa olevan uusiutuvan energian lupamenettelylain valmistelun yhteydessä vuonna 2020 on tarkasteltu laajasti erilaisia uusiutuvan energian tuotantolaitoksia koskevia menettelyitä ja tehty ratkaisut siitä, mitkä lupamenettelyt kuuluvat uusiutuvan energian direktiivin määräaikavelvoitteiden piiriin. Näitä ratkaisuja ei tällä esityksellä ole tarkoitus muuttaa, eikä niitä ole laajemmin tämän esityksen valmistelussa tarkasteltu. Lain 9 §:ssä mainittuihin lupamenettelyä koskevien määräaikojen piirissä oleviin menettelyihin esitetään kuitenkin tehtäväksi joitain RED III -direktiivistä johtuvia tai muita kansallisesta lainsäädännöstä johtuvia välttämättömiä lisäyksiä.

Lain 9 §:ään lisättäisiin maininta luonnonsuojelulain 66 §:n mukaisesta poikkeusmenettelystä luontotyyppien hävittämisen ja heikentämiskiellosta sekä 83 §:n mukaisesta poikkeuksesta eliölajien suojelua koskevista säännöksistä. Mainittujen menettelyjen toimivaltaisena viranomaisena toimivat ELY-keskukset. Lisäksi uusiutuvan energian lupamenettelylain 9 §:ään lisättäisiin maininta päästökauppalain 8 §:n mukaisesta päästölupamenettelystä. Päästölupamenettelyn toimivaltainen viranomainen on Energiavirasto. Lisäykset perustuisivat direktiivin 16 artiklan 8 kohtaan, sillä se ei nykyisessä muodossaan mahdollista luonnonsuojelulain poikkeusmenettelyjen ja päästölupamenettelyn jättämistä lupamenettelyn määräaikojen ulkopuolelle.

Määräaikojen piiriin esitetään lisättäväksi myös lunastuslupalakiin perustuva lunastuslupamenettely. Lunastuspäätösmenettely ei sisälly voimassa olevan uusiutuvan energian lupamenettelylain 9 §:ään. Lain säätämisen yhteydessä katsottiin, että kiinteän omaisuuden käyttöoikeudesta sopiminen ja käyttöoikeutta koskevat hallinnolliset menettelyt eivät liity välittömästi RED-direktiivin kattamaan tuotantolaitoksen rakentamiseen, päivittämiseen, verkkoon liittämiseen tai käyttämiseen. Lunastuslupalakia on kuitenkin 1.2.2024 voimaan tulleella lailla 1238/2023 muutettu niin, että sen perusteella annettavassa lunastusluvassa voidaan katsoa olevan kyse RED-direktiivin soveltamisalaan kuuluvasta hankeluvasta.

Koska muutetun RED-direktiivin lupamenettelysäännökset koskevat ainoastaan lupia uusiutuvan energian tuotantolaitosten ja niiden samalla paikalla sijaitsevien energiavarastojen rakentamista ja niiden verkkoon liittämiseksi tarvittavia omaisuuseriä, tulisi lunastuslupalain mukainen lupamenettely määräaikojen piiriin ainoastaan silloin, kun se koskisi itse laitoksen tai sen energiavarastojen taikka sen verkkoon liittämiseksi tarvittavan yhteyden rakentamista. Kantaverkon rakentamiseksi tarvittavat lunastuslupamenettelyt eivät näin ollen olisi lain lupamenettelysäännösten piirissä.

Lisäksi määräaikojen piiriin lisättäisiin talousvyöhykelain 6 §:n mukainen hyödyntämisoikeusmenettely voimassa olevan lain käytännössä havaittua puutetta korjaamaan. Talousvyöhykelain 6 §:n mukaisen hyödyntämisoikeusmenettelyn katsotaan olevan edellytyksenä talousvyöhykkeellä toteutettavien merituulivoimahankkeiden kaapeloinneille.

Iso osa lunastuslupalakiin perustuvista lunastuslupa-asioista sekä talousvyöhykelain 6 §:n mukainen hyödyntämisoikeus ratkaistaan valtioneuvoston yleisistunnossa. Luvat valmistellaan työ- ja elinkeinoministeriössä. Lunastuslupalakiin perustuva lunastuslupa ratkaistaan kuitenkin maanmittauslaitoksessa silloin, kun lunastuslupaa haetaan lunastuslain 8 a §:n 1 momentissa tarkoitettua yritystä varten ja jos lunastuslupan antamista ei vastusteta tai kysymys on yleisen ja yksityisen edun kannalta vähemmän tärkeästä lunastuksesta.

3.1.4 Muutokset määräaikojen pituuteen

Lupamenettelyä sitovat määräajat muutettaisiin muutetun direktiivin mukaisiksi. Erilaisia laitostyyppejä koskevat toisistaan poikkeavat määräajat sisällytettäisiin lain liitteeseen 1 ja 2.

Aurinkoenergialaitteiden ja lämpöpumppujen asentamista koskevien määräaikoihin soveltumiseen säädettäisiin direktiivin 16 d artiklan 1 kohdan toisen alakohdan sekä 16 e artiklan 3 kohdan mahdollistamat kansallisen liikkumavaran piiriin kuuluvat poikkeukset kulttuuriperinnön tai historiallisen perinnön suojelemiseksi. Kulttuurihistoriallisesti, arkeologisesti tai muutoin arvokkaiden kohteiden osalta arvojen ja laitteiden yhteensovittaminen voi edellyttää lausuntoja viranomaisilta, museoilta tai muilta asiantuntijoilta. Rajaaminen määräaikojen ulkopuolelle olisi näin ollen tarpeen kansallisesti säätää, jotta asiantuntijoilla olisi riittävästi aikaa ottaa kantaa suunniteltuun ratkaisuun. Säännös perustuu aurinkoenergialaitteiden osalta direktiivin 16 d artiklan 1 kohdan toiseen alakohtaan ja lämpöpumppujen osalta 16 e artiklan 3 kohtaan. Mainitut artiklat mahdollistaisivat määräaikojen soveltumista koskevasta poikkeuksesta säätämisen myös maanpuolustuksellisista tai turvallisuuteen liittyvistä syistä. Tällaista mahdollisuutta ei esityksen valmistelussa ole pidetty tarpeellisenä.

Lisäksi lakiin lisättäisiin toimivaltaista lupaviranomaista koskeva direktiivin mukainen määräaika lupahakemuksen tai ilmoituksen täydelliseksi toteamista varten. Määräaika olisi 30 päivää nopean kehittämisen alueilla ja 45 päivää muilla alueilla.

Määräaikoihin liittyvänä uusiutuvan energian lupamenettelylakiin lisättäisiin direktiivin 16 d artiklan 2 kohdan edellyttämällä tavalla tiettyjen aurinkoenergialaitteiden asentamista koskeva hiljaisen hyväksynnän periaate niin, että laitteiden asentamista koskeva lupahakemus katsottaisiin hyväksytyksi, mikäli toimivaltainen viranomainen ei käsittelisi sitä määräajan kuluessa. Hiljainen hyväksyntä soveltuu direktiivikohdan mukaan silloin, jos lupaa ei myönnetä ”täydellisen hakemuksen jättämistä seuraavan asetetun määräajan kuluessa”. Direktiivissä ei tarkenneta sitä, mitä hakemuksen täydellisyys artiklakohdan tarkoittamissa tilanteissa tulisi määrittää. Kansallisesti tämä ehdotetaan tapahtuvan samassa järjestyksessä kuin muidenkin uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupahakemusten tai ilmoitusten täydellisyyden toteaminen. Artiklakohdan mukaan lupa katsotaan hiljaisella hyväksynnällä myönnettyksi edellyttäen, että aurinkoenergialaitteen kapasiteetti ei ylitä jakeluverkkoliitännän olemassa olevaa kapasiteettia. Kansallisesti jakeluverkkoon liittyminen ei edellytä hallinnollista lupaa, ja aurinkoenergialaitteen asentaminen edellyttää pääasiassa ainoastaan rakentamislupaa, jos sitäkään. Rakentamisluvan myöntäjällä ei katsota olevan mahdollisuutta arvioida aurinkoenergialaitteen kapasiteetin suhdetta jakeluverkkoliitännän kapasiteettiin, minkä takia momentissa tarkoitettun hiljaisen hyväksynnän periaatteen soveltumisen ehdoksi ei kansallisessa säännöksessä asetettaisi kapasiteettiehtoa.

Hiljaisen hyväksynnän periaatteen käyttöönotossa ei ole kansallista liikkumavaraa. Periaatteen piirissä olevien laitteiden tehorajan osalta direktiivi kuitenkin mahdollistaa sen laskemisen vähintään 10,8 kilowattiin, mikäli korkeamman tehorajan soveltaminen aiheuttaisi merkittävää hallinnollista rasitetta. Kansallinen liikkumavara esitetään tämän osalta käytettäväksi lähes kokonaisuudessaan (11 kilowattiin), sillä kansalliselle hallintokäytännölle vieraan hiljaisen hyväksynnän periaatteen soveltamisen voidaan katsoa aiheuttavan kansallisesti merkittävää hallinnollista rasitetta.

Hiljaisen hyväksynnän periaatetta koskeviin säännöksiin sisällytettäisiin kansallisena lisäsääntelynä viranomaiselle velvoite ilman aiheutonta viivytystä antaa luvan hakijalle luvan myöntämisen osoittava asiakirja. Tätä asiakirjaa koskien säädettäisiin myös

tiedoksiantamisvelvoitteesta sekä muutoksenhakumahdollisuudesta. Lisäksi kansallisesti säädettäisiin lupaviranomaiselle mahdollisuus kumota hiljaisesti myönnettyksi tullut lupa, jos se olisi tiettyjen erikseen lueteltavien säädösten vastainen. Kansallisen lisäsääntelyn katsotaan olevan välttämätöntä siksi, että kansallinen hallintokäytäntö ei tunne hiljaisen hyväksynnän periaatetta. Lisäsääntelyn katsotaan olevan tarpeellista luvanhakijan oikeusturvan ja haitankärsijöiden ympäristöperusoikeuden näkökulmasta. Käytännössä hiljaisen hyväksynnän soveltamisalassa olevat laitteet eivät tyypillisesti edellytä lupia, ja säännökset tulisivat sovellettavaksi harvoin.

Määräajan laskemista koskevaa uusiutuvan energian lupamenettelylain 11 §:ää muutettaisiin direktiivin 16 artiklan 1 kohtaan perustuen niin, että määräajan laskeminen alkaisi vasta siitä, kun lupahakemus tai ilmoitus todetaan täydelliseksi. Kun aikaisemmin lupahakemusten täydennykset on täytynyt saada käsiteltyä lupamenettelylle asetettujen määräaikojen puitteissa, jatkossa määräaika alkaisi kulua vasta täydennysten jälkeen. Määräajan pidentämistä koskevasta 13 §:stä poistettaisiin maininta luonnonsuojelulain 83 §:n mukaisesta poikkeusmenettelystä ja päästökauppain mukaisesta päästölupamenettelystä. Määräaikojen pidentämisen enimmäisajoista säädettäisiin jatkossa lain liitteessä 1.

Yhteyspisteviranomaiselle lisättäisiin 12 §:ään velvollisuus varmistaa laissa säädettyjen määräaikojen noudattaminen.

Uusiutuvan energian lupamenettelylain voimassa olevassa 12 §:ssä säädetään toimivaltaisille viranomaisille velvoite ilmoittaa yhteyspisteviranomaiselle kohtuullisessa ajassa määräaikojen piirissä olevan asian vireilletulosta silloin, jos hakija ei asioi kyseisen menettelyn osalta sähköisen yhteyspisteen kautta. Kyse on kansallisesta sähköisen yhteyspisteen toimintaan liittyvästä tarkentavasta sääntelystä. Ilmoitusvelvollisuudesta säädettäisiin kansallisesti poikkeus tällä esityksellä lain liitteeseen 2 lisättävien 1–3 kuukauden lupamenettelyn määräaikojen piirissä olevia aurinkoenergiailaitteita ja ilmalämpöpumppuja koskien. Niitä koskevat määräajat ovat niin lyhyitä, että toimivaltaisen viranomaisen ei olisi tarkoituksenmukaista käyttää aikaa niitä koskeviin ilmoituksiin.

Voimassa olevan lain määräajan laskemisen raukeamista koskevan 14 §:n 1 momentti antaa yhteyspisteviranomaiselle mahdollisuuden päättää määräajan laskemisen raukeamisesta, jos lupamenettely tai muu hallinnollinen hyväksymismenettely on ollut keskeytyneenä hakijasta riippuvasta syystä yhtäjaksoisesti tai yhteen laskettuna vähintään vuoden. Momentin ei voida katsoa olevan RED III -direktiivin vaatimusten mukainen, joten se esitetään kumottavaksi.

3.1.5 Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueet

Uusiutuvan energian lupamenettelylakiin lisättäisiin uusi 3 a luku, jossa säädettäisiin uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden nimeämisestä, nimeämis päätöksen valmistelusta sekä alueilla sovellettavasta menettelystä. Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueen nimeämisellä ei varattaisi aluetta kyseiseen käyttöön ja nimetyille alueille voitaisiin suunnitella ja hyväksyä myös muuta toimintaa. Ainoat alueen nimeämiseen liittyvät oikeusvaikutukset liittyisivät ympäristöarviointeja koskevaan vapautukseen ja lupamenettelyn lyhyempiin määräaikoihin.

Uusi perustettava Lupa- ja valvontavirasto nimeäisi uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueet kuntien esitysten perusteella. Nimetä voisi ainoastaan sellaisia alueita, joilla tietystä uusiutuvan energian muodosta ei ole odotettavissa merkittäviä ympäristövaikutuksia, ja jotka täyttäisivät muut RED-direktiivin uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueille asettamat vaatimukset.

Ennen alueiden nimeämistä tulisi asiassa tehdä SOVA-laissa tarkoitettu ympäristöarviointi, jossa olisi tarkoitus tunnistaa alueella toteutettavien hankkeiden odotettavissa olevat ympäristövaikutukset sekä yksilöidä toimenpiteet haitallisten ympäristövaikutusten välttämiseksi tai lieventämiseksi. SOVA-lain mukaiseen ympäristöarviointiin sisältyy yleisölle ja viranomaisille kaksi mahdollisuutta vaikuttaa päätöksen valmisteluun; 8 §:ssä tarkoitettu alkuvaiheen kuuleminen sekä lain 9 §:ssä tarkoitettu ympäristöselostusta ja päätösluonnosta koskeva kuuleminen.

Alueen nimeämispäätöksessä tulisi yksilöidä se uusiutuvan energian muoto, jota varten kukin yksittäinen alue nimetään sekä haitallisten ympäristövaikutusten lieventämistoimenpiteet, joita kyseisellä alueella tulisi noudattaa alueen oikeusvaikutusten (lyhyemmät määräajat ja YVA-menettelyä ja Natura-arviointia koskeva vapautus) soveltumiseksi. Direktiivin tarkoitus on, että alueita nimetään ensisijaisesti kansallisiin uusiutuvan energian tavoitteisiin pääsemiseksi. Suomen tavoitteena on nostaa uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian osuus 62 prosenttiin vuonna 2030.

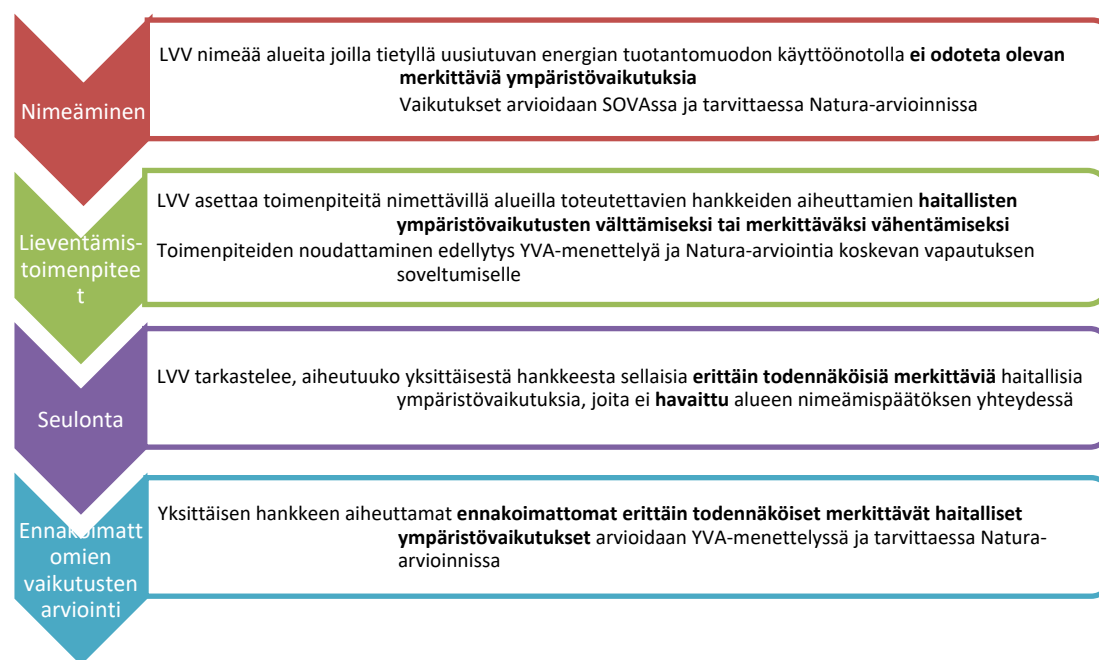
Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla toteutettavat, alueen nimeämispäätöksessä määritetyt ehdot noudattavat hankkeet vapautuisivat hankekohtaisesta YVA-lain 3 luvun mukaisesta ympäristövaikutusten arvioimisesta sekä tarvittaessa luonnonsuojelulain mukaisesta Natura-arvioinnista. Vapautus koskisi ainoastaan tiettyjä YVA-direktiivin II liitteen mukaisia hanketyyppejä, jotka lueteltaisiin vapautusta koskevassa pykälässä. YVA-direktiivin kansallisesta täytäntöönpanotavasta johtuen YVA-direktiivin II liitteen hankkeisiin ei ole mahdollista viitata kansallisen lainsäädännön kautta. Pykälässä mainittaisiin tämän takia nimenomaiset YVA-direktiivin kohdat, joihin muutetun RED-direktiivin 16 a artiklan 3 kohdassa YVA-menettelyä koskevan vapautuksen osalta viitataan. Muutettu RED-direktiivi ei jätä jäsenvaltioille liikkumavaraa sen suhteen, mihin hanketyyppeihin YVA-menettelyä ja Natura-arviointia koskevaa vapautusta voidaan soveltaa, minkä takia soveltamisalan piirissä olevat hanketyypit tulee määritellä kansallisessa laissa tarkkarajaisesti. RED III -direktiivin johdanto-osan 33 kohta antaa jäsenvaltiolle mahdollisuuden olla soveltamatta vapautusta hankkeisiin, joiden osalta jäsenvaltio on päättänyt vaatia ympäristövaikutusten arvioinnin kansallisessa pakollisessa hankeluettelossaan. Tällaisia hankkeita ovat Suomessa YVA-lain liitteessä 1 olevan 7 kohdan e alakohdassa tarkoitettut tuulivoimalat. Direktiivin kansallisessa täytäntöönpanossa ei hyödynnettäisi tätä mahdollisuutta, ja YVA-menettelyä ja Natura-arviointia koskeva vapautus voisi kansallisesti koskea myös sellaisia direktiivin mahdollistamia hanketyyppejä, jotka sisältyvät kansallisen YVA-lain hankeluetteloon.

Nimetyillä uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla toteutettavien, alueen nimeämispäätöksessä määritettyjä lieventämistoimenpiteitä noudattavien hankkeiden lupamenettelyiden määräajat olisivat myös lyhyemmät kuin muilla alueilla.

YVA-lain 3 luvun mukaisesta ympäristövaikutusten arvioinnista ja Natura-arvioinnista vapautuneet hankkeet tulisi kuitenkin seuloa siltä varalta, että niistä aiheutuu erittäin todennäköisiä merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia, joita ei havaittu alueen nimeämisen yhteydessä toteutetussa ympäristöarvioinnissa. Seulonnan tekisi uusi perustettava Lupa- ja valvontavirasto niiden hankkeiden osalta, jotka uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden ulkopuolella olisivat vaatineet YVA-menettelyä tai Natura-arviointia. Seulonta pitäisi saattaa päätökseen 45 päivän kuluessa sitä varten tarvittavien riittävien tietojen jättämisestä. Laitoksia, joiden sähköntuotantokapasiteetti on alle 150 kW ja uusiutuvan energian voimalaitosten päivittämistä koskevien uusien hakemusten osalta määräaika olisi 30 päivää. Seulonnan tuloksesta annettaisiin päätös.

Ennen päätöksen antamista Lupa- ja valvontaviraston tulisi antaa tilaisuus lausua asiassa laitoksen vaikutusalueen kunnille. Tämän tulisi tapahtua kuitenkin 1 momentissa tarkoitettussa määräajassa. Kuulemista koskeva säännös ei perustuisi direktiiviin, mutta sen katsotaan olevan tarpeellinen päätöksenteon tueksi tarvittavien riittävien tietojen saamiseksi. Direktiivin seulontapäätökselle asettamat määräajat voivat käytännössä tehdä lausunnon antamisen mahdottomaksi. Kuulemista koskevalla kansallisesti määritetyllä säännöksellä ei kuitenkaan voitaisi poiketa direktiivin asettamista sitovista määräajoista.

Mikäli seulonta osoittaisi yksittäisen hankkeen aiheuttavan ennakoimattomia erittäin todennäköisiä merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia, hankkeesta olisi tehtävä YVA-menettely ja tarvittaessa Natura-arviointi. Direktiivin 16 a artiklan 5 kohta antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden vapauttaa tuulivoima- ja aurinkosähköhankkeet seulontamenettelyn seurauksena toteutettavasta YVA-menettelystä tai Natura-arvioinnista. Mahdollisuuden käyttämisestä kansallisessa lainsäädännössä ei katsota tarkoituksenmukaiseksi, sillä tämä edellyttäisi tuulivoima- ja aurinkosähköhankkeiden alistamista ympäristölliseen lupamenettelyyn, jossa vapautuksen edellytyksenä olevia velvoitteita voitaisiin asettaa. Uusien lupamenettelyvelvoitteiden säätämistä aurinko- ja tuulisähköhankkeille ei hallinnollisen taakan näkökulmasta katsota tarkoituksenmukaiseksi.

Kuva 2. Ympäristövaikutusten arvioiminen uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla.

Uusiutuvan energian lupamenettelylaissa olisi tarve säätää myös nopean kehittämisen alueisiin liittyvien uusien päätöstyypin muutoksenhausta. Nopean kehittämisen alueen nimeämis päätöksen oikeusvaikutukset liittyisivät edellä käsitellyllä tavalla hankekohtaisten ympäristöarviointien tekemistä koskevaan vapautukseen ja lupamenettelyn lyhyempiin määräaikoihin. Alueilla toteutettavien hankkeiden vaikutuksia ei laissa tarkemmin säädettyjen edellytysten täytyessä tarvitsisi arvioida hankekohtaisessa YVA-menettelyssä ja Natura-

arvioinnissa. Lisäksi nämä hankkeet pääsisivät lupamenettelyn lyhyempien määräaikojen soveltamisalaan. Nimeämis päätöksessä ei olisi kyse hankkeen toteuttamisen hyväksyvistä lupapäätöksistä, eikä se vaikuttaisi hankkeisiin soveltuviin lupasäädöksiin. Oikeudesta hakea valittamalla muutosta alueiden nimeämistä koskevaan päätökseen ei olisi tarvetta säätää oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetusta laista poikkeavasti.

Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla toteutettavia yksittäisiä hankkeita koskevan seulontapäätöksen oikeusvaikutukset liittyisivät siihen, täytyykö yksittäisen hankkeen vaikutukset edellä mainitusta poiketen sittenkin arvioida hankekohtaisessa YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa. Velvollisuus tähän syntyisi, jos seulonta osoittaisi hankkeen aiheuttavan sellaisia erittäin todennäköisiä merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia, joita ei havaittu kyseisen nopean kehittämisen alueen nimeämisen yhteydessä tehdyssä ympäristöarvioinnissa. Seulontapäätös menettely soveltuisi ainoastaan sellaisiin hankkeisiin, jotka nopean kehittämisen alueiden ulkopuolella edellyttäisivät YVA-menettelyä tai Natura-arviointia. Koska seulontapäätöksellä määritettäisiin se, tulisiko YVA-vapautuksen piiriin muutoin kuuluva hanke erittäin todennäköisten merkittävien haitallisten ympäristövaikutusten takia palauttaa YVA-lain soveltamisalaan, paikallisille ympäristö- ja luonnonsuojelujärjestöille olisi YVA-direktiivin muutoksenhakuoikeutta koskevien ja Århusin sopimuksen vaatimusten täyttymiseksi tarpeen varata oikeus hakea seulontapäätökseen muutosta.

3.2 Pääasialliset vaikutukset

3.2.1 Taloudelliset vaikutukset

Kotitalouksien asema

RED III -direktiivin lupamenettelyjen määräaikoja koskevan sääntelyn täytäntöönpanolla ei arvioida olevan huomionarvoisia vaikutuksia kotitalouksiin. Ehdotukset liittyvät pääasiassa toiminnanharjoittajien ja viranomaisten sekä erilaisten intressitahojen välisiin menettelyihin.

Esityksen määräajoista uusiutuvan energian lupamenettelylain liitteeseen 2 esitettävät aurinkoenergialaitteiden ja lämpöpumppujen lupamenettelyitä koskevat määräajat ovat kotitalouksien kannalta keskeisimpiä, sillä ne vaikuttavat nimenomaan kotitalouksien omiin lupahakemuksiin. Aurinkoenergialaitteiden ja lämpöpumppujen asentaminen edellyttää korkeintaan rakentamisluvan, jos sitäkään. Rakentamislaki edellyttää kuitenkin 1.1.2026 alkaen jo lähtökohtaisesti rakentamisluvan myöntämistä kolmen kuukauden määräajassa. Aurinkoenergialaitteiden ja ilmalämpöpumppujen asentamista koskevien lupamenettelyjen uusilla määräajoilla ei näin ollen katsota olevan mainittavaa merkitystä.

Yleisellä tasolla esityksen arvioidaan antavan positiivisen signaalin kuluttajille uusiutuvan energian edistämisestä ja sen arvioidaan lisäksi osaltaan sujuvoittavan ja tehostavan itse tuotettua uusiutuvaa energiaa käyttävien kuluttajien ja uusiutuvan energian yhteisöjen lupamenettelyitä. Välillisesti esitetyillä muutoksilla voi olla vaikutusta kotitalouksiin sen kautta, jos uusiutuvan energian tuotanto ehdotettujen säännösten seurauksena lisääntyy ja energian hinta sen seurauksena laskee. Tämän esityksen ehdotukset ovat kuitenkin vain pieni osatekijä energian hinnanmuodostuksessa.

Vaikutukset yrityksiin

Uusiutuvan energian lupamenettelylain määräaikojen piiriin tulisivat uusina muut uusiutuvan energian tuotantolaitokset kuin uusiutuvan energian voimalaitokset. Tällaisista voidaan mainita

esimerkkinä ne biokaasulaitokset, jotka eivät tuota sähköä sekä muutetun RED-direktiivin 2 artiklan toisen alakohdan 24 alakohdan mukaisesta biomassasta lämpöä tuottavat laitokset sekä biopolttoaineen tuotanto.

Biokaasulaitoksia oli Suomessa vuonna 2023 Suomen Biokierto & Biokaasu ry:n tietojen mukaan kaikkiaan 85 reaktorilaitosta (34 maatilamittakaavan laitosta, 6 teollisuuslaitosta, 28 biojätteen ja lietteen yhteiskäsittelylaitosta ja 17 lietemädättämöä). Suomeen on lähivuosina arvioitu lähteestä riippuen perustettavan 60–80 uutta biokaasulaitosta. Näistä pieni osa on ympäristönsuojelulain muuttamisesta annetulla lailla 144/2025 siirretty lupamenettelyn piiristä ilmoitusmenettelyn piiriin.

Biomassasta lämpöä tuottavia laitoksia valtion ympäristölupaviranomaisen toimivallassa vuonna 2023 oli Suomen ympäristökeskukselta saadun tiedon mukaan 123 polttolaitosta. Tilastotiedoista ei ole suodatettavissa tietoa siitä, mitkä näistä laitoksista käyttivät lähteenään ainoastaan uusiutuvaa energiaa. Lisäksi biomassasta lämpöä tuottavia laitoksia on kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten toimivallassa. Valtaosan niistä arvioidaan olevan normaalia lupamenettelyä kevyemmän ja nopeamman rekisteröintimenettelyn piirissä. Kokonaisuudessaan biomassasta lämpöä tuottavia laitoksia arvioidaan olevan Suomessa useita satoja. Laitosten määrän ei arvioida tulevaisuudessa merkittävästi kasvavan, joten uusien määräaikojen piiriin tulevien hankkeiden arvioidaan olevan pääasiassa olemassa olevien laitosten päivityksiä.

Biojalostamoita on Elinkeinoelämän keskusliitto ry:n ylläpitämän Suomen vihreät investoinnit dataikkunassa suunnitteilla 12 kappaletta (vierailtu 6.2.2025). Dataikkunan sisältö on suuntaa antava, eikä kaikki siellä ilmoitetut hankkeet toteudu, eikä kaikkia toteutuvia hankkeita ole ilmoitettu dataikkunassa. Tällä hetkellä Suomessa on biojalostamoita alle kymmenen kappaletta.

Uusiutuvan energian tuotantolaitoksia koskevien lupamenettelyiden kestot ovat kansallisesti jo nykyisellään keskimäärin muutetun RED-direktiivin vaatimustasolla, eikä uusien säännösten ainakaan automaattisesti arvioida merkittävästi lyhentävän lupamenettelyiden kestoa. Sitovilla määräajoilla arvioidaan kuitenkin olevan myönteisiä vaikutuksia hankkeiden kehittäjien hallinnollisiin kustannuksiin sen kautta, että hankkeisiin liittyvien lupamenettelyjen ja muiden hallinnollisten hyväksymismenettelyjen kokonaiskesto olisi paremmin ennakoitavissa.

Määräaikojen laskemissääntöihin esitettävillä muutoksilla voi käytännössä olla myös sitovia määräaikoja pidentäviä vaikutuksia, siltä osin kuin määräaikalaskenta alkaisi lupahakemuksen vireilletulon sijaan prosessin myöhäisemmässä vaiheessa vasta lupahakemuksen täydellisyys toteamisesta alkaen. Toiminnanharjoittajat pystyvät vaikuttamaan määräaikatoteumaan toimittamalla lupaviranomaiselle mahdollisimman täydellisiä hakemuksia, jotta määräaikalaskenta alkaisi mahdollisimman pian lupahakemuksen vireilletulon jälkeen.

Uusiutuvan energian tuotantohankkeet investointeina asetetaan niitä koskevalla erityissääntelyllä erityisasemaan ja tällä voi olla myös välillisiä vaikutuksia investointien kohdentamiseen ja yritysten väliseen kilpailuun eri tuotantomuotojen välillä. Määräaikojen soveltaminen saattaa johtaa muiden kuin uusiutuvista lähteistä tuotettavaa energiaa koskevien laitoshankkeiden lupamenettelyiden keston pidentymiseen ja voi siten johtaa muiden hankkeiden viivästymiseen ja vaikuttaa myös yritysten kustannuksiin. Tämän ei kuitenkaan arvioida olevan todennäköistä, sillä yksittäisten uusiutuvan energian lupamenettelylain 9 §:ssä mainittujen menettelyiden kestot ovat pääasiassa jo nykytilanteessa muutetun RED-direktiivin vaatimusten mukaisia.

Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla sovellettavalla YVA-menettelyä koskevalla vapautuksella voi olla yksittäisten hankkeiden etenemistä nopeuttava vaikutus ja näin ollen yksittäisten yritysten hallinnollista taakkaa vähentävä vaikutus silloin, kun hanke ilman nopean kehittämisen alueen vaikutusta kuuluisi YVA-menettelyn piiriin. Näissä tapauksissa yrityksen hallinnollinen taakka voisi vähentyä huomattavasti, sillä YVA-lain mukaisen ympäristövaikutusten arviointiohjelman ja -selostuksen laatiminen edellyttää paikoin mittaviakin panostuksia hankekehittäjältä (useista kymmenistä tuhansista euroista useisiin satoihin tuhansiin euroihin).

YVA-menettelyn vireilläolon mediaaniaika (ympäristövaikutusten arviointiohjelman vireilletulosta perustellun päätelmän antamiseen) on vaihdellut viime vuosina noin 11 kuukaudesta 17 kuukauteen. YVA-menettelyä koskeva vapautus voisi näin ollen nopeuttaa hankkeen menettelyitä huomattavasti. Huomionarvoista kuitenkin on, että mikäli esim. aurinkovoimahanke edellyttää kaavaa, tehdään YVA-menettely nykykäytännön mukaan usein yhtä aikaa kaavamenettelyn kanssa. Näissä tilanteissa YVA-menettelyn pois jääminen ei ainakaan mainittavasti nopeuttaisi hallinnollisten menettelyiden läpivientiä, sillä ehdotuksella ei esitetä muutoksia kaavoitusta koskevaan lainsäädäntöön, ja hankkeet saattavat edelleenkin edellyttää kaavaa.

YVA-lain soveltamista koskevan vapautuksen osalta on huomioitava, että YVA-menettelyn soveltamisalaan kuuluvat hankkeet, jotka aiheuttavat todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia. Ottaen huomioon uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueille RED III -direktiivissä asetetut ja kansallisesti ehdotetut reunaehdot, nopean kehittämisen alueille tarkoitettujen hankkeiden ei odoteta kovin usein olevan sellaisia, jotka muutenkaan edellyttäisivät YVA-menettelyä.

Esimerkkinä voidaan mainita aurinkovoimahankeet, jotka kansallisesti kuuluvat automaattisesti YVA-menettelyn piiriin ainoastaan silloin, kun niiden rakentaminen johtaa yli 200 hehtaarin laajuiseen, yhtenäiseksi katsottavan alueen metsä-, suo- tai kosteikkoluonnon pysyväisluonteiseen muuttamiseen toteuttamalla uudisojituksia tai kuivattamalla ojittamattomia suo- ja kosteikkoalueita, poistamalla puusto pysyvästi tai uudistamalla alue Suomen luontaiseen lajistoon kuulumattomilla puulajeilla. Tämän lisäksi aurinkovoimahanke saattaa tulla YVA-menettelyn soveltamisalaan ELY-keskuksen yksittäistapauksessa antamalla päätöksellä silloin, kun hanke todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan edellä mainittujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Jo etukäteen tiedossa oleva YVA-menettelyä koskeva vapautus kuitenkin voi vähentää YVA-menettelyn soveltumiseen liittyvää epävarmuutta, millä arvioidaan olevan myönteinen vaikutus yritysten toimintaan.

Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden merkitys olisi lopulta riippuvainen siitä, kuinka monta aluetta ja mille energiamuodoille niitä nimetään. Nimettyjen alueiden lopulliseen määrään vaikuttaisi ainakin se, missä määrin kunnat esittäisivät alueita nopean kehittämisen alueiksi, kuinka monen alueen ympäristövaikutusten arvioimiseen Lupa- ja valvontavirastolla olisi voimavaroja sekä se, kuinka paljon muutetun RED-direktiivin vaatimukset täyttäviä alueita löydetäisiin. Tämän osalta on syytä huomioida, että direktiivin alueille asettamat vaatimukset ovat tiukat ja se, että kansallisesti esimerkiksi aurinkovoimahankeet eivät kovin usein edellytä YVA-menettelyä. Lisäksi vaikutukset riippuisivat siitä, kuinka paljon ja minkälaisia käytännön hankkeita nimetyille nopean kehittämisen alueille lopulta tulisi.

Vaikutukset julkiseen talouteen

Valtionhallinto

Esityksellä voi olla välillisiä vaikutuksia julkiseen talouteen investointiluvituksen sujuvuuden ja ennakoitavuuden kautta. Lupamenettelyiden ennakoitavat käsittelyajat voivat esimerkiksi toimia Suomen keskeisenä kilpailuetuna kansainvälisten yritysten suurista investoinneista kilpailtaessa. Suomeen liittyvä investointikiinnostus kytkeytyy erityisesti puhtaan kohtuuhintaisen sähkön saantiin sekä lupamenettelyn sujuvuuteen. Elinkeinoelämän keskusliiton ylläpitämässä vihreän siirtymän investointien dataikkunasta löytyy uusiutuvan energian tuotannon suunnitteilla tai vireillä olevia investointeja ainakin 78 miljardin edestä.

Valtiovarainministeriö on arvioinut taloudellisessa katsauksessaan kesäkuussa 2023, että mikäli vihreän siirtymän investointeja toteutuisi tällä vuosikymmenellä esim. noin 18 mrd. euron edestä, tarkoittaisi se joka tapauksessa 3 mrd. euron lisäystä investointeihin vuosittain eli noin prosentin suhteessa BKT:hen. Investointien käynnistymisellä on merkittäviä vaikutuksia myös verotuloihin ja työllisyyteen. Uusiutuvan energian tuotantolaitosten sitovien määräaikojen ja ylipäättään niitä koskevien menettelyjen sujuvuuden edistämisen odotetaan vaikuttavan myönteisesti investointeihin.

Lupamenettelyä sitovien määräaikojen piiriin tulisi esitettyjen muutosten myötä huomattava määrä uusia laitoksia. Lupamenettelyitä sitovien määräaikojen soveltamisalan laajentaminen voi johtaa siihen, että toimivaltaisten lupaviranomaisten tulee lupahakemusten käsittelyssä priorisoida entistä suurempaa joukkoa lupahakemuksia, mikäli hakemusten käsittely normaalissa vireilletulojärjestyksessä ei olisi mahdollista direktiivin edellyttämässä määrärajoissa. Lain soveltamisalaan kuuluvien lupamenettelyiden keskimääräiset käsittelyajat kuitenkin pääosin alittavat jo nykyisinkin tämän esityksen mukaiset määräajat, eikä priorisointitarpeen arvioida olevan niin yleistä, että sillä olisi vaikutuksia julkiseen talouteen.

Esimerkkinä voidaan mainita aluehallintovirastot, joiden käsittelemien ympäristö- ja vesilupahakemusten keskimääräinen käsittelyaika hakemuksen vireille tulosta päätöksen antoon oli vuonna 2023 valtakunnallisesti 11,6 kuukautta. Käsittelyajat vaihtelivat aluehallintovirastoittain hakemuksen vireilletulosta laskettuna 9,3–14,2 kuukauden välillä, kun esitettävät määräajat vaihtelevat nopean kehittämisen alueiden ulkopuolella yhdestä kolmeen vuoteen. Uusiutuvan energian tuotantolaitokset voivat jo nykyinsäädännön mukaan päästä aluehallintovirastoissa vihreän siirtymän etusijamenettelyyn, jonka mukaiset lupahakemukset on ratkaistu alle vuodessa. Ympäristöministeriön yhden luukun lainsäädäntöhankeessa valmisteltavassa ympäristöasioiden käsittelyä Lupa- ja valvontavirastossa koskevassa lakiehdotuksessa on tarkoitus jatkaa vuoteen 2030 saakka vihreän siirtymän hankkeiden, mukaan lukien uusiutuvan energian tuotanto, etusijamenettelyä. Etusijamenettelyssä käsiteltävät lupa-asiat olisi esityksessä ehdotetun mukaan pyrittävä käsittelemään 12 kuukaudessa siitä laskien, kun lupahakemusta koskeva kuulutus julkaistaan.

Tukesin käsittelemien kemikaaliturvallisuuslain mukaisten vaarallisten kemikaalien ja kaasujen käsittelyyn ja varastointiin tarvittavien lupien käsittelyn tavoiteaika on 240 päivää eli noin 8 kuukautta lupahakemuksen vireilletulosta laskien. Tavoiteaika ylittyi vuonna 2023 vain 8 %:ssa hakemuksista.

Esityksellä lisättäisiin päästökauppalain mukainen päästölupamenettely lupamenettelyä sitovien määräaikojen piiriin. Energiaviraston myöntämien päästölupien keskimääräinen käsittelyaika vuonna 2023 oli Energiaviraston tilinpäätöksen mukaan 134 työpäivää eli noin 4,5 kuukautta hakemuksen vireilletulosta alkaen (pitäen sisällään myös ajan ennen lupahakemuksen täydellisyden toteamista). Ottaen huomioon sen, että suurin osa päästölupamenettelyn piirissä olevista laitoksista on muita kuin uusiutuvan energian tuotantolaitoksia ja sen, että

Energiaviraston päästölupien käsittelyn keskimääräinen käsittelyaika on huomattavasti tämän esityksen mukaisia määräaikoja lyhyempi, päästölupamenettelyn sisällyttämisellä määräaikojen piiriin ei arvioida olevan vähäistä suurempaa vaikutusta Energiaviraston voimavaroihin.

Esityksellä lisättäisiin myös lunastuslupalakiin perustuvat lunastusluvut määräaikojen piiriin silloin, kun lupa koskee uusiutuvan energian tuotantolaitosta tai sen liittämistä verkkoon. Lupaviranomaisena toimii lunastuslain 5 §:n 2 momentin mukaan joko valtioneuvosto tai Maanmittauslaitos. Lunastuslupalakiin perustuvat lunastusluvut ratkaistaan yleensä valtioneuvostossa. Valtioneuvostossa ratkaistiin vuonna 2022 14 ja vuonna 2023 12 lunastuslupahakemusta. Lupahakemukset valtioneuvoston ratkaistavaksi esittelevässä työ- ja elinkeinoministeriössä oli helmikuussa 2025 vireillä 42 lunastuslupahakemusta. Näistä osa koskee kantaverkon hankkeita, joten kaikki niistä eivät olisi tämän esityksen mukaisten määräaikojen piirissä. Valtioneuvoston päätettävien lunastuslupahakemusten keskimääräinen käsittelyaika on keskimäärin 1,5 vuotta lupahakemuksen vireilletulosta. Maanmittauslaitoksen ratkaisemien lunastuslupien keskimääräinen käsittelyaika hakemuksen vireilletulosta on ollut 5,4 kk (163 päivää).

Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla määräajat ovat paikoin toteutuneita kesimääräisiä käsittelyaikoja lyhyempiä (kuudesta kuukaudesta kahteen vuoteen). Niiden osalta on kuitenkin huomattava, että nopean kehittämisen alueita tullaan nimeämään rajallinen määrä ja ainakin ensivaiheessa niiden on tarkoitus koskea aurinkovoimahankkeita, jotka edellyttävät lähtökohtaisesti ainoastaan rakentamiseen liittyviä lupia, joiden käsittelyajat alittavat tämän esityksen mukaiset määräajat reippaasti. Lisäksi niiden liittäminen verkkoon voi edellyttää lunastuslupalakiin perustuvaa lunastuslupaa.

Lupamenettelyjen määräajat alkaisivat jatkossa kulua lupahakemuksen täydellisuuden toteamisesta lupahakemuksen vireilletulon sijaan. Määräajat olisivat näin ollen käytännössä monissa tapauksissa nykytilannetta pidempiä, sillä lupahakemusten täydennyksiä ei enää tarvitsisi tehdä asetettujen määräaikojen sisällä.

Uusiutuvan energian yhteyspisteviranomaisen tulisi jatkossa varmistaa lupamenettelyn määräaikojen noudattaminen. Tällä yhdistettynä lupamenettelyn määräaikojen soveltamisalan laajenemiseen arvioidaan olevan yhteyspisteviranomaisen voimavaratarpeita lisäävä vaikutus.

Uusiutuvan energian yhteyspisteviranomaisen tehtävä esitetään hallituksen esityksessä eduskunnalle valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 13/2025 vp) siirrettäväksi perustettavaan Lupa- ja valvontavirastoon. Ympäristöministeriössä Yhden luokun palvelut -hankkeessa valmistelussa olevan ympäristöasioiden käsittelyä Lupa- ja valvontavirastossa koskevan lakiehdotuksen myötä Lupa- ja valvontavirastolla olisi muutenkin jatkossa lähtökohtaisesti vahvempi rooli lupaprosessin ennakkolisessä neuvonnassa ja asioiden käsittelyn sujuvuudessa. Sen olisi tarkoitus edistää ennakoivaa keskustelua lupa-asioihin liittyvistä velvollisuuksista, selvitystarpeista ja reunaehdoista luvanhakijoiden sekä muiden viranomaisten kanssa. Lupa- ja valvontavirasto toimisi lisäksi myös Euroopan parlamentin ja neuvoston puitteiden vahvistamisesta kriittisten raaka-aineiden turvatun ja kestävä tarjonnan varmistamiseksi ja asetusten (EU) N:o 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 ja (EU) 2019/1020 muuttamisesta antaman asetuksen (EU) 2024/1252 (jäljempänä *kriittisten raaka-aineiden asetus*) sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston Euroopan nettonollateknologia-tuotteiden valmistusekosysteemiä vahvistavasta toimenpidekehiksestä ja asetuksen (EU) 2018/1724 muuttamisesta antaman asetuksen (EU) 2024/1735 (jäljempänä *nettonollateollisuuden asetus*) edellyttämänä yhteyspisteviranomaisena.

Koska uusiutuvan energian yhteyspisteviranomaisen tehtävä on tarkoitus uudessa Lupa- ja valvontavirastossa tulla osaksi laajempaa yhteyspisteviranomaistoimintaa, tämän esityksen vaikutukset uusiutuvan energian yhteyspisteviranomaisen voimavaroihin ja mahdolliset lisäresurssitarpeet arvioidaan osana laajempaa kokonaisuutta ympäristöministeriössä valmistelussa olevaa Yhden luukun palvelut -hanketta.

Lupa- ja valvontavirasto nimeäisi uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueet. Ennen alueiden nimeämistä sen tulisi tehdä nimeämispäätöksestä viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristöarviointi. Alueiden nimeäminen ja erityisesti niiden ympäristövaikutusten arviointi edellyttää voimavaroja. RED-direktiivin vähimmäisvaatimuksena on ainakin yhden nopean kehittämisen alueen nimeämiselle. Lupa- ja valvontavirasto voisi itse suhteuttaa selvitettävien ja nimettävien alueiden määrän RED-direktiivin vähimmäisvaatimusten ylittäviltä osin käytettävissä oleviin voimavaroihinsa. Nopean kehittämisen alueiden nimeämistä koskeva ensimmäinen päätös olisi tarkoitus kohdentaa aurinkovoimaan. Nopean kehittämisen alueiden nimeäminen sisältyy Lupa- ja valvontaviraston yhteyspisteviranomaisen toimintaan, jota koskevat voimavaratarpeet käsitellään osana Yhden luukun palvelut -hankkeessa annettavan yhden luukun palveluja koskevan hallituksen esityksen valmistelua.

Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla sovellettavalla YVA-menettelyä ja Natura-arviointia koskevalla vapautuksella olisi toteutuessaan YVA-lain mukaisen yhteysviranomaisen ja Natura-arvioinnin lausuntoviranomaisentyömäärää vähentävä vaikutus. Arvioinneista vapautetut hankkeetkin tulisi kuitenkin seuloa Lupa- ja valvontavirastossa siltä varalta, että ne aiheuttaisivat sellaisia erittäin todennäköisiä merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia, joita ei ennakoitu alueen nimeämisvaiheessa. Tämä sitoisi Lupa- ja valvontavirastossa osan niistä resursseista, joita vapautuisi YVA-menettelyyn liittyvistä tehtävistä. Nopean kehittämisen alueiden menettelyjen edellyttämät viranomaisten voimavaratarpeet riippuisivat siitä, kuinka paljon nopean kehittämisen alueita lopulta perustettaisiin ja kuinka paljon niihin tulisi käytännön hankkeita. Niiden vaikutuksia ei ole näin ollen mahdollista tarkemmin arvioida.

Kunnat

Merkittävä osa uusiutuvan energian tuotantolaitoksista (esim. suurin osa aurinko- ja tuulivoimaloista) on keskeisimpien lupien osalta kunnan toimivallassa.

Kuntien resurssien näkökulmasta esityksen määräaikoja koskevilla muutoksilla ei katsota olevan merkittäviä vaikutuksia, sillä kuntien myöntämät luvat on jo nykytilanteessa yleensä annettu nopeammin kuin esitettävät määräajat edellyttäisivät. Kuntien ympäristölupapäätösten keskimääräinen käsittelyaika on vaihdellut alle 5 000 asukkaan kuntien kolmesta kuukaudesta 20 001–50 000 asukkaan kuntien 6,2 kuukauteen, tämä siitä huolimatta, että osa kunnista laskee lupamenettelyn kestoon kaikki vaiheet hakemuksen vireilletulosta alkaen. Rakentamislupien osalta lupien käsittelyaika on ollut vain joitain kuukausia. Rakentamislain 1.1.2026 alkaen sovellettavassa 68 a §:ssä säädetään lähtökohtaisesti kolmen kuukauden määräajasta rakentamisluvan käsittelylle.

Nopean kehittämisen alueet nimettäisiin kuntien esityksen perusteella. Nopean kehittämisen alueiden esittäminen olisi kunnille vapaaehtoista, eikä siitä arvioida aiheutuvan kunnille merkityksellisiä julkistaloudellisia vaikutuksia.

Hallintotuomioistuimet

Uusiutuvan energian lupamenettelylain muuttamista koskevaa lakiehdotukseen lisättäisiin nopean kehittämisen alueisiin liittyen kaksi uusi päätöstyyppiä: päätös alueiden nimeämisestä ja seulontapäätös.

Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden nimeämistä koskevaan päätökseen voisi hakea muutosta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetyn mukaisesti. Alueiden nimeämistä koskevat päätökset olisi tarkoitus valmistella Lupa- ja valvontavirastossa olemassa olevilla voimavaroilla, ja annettavien päätösten määrä olisi riippuvainen virastolla siihen käytettävissä olevien voimavarojen määrästä. Odotuksena on, että valmisteltavien päätösten lukumäärä tulee olemaan verrattain vähäinen.

Nopean kehittämisen alueilla toteutettavista hankkeista annettava seulontapäätös koskisi ainoastaan sellaisia uusiutuvan energian hankkeita, jotka olisivat nopean kehittämisen alueen ulkopuolella edellyttäneet YVA-menettelyä tai Natura-arviointia, ja jotka nopean kehittämisen alueella ovat välttyneet näiden arviointien tekemiseltä. Seulontapäätökseen voisivat hakea muutosta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetyn lisäksi myös alueelliset ympäristön- ja luonnonsuojelujärjestöt. Toimivaltainen hallinto-oikeus olisi se, jonka tuomiopiirissä pääosa kysymyksessä olevasta hankkeesta sijaitsee.

Tulevaisuudessa annettavien seulontapäätösten ja niitä koskevien mahdollisten valitusten määrän arvioimiseen liittyy suuria epävarmuuksia, sillä seulontapäätösten määrä riippuu siitä, kuinka paljon nopean kehittämisen alueita tullaan nimeämään. Lisäksi päätösten määrä riippuu siitä, kuinka paljon nimetyille nopean kehittämisen alueille loppujen lopuksi toteutetaan konkreettisia hankkeita sekä siitä, kuinka moni nopean kehittämisen alueille toteutettavista hankkeista muutoin kuuluisi YVA-menettelyn ja Natura-arvioinnin piiriin. Tämän osalta huomionarvoista on se, että nopean kehittämisen alueet ja niillä sovellettavat YVA-menettelyä ja Natura-arviointia koskevan vapautuksen edellytyksenä olevat haitallisten ympäristövaikutusten lieventämistoimenpiteitä koskevat ehdot tulisi määritellä niin, että niistä ei ole odotettavissa merkittäviä ympäristövaikutuksia. Seulontamenettelyn piiriin tulevien hankkeiden määrän ei näin ollen odoteta muodostuvan korkeaksi. Mahdollisista valituksista aiheutuvat vaikutukset jakautuisivat eri hallintotuomioistuimiin, sillä toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyisi hankkeiden sijaintipaikan mukaan. Vaikutusten hallintotuomioistuimiin arvioidaan olevan vähäisiä.

3.2.2 Ympäristövaikutukset

Esityksellä ei katsota olevan merkittäviä välittömiä ympäristövaikutuksia, koska lupien myöntämisen edellytyksiä ei muutettaisi eikä siten myöskään esimerkiksi ympäristönsuojelun tasoon olisi tulossa muutoksia. Myönteisiä ympäristövaikutuksia voi ilmastonäkökulmasta syntyä, jos entistä useampien uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyiden ja muiden hallinnollisten hyväksymismenettelyiden mahdollisen nopeutumisen myötä uusiutuvaa energiaa tuottavat laitokset voivat aloittaa tuotannon nopeammassa aikataulussa ja siten fossiilisten energialähteiden korvaaminen aikaistuu. Uusiutuvan energian tuotantolaitosten yleistymisen seurauksena voi aiheutua myös kielteisiä ympäristövaikutuksia, mutta tämän esityksen ehdotuksilla ei katsota olevan niihin välitöntä vaikutusta.

Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla sovellettavalla YVA-menettelyn ja Natura-arvioinnin soveltumista koskevalla poikkeuksella voi olla kielteisiä ympäristövaikutuksia, mikäli alueilla toteutettavat hankkeet muutoin kuuluisivat YVA-menettelyn tai Natura-arvioinnin piiriin ja alueiden nimeämisen valmistelun yhteydessä tehtävässä ympäristöarvioinnissa jää tunnistamatta haitallisia (ennakoimattomia) ympäristövaikutuksia. Tämän arvioidaan kuitenkin olevan epätodennäköistä, sillä nopean kehittämisen alueet tulisi jo

lähtökohtaisesti nimetä niin, että niillä tuotettavasta uusiutuvasta energiasta ei ole odotettavissa merkittäviä ympäristövaikutuksia. Lisäksi kullekin alueelle tulee määritellä haitallisten ympäristövaikutusten lieventämistä koskevat toimenpiteet, joiden noudattaminen on YVA-menettelyä ja Natura-arviointia koskevan vapautuksen edellytyksenä. Edelleen YVA-menettelystä ja Natura-arvioinnista vapautettujen hankkeiden seulonnassa olisi tarkoitus tunnistaa ennakoimattomat haitalliset vaikutukset ja tarvittaessa alistaa hanke normaaliin YVA-menettelyyn ja Natura-arviointiin.

3.2.3 Muut ihmisiin kohdistuvat ja yhteiskunnalliset vaikutukset

Perus- ja ihmisoikeudet

Ehdotukset kohdentuvat pääasiassa viranomaisten toimintaan sekä erilaisten lupamenettelyiden sujuvuuden edistämiseen, eikä aineellista lainsäädäntöä juurikaan muutettaisi. Esityksessä ei ehdoteta muutoksia yksittäisten lupasäädösten kuulemissäännöksiin, ja uusiutuvan energian hankkeiden lupamenettelyt toteutettaisiin jatkossakin samojen menettelysäännösten mukaisesti kuin aiemminkin. Esityksen mukaisten lupamenettelyjä sitovien määräaikojen ei näin ollen arvioida vaikeuttavan yleisön mahdollisuutta osallistua sen ympäristöön suunniteltuja uusiutuvan energian hankkeita koskeviin menettelyihin.

Nopean kehittämisen alueilla ja niillä sovellettavalla YVA-menettelyä ja Natura-arviointia koskevalla vapautuksella voi olla vaikutuksia yleisön mahdollisuuksiin osallistua omaa ympäristöään koskevaan päätöksentekoon silloin, kun yksittäinen hanke nopean kehittämisen alueen vaikutuksesta vapautuisi YVA-menettelystä ja Natura-arvioinnista. Tällöin yleisö ei voisi osallistua hankkeen suunnitteluun mainittujen menettelyiden kautta. Vaikutuksen vaikuttaa omaa ympäristöä koskevaan päätöksentekoon arvioidaan olevan kuitenkin vähäinen, sillä nopean kehittämisen alueiden nimeämisvaiheessa tehtäisiin SOVA-lain mukainen ympäristöarviointi, joka pitää sisällään yleisön oikeuden osallistua päätöksen valmisteluun niin alkuvaiheessa kuin päätöksen luonnosvaiheessa. Ympäristöarvioinnin tulisi näissä tapauksissa olla normaalia SOVA-menettelyä yksityiskohtaisemmalla tasolla, sillä sen avulla tulisi määritellä yksityiskohtaisiakin ympäristövaikutusten lieventämistoimenpiteitä yksittäistä aluetta koskien. Nopean kehittämisen alueista tehtävä SOVA-menettely lähentelisi tarkkuustasoltaan hankekohtaista YVA-menettelyä. Edelleen huomionarvoista on, että nopean kehittämisen alueet tulisi jo lähtökohtaisesti nimetä niin, että niillä toteutettavien hankkeiden ei odoteta aiheuttavan merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Mikäli uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla toteutettavasta yksittäisestä hankkeesta huomattaisiin aiheutuvan sellaisia erittäin todennäköisiä merkittäviä ympäristövaikutuksia, joita ei havaittu alueen nimeämis päätöksen yhteydessä tehdyssä SOVA-lain mukaisessa ympäristöarvioinnissa, kyseinen hanke tulisi alistaa normaalisti hankekohtaiseen YVA-menettelyyn ja tarvittaessa Natura-arviointiin.

Uusiutuvan energian tuotannolla voi olla vaikutuksia saamelaisten oikeuksiin ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Tällä esityksellä ei kuitenkaan katsota olevan oikeuteen välitöntä käytännön merkitystä, sillä esityksellä ei muutettaisi hankkeiden lupaedellytyksiä. Nopean kehittämisen alueilla soveltuva YVA-menettelyä ja Natura-arviointia koskevan vapautuksen vaikutuksia on käsitelty edeltävässä jaksossa.

Nopean kehittämisen alueiden nimeämisellä ei katsota olevan muita vaikutuksia perus- ja ihmisoikeuksiin. Alueen nimeäminen ei esimerkiksi sitoisi kunnan tai maanomistajan oikeutta suunnitella alueelle jotain muuta toimintaa.

Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Lupamenettelyä sitovien määräaikojen piiriin tulisi esitettyjen muutosten myötä huomattava määrä uusia laitoksia. Määräaikojen soveltamisalassa olevien lupamenettelyiden keskimääräiset käsittelyajat alittavat jo nykytilanteessa pääasiassa sitovat määräajat, eikä määräajoilla näin ollen arvioida olevan toimivaltaisten lupaviranomaisten toimintaan ainakaan merkittäviä vaikutuksia.

Lupamenettelyjen määräajat alkaisivat jatkossa lupahakemuksen täydellisyyden toteutumisesta lupahakemuksen vireilletulon sijaan. Tämä edellyttäisi toimivaltaisilta lupaviranomaisilta toimintatapojen muuttamista määräaikojen seurannassa. Määräaikojen kulumisen alkaminen vasta lupahakemuksen täydellisyyden toteutumisesta saattaa parhaimmillaan johtaa siihen, että hakijat jo lähtökohtaisesti laittavat vireille laadukkaampia ja valmiimpia hakemuksia. Tällä olisi toteutuessaan huomattava myönteinen vaikutus toimivaltaisten lupaviranomaisten toimintaan.

Toimivaltaisille lupaviranomaisille säädettäisiin uutena velvollisuus todeta lupahakemus täydelliseksi 45 päivässä (muut alueet kuin nopean kehittämisen alueet) tai 30 päivässä (nopean kehittämisen alueet). Tämä saattaa joissain viranomaisissa edellyttää toimintatapamuutosta sen takia, että lupahakemus tulisi pian vireilletulonsa jälkeen käydä läpi täydennystarpeiden yksilöimiseksi.

Uusiutuvan energian lupamenettelylakiin lisättäväksi esitettävässä uudessa 17 b §:ssä säädettäisiin hiljaisen hyväksynnän periaatteesta enintään 11 kilowatin aurinkoenergialaitteiden asentamista koskevista lupamenettelyistä. Koska kansallisessa hallintokäytännössä ei yleisesti ole käytössä hiljaisen hyväksynnän periaatetta, säännösmuutosehdotus on merkityksellinen kuntien näkökulmasta uudenlaisen luvan hyväksymismuodon myötä. Huomionarvoista kuitenkin on, että teholtaan enintään 11 kilowatin aurinkoenergialaitteissa on kyse verrattain pienistä, tyypillisesti omakotitalon katolle asennettavista laitteistoista, joiden asentaminen ei useissa tapauksissa edellytä lainkaan hallinnollisia lupia. Luvanvaraisinkin ne normaalisti edellyttävät ainoastaan kunnassa myönnettävän rakentamiseen liittyvän luvan, joita koskevat menettelyt tulevat lähtökohtaisesti myönnettyiksi joidenkin viikkojen kuluessa. Hiljaisen hyväksynnän periaate tulisi sovellettavaksi vasta sen jälkeen, kun toimivaltainen lupaviranomainen katsoisi hakemuksen olevan täydellinen. Momentissa tarkoitettu hiljaisen hyväksynnän periaatteen arvioidaan näin ollen tulevan sovellettavaksi harvoin, eikä sillä arvioida olevan kuntien toimintaan käytännössä suurta vaikutusta.

Uusiutuvan energian yhteyspisteviranomaiselta edellytettäisiin jatkossa aktiivisempaa roolia lupamenettelylle asetettujen määräaikojen toteutumisessa. Vaikutusten näkökulmasta huomionarvoista on, että valtion aluehallintouudistuksessa annetussa hallituksen esityksessä on esitetty uusiutuvan energian yhteyspisteviranomaisen tehtävää Lupa- ja valvontavirastoon. Ympäristöministeriön yhden luukun palvelujen hankkeessa on valmisteltu ehdotuksia, joilla annettaisiin Lupa- ja valvontavirastolle tehtävä ohjata sen toimivallassa olevien hankkeiden vaatimien arviointi- ja lupamenettelyjen sekä niihin liittyvien selvitysten kokonaisuutta ympäristöasioiden käsittelyssä. Lupa- ja valvontavirastolla olisi lähtökohtaisesti vahvempi rooli lupaprosessin ennakkolisessä neuvonnassa ja asioiden käsittelyn sujuvuudessa. Sen olisi tarkoitus edistää ennakkoivaa keskustelua lupa-asioihin liittyvistä velvollisuuksista, selvitystarpeista ja reunaehdoista luvanhakijoiden sekä muiden viranomaisten kanssa.

Koska Lupa- ja valvontavirasto toimisi lisäksi myös kriittisten raaka-aineiden asetuksen sekä nettonollateollisuuden asetuksen edellyttämänä yhteyspisteviranomaisena, tulisi uusiutuvan energian yhteyspisteviranomainen uudessa virastossa osaksi isompaa tehtäväkokonaisuutta.

Yhteyspisteviranomaisella olisi nykyistä paremmat mahdollisuudet auttaa toimivaltaisia viranomaisia sopimaan menettelyjen käsittelyaikatauluista ja hakijoita koordinoimaan erilaiset arviointi- ja selvitysvetvöllisyydet paremmin.

Sähköisen asioinnin toimivuudella on merkittävä rooli yhteyspisteviranomaisen määrääkojen noudattamisen varmistamisessa. Laissa tarkoitettua sähköistä yhteyspistettä ei nykytilanteessa ole otettu niin laajasti käyttöön kuin lain säätämisen aikaan oletettiin, ja yhteyspisteviranomainen on joutunut tämän takia seuraamaan määrääkoja manuaalisesti sähköpostikyselyillä. Yhteyspisteviranomaisen voimavaroja on kulunut sellaiseen toimintaan, joka sähköisessä yhteyspisteessä tapahtuisi automaattisesti. Tällä on ollut nykytilanteessa yhteyspisteviranomaisen työtaakkaa lisäävä ja toimintaa hankaloittava vaikutus. Tällä hallituksen esityksellä ei esitetä muutoksia sähköistä asiointia koskeviin säännöksiin, eikä sähköistä asiointia koskevia muutostarpeita arvioida tämän hallituksen esityksen yhteydessä.

Huomionarvoista kuitenkin on, että digitaalisia palveluja kehitetään samaan aikaan osana yhden luukun palvelujen hanketta ”Yhden luukun palvelujen digitalisaation koordinointi” -hankkeessa (jäljempänä *YLP Digi*). Voimassa olevan uusiutuvan energian lupamenettelylain tarkoittamana sähköisenä yhteyspisteenä toimivasta työ- ja elinkeinoministeriön Luvat ja valvonta -palvelusta pyritään YLP Digi -hankkeessa kehittämään kattava lupien digitaalinen hakukanava, jonka kautta hakemukset ohjautuisivat kustakin luvasta vastaavalle viranomaiselle ja sen tietojärjestelmiin. Sen kautta toiminnanharjoittaja voisi hakea keskeiset ympäristöön liittyvät luvat ja asioida Lupa- ja valvontavirastossa. Tavoitteena on, että toiminnanharjoittajan tarvitsisi toimittaa tieto vain kerran ja viranomaiset pystyisivät hyödyntämään muiden viranomaisten lupamenettelyissä kertynyttä tietoa. YLP Digi -hankkeessa pyritään lisäksi etsimään keinoja, joilla voitaisiin kannustaa kuntia paremmin liittymään Luvat ja valvonta -palveluun.

Vaikutukset kuntiin

Lupa- ja valvontavirasto nimeäisi nopean kehittämisen alueet kuntien esityksestä. Kunnat voisivat esittää nimettäväksi sellaisia alueita, jotka kunnan alueidenkäytön näkökulmasta olisi tarkoituksenmukaista käyttää uusiutuvan energian tuotantoon, ja jotka täyttäisivät nopean kehittämisen alueelle asetetut vaatimukset. Lupa- ja valvontavirasto nimeäisi alueet kuntien esitysten perusteella laissa säädetyt edellytykset ja esityspyynnössä esitetyt rajoitukset huomioiden.

Tietyn alueen esittäminen ja siitä mahdollisesti seuraava nopean kehittämisen alueen nimeäminen ei sitoisi kuntaa, ja se voisi omista lähtökohdistaan lopulta suunnitella kyseiselle alueelle myös jotain muuta toimintaa. Nopean kehittämisen alueen hanke voisi edellytysten täytyessä vapautua YVA-lain mukaisen YVA-menettelyn soveltumisesta. YVA-menettely on hankkeesta vastaavan vastuulla, mutta se voidaan tietyissä tilanteissa kaavoitusmenettelyn yhteydessä. YVA-menettelyä koskevalla vapautuksella voisi olla näin ollen välillistä vaikutusta myös kunnan toimintaan. Lisäksi nopean kehittämisen alueilla soveltuisivat muita alueita lyhyemmät lupamenettelyiden määräajat. Tällä olisi vaikutusta kuntiin siltä osin kuin ne toimivat menettelyiden toimivaltaisina viranomaisina. Nopean kehittämisen alueen nimeämisellä ei olisi vaikutusta kunnan kaavoitukseen. Tietty uusiutuvalle energialle varattu alue tulisi jatkossakin kaavoittaa, mikäli kaavoitusta koskeva lainsäädäntö niin edellyttäisi.

Rakentamislain 43 a §:ään on lisätty lailla 897/2024 säännös, jonka mukaan uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueella toteutettavaan kyseiselle alueelle asetettuja ehtoja noudattavaan hankkeeseen, lukuun ottamatta tuuli- ja aurinkovoimalaitoksia, sovelletaan mainitussa pykälässä säädettyjä puhtaan siirtymän teollisuushanketta koskevia säännöksiä. Nopean

kehittämisen alueen nimeäminen yhdessä rakentamislain 43 a §:ssä säädetyn kanssa voisi johtaa siihen, että nopean kehittämisen alueella toteutettavan hankkeen alueidenkäytöllisten edellytysten tarkastelu tehtäisiin rakentamisluvan hakijan niin pyytäessä sijoittamisluvalla ilman asemakaavaa tai yleiskaavaa. Mahdollisuus ei kuitenkaan soveltuisi aurinkovoimahankkeisiin, joita varten nopean kehittämisen alueita on ainakin alkuvaiheessa tarkoitus nimetä. Lisäksi huomionarvoista on, että nopean kehittämisen alueet nimettäisiin asianomaisen kunnan esityksestä, eli kunta voisi itse päättää, mihin alueelleen nopean kehittämisen alue tai alueita mahdollisesti nimettäisiin. Nopean kehittämisen alueiden nimeämisestä kuntien viranomaisille aiheutuvien vaikutusten arvioidaan olevan vähäisiä.

4 Muut toteuttamisvaihtoehdot

4.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

RED III -direktiivi jättää jäsenvaltioille vapauden päättää, mille uusiutuvan energian muodolle/muodoille nopean kehittämisen alueita nimetään. Siinä ei myöskään säädetä siitä, missä menettelyssä ja minkä tahon toimesta alueet tulee jäsenvaltioissa nimetä. Kansallisten uusiutuvan energian tavoitteiden saavuttamisen kannalta olennaista on uusiutuvan energian osuus niin liikenteessä, lämmityksessä kuin sähkön tuotannossakin. Uusiutuvan sähkön tuotannossa tavoitevuoden 2030 kannalta potentiaalia on etenkin tuuli- ja aurinkovoimassa, ja kansallisessa valmistelussa onkin keskitytty pääasiassa näihin energiamuotoihin. Valmistelun aikana pohdittiin myös esimerkiksi biokaasun tuottamista varten nimettävien nopean kehittämisen alueita. RED-direktiivi ei kuitenkaan mahdollista nopean kehittämisen alueilla soveltuva ympäristöarviointia koskevaa vapautusta biokaasulaitoksille, eikä vaihtoehtoa ole tämän takia otettu jatkovalmisteluun.

Esityksen valmistelussa on tarkasteltu mahdollisuutta nimetä nopean kehittämisen alueet osana alueidenkäyttöjärjestelmää. Tarkastellussa vaihtoehdossa nimeäminen olisi mahdollistettu ympäristöministeriössä valmistelussa olevassa uudessa alueidenkäyttölaissa, jossa aurinkovoimaa koskeva yleiskaava olisi voinut toimia uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueen nimeävänä päätöksenä. Yleiskaavan sisältövaatimuksissa olisi tällöin tullut huomioida RED 15 c artiklan 1 kohdan a alakohdan asettamat rajoitteet valittaville alueille sekä b alakohdan asettamat vaatimukset kaavassa asetettaville ympäristöhaittojen lieventämistoimille. Nopean kehittämisen alueen juridinen status olisi astunut voimaan kaavan hyväksymisen myötä. Vaihtoehdon ei valmistelussa katsottu olevan tarkoituksenmukainen muun ohella siksi, että uuden alueidenkäyttölain mukaiset yleiskaavat eivät olisi valmistuneet direktiivin alueiden nimeämiselle asettaman määräajan piirissä.

Toisena vaihtoehtona on tarkasteltu vaihtoehtoa, jossa uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueet nimettäisiin valtioneuvoston toimesta. Päätöksen valmisteluvastuu olisi tällöin ollut ympäristöministeriössä ja/tai työ- ja elinkeinoministeriössä. Vaihtoehto ei valikoitunut jatkovalmisteluun siksi, että valtioneuvostotasolla ei ole sellaista alueellista ja hankkeiden tarkkoja ympäristövaikutuksia ja niitä koskevia lieventämismahdollisuuksia koskevaa osaamista, että päätöksen valmistelu olisi ollut ministeriötasolla tarkoituksenmukaista.

Valmistelussa on päädytty vaihtoehtoon, jossa alueet nimittää Lupa- ja valvontavirasto. Vireillä olevassa valtion aluehallinnon uudistusta koskevassa hankkeessa perustettava Lupa- ja valvontaviraston on tarkoitus olla toimivallaltaan valtakunnallinen ja tehtäviltään monialainen valtion hallintoviranomainen, joka turvaisi alueilla toimivien perusoikeuksien ja oikeusturvan toteutumista ja valvoisi yleistä etua hoitamalla lainsäädännön toimeenpano-, ohjaus- ja valvontatehtäviä. Aluehallintouudistus ja Lupa- ja valvontaviraston perustaminen on tarkoitus toteuttaa vuoden 2026 alkuun mennessä.

Lupa- ja valvontaviraston toimesta tapahtuva alueiden nimeäminen esitettiin esityksen lausuntokierrosversiossa tapahtuvaksi Lupa- ja valvontaviraston aloitteesta asianomaiset kunnat osallistaen. Jatkovalmistelussa on todettu kuntien roolin alueiden valikoimisessa olevan niin keskeinen, että nimeäminen on päätetty esityksessä muuttaa tapahtumaan kuntien esityksiin perustuen.

4.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot

Ruotsissa RED III -direktiivin 15 c artiklassa tarkoitettujen uusiutuvan nopean kehittämisen alueiden kartoittaminen on valmistelussa kansallisessa energiaviranomaisessa (Statens energimyndighet). Kartoituksessa tulee priorisoida pinta-alaltaan laajat yhtenäiset alueet, kuten rakennetut pinnat, teollisuusalueet ja maatilat, joita voitaisiin nimetä ensisijaisesti aurinkoenergian ja lämpöpumppujen nopean kehittämisen alueiksi.

5 Lausuntopalaute

Hallituksen esitysluonnos on ollut lausuntokierroksella 14.11.–23.12.2024. Lausuntopyyntö lausuntoineen on saatavilla [Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta](#). Lausunnoista tehty lausuntoyhteenveto on julkaistu [valtioneuvoston hankkeen asiakirjoissa, hanketunnuksella YM036:00/2024](#).

Esityksestä annettiin lausuntoja yhteensä 63. Lausunto saatiin seuraavilta tahoilta: A-Insinöörit Suunnittelu Oy, Bioenergia ry, BirdLife Suomi ry, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Energiakaupungit ry, Energiateollisuus ry, Etelä-Hämeen luonnonsuojelupiiri ry, Etelä-Karjalan liitto, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Etelä-Pohjanmaan liitto, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Fingrid Oyj, Fortum Oyj, Hämeen ELY-keskus, Itä-Lapin kuntayhtymä, Itä-Suomen hallinto-oikeus, Kemijoki Oy, Kemijärven kaupunki, Keski-Pohjanmaan liitto, Keski-Suomen liitto, Korkein hallinto-oikeus, liikenne- ja viestintäministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Maanmittauslaitos, Metsähallitus, Natur och Miljö rf, valtioneuvoston oikeuskansleri, Oulun kaupunki, Pirkanmaan ELY-keskus, Pirkanmaan liitto, Pohjois-Pohjanmaan liitto, Pohjolan Voima Oyj, Rajavartiolaitos, Saamelaiskäräjät, Satakuntaliitto, Sosiaali- ja terveysministeriö, Suomen Biokiertä ja Biokaasu ry, Suomen Kuntaliitto ry, Suomen luonnonsuojeluliitto ry, Suomen Luontopaneeli, Suomen Lähienenergialiitto ry, Suomen metsäkeskus, Suomen Omakotiliitto ry, Suomen uusiutuvat ry, Suomen ympäristökeskus (Syke), Turun kaupunki, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes, Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry, työ- ja elinkeinoministeriö, Uudenmaan liitto, Valkjärven Suojelijat ry, valtiovarainministeriö, Vantaan Energia Oy, Varsinais-Suomen ELY-keskus, Varsinais-Suomen liitto, Vihdin kunta, WWF Suomi, Ympäristövaikutusten arviointiyhdistys YVA ry, Österbottens förbund. Lisäksi kaksi yksityishenkilöä antoi lausunnon.

Yleiset huomiot esityksestä

Esityksen todettiin useissa lausunnoissa olevan vaikeaselkoinen. Esitystä on jatkovalmistelussa pyritty selkeyttämään useilla perusteluihin ja säännöksiin tehdyillä muutoksilla.

Määritelmät

Uusiutuvan energian lupamenettelylain uusiutuvan energian tuotantolaitoksen määritelmän muuttaminen koskemaan pelkästään uusiutuvia energialähteitä käyttäviä laitoksia, mahdollisia käynnistys- ja varapolttoaineita huomioon ottamatta, keräsi sekä kannatusta (Varsinais-Suomen ELY-keskus, Pirkanmaan liitto, Suomen uusiutuvat ry) että vastustusta (Kuntaliitto ry, Kemijärvi ja Itä-Lapin kuntayhtymä). Aluehallintovirastot, Bioenergia ry ja Kuntaliitto ry nostivat esille sen, että fossiilisia polttoaineita saatetaan välillä joutua käyttämään myös laitoksen normaalitoiminnan aikana, esimerkiksi pakkasilla huipputehon tuottamista varten. Määritelmän perusteluja on jatkovalmistelussa tarkennettu, mutta sen sisältöä ei tältä osin ole muutettu. On huomioitava, että laitokset, joiden energia on peräisin osittain muista lähteistä, olisivat jatkossakin. Ne ainoastaan eivät tulisi lupamenettelyn määräajoissa samalla tavalla priorisoiduiksi kuin pelkistä uusiutuvista lähteistä peräisin olevaa energiaa tuottavat laitokset.

Kuntaliitto ry, Suomen Biokierto ja Biokaasu ry sekä Bioenergia ry kiinnittivät huomiota siihen, että uusiutuvan energian tuotantolaitoksen lausuntokierroksella ollut määritelmä ei kattanut kaasua tuottavan laitoksen liittämistä verkkoon. Määritelmä on jatkovalmistelussa muutettu RED III -direktiivin englanninkielisen version mukaisesti kattamaan biokaasun tuotanto. Fortum Oyj, Kemijoki Oy ja Pohjolan Voima Oyj esittivät, uusiutuvan energian tuotantolaitoksen määritelmää tarkennetaan pumppuvoimaloiden osalta. Euroopan komissio on direktiivin täytäntöönpanoon liittyvissä keskusteluissa ilmaissut pitävänsä pumppuvoimaloita uusiutuvan energian varastoina. Hallituksen esityksen perusteluosiota on pumppuvoiman osalta tarkennettu jatkovalmistelussa.

Lupamenettelyiden määräaikoihin sisältyvät menettelyt

Maa- ja metsätalousministeriö ja Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus huomauttivat sivutuotelainsäädännön mukaisten menettelyjen liittyvän biokaasulaitoksessa käytetyn mädätteen markkinoillesaattamiseen laitoksen käyttöönoton, sen energiantuotannon tai energian myymisen sijaan. Sivutuotelainsäädäntö on esityksen jatkovalmistelussa poistettu uusiutuvan energian lupamenettelylain 9 §:stä, sillä sen ei katsota sisältyvän RED-direktiivin soveltamisalaan.

Energiateollisuus ry, Suomen uusiutuvat ry, Fortum Oyj, Fingrid Oyj sekä Lähienergioliitto esittivät, että lain 9 §:ssä lueteltuihin määräaikojen piiriin kuuluviin menettelyihin lisättäisiin lunastuslain 2 luvussa tarkoitettu lunastuslupamenettely. Tätä perusteltiin lausunnoissa sillä, että lunastuslupapäätös tarvitaan voimansiirtolinjojen toteuttamiseksi siinäkin tapauksessa, että alueen käyttöönotosta voidaan sopia maanomistajan kanssa. Kun lunastamiseen sovelletaan lunastuslupalakia, ei päätöksessä lausuntojen mukaan ole myöskään kysymys pelkästään omistus- tai käyttöoikeuden perustamisesta, vaan sellaisesta päätöksestä, jossa annetaan hankkeesta aiheutuvien merkittävien haitallisten vaikutusten rajoittamiseksi välttämättömät määräykset. Esityksen jatkovalmistelussa on todettu lunastuslupalain muuttuneen 1.2.2024 alkaen niin, että sen soveltamisalassa olevat lunastusluvut ovat luonteeltaan enemmän hankelupia kuin pelkkiä maan omistusoikeuden ja käyttöoikeuden perustamiseen liittyviä lupia. Lupamenettelyn määräaikojen soveltamisalaan on jatkovalmistelussa päätetty ehdottaa lisättäväksi lunastuslupalakiin perustuvat lunastuslain mukaiset lunastuslupamenettelyt.

Energiateollisuus ry, Elinkeinoelämän keskusliitto ry, Metsähallitus, Suomen uusiutuvat ry, Fortum Oyj sekä Lähienergioliitto esittivät, että YVA-menettely sisällytettäisiin lupamenettelyn määräaikoihin. YVA ry piti YVA-menettelyyn kuluvaan ajan sisällyttämistä määräaikojen piiriin epäselvänä. RED-direktiivin 16 artiklan 1 kohdan mukaan ympäristöarvioinnit sisältyvät (määräaikojen piiriin kuuluvaan) lupamenettelyyn, kuitenkin vasta lupahakemuksen täydellisyysdenn toteamisesta alkaen. Vaikka muutospäätöksiin tavoitteena on ollut lisätä

ympäristöarvioinnit määräaikojen piiriin, ei lupamenettely direktiivin sanamuodon mukaan kata menettelyitä, jotka tapahtuvat ennen lupahakemuksen täydellisyys toteamista.

Määräajat

Määräaikojen kulumisen alkaminen lupahakemuksen vireille tulon sijaan sen täydellisyys toteamisesta keräsi lausuntokierroksella sekä myönteistä että kielteistä palautetta. Epäilyjä esitettiin siltä osin, että täydellisyys toteamiselle ei ole asetettu tarkempia kriteereitä. Joissain lausunnoissa oltiin huolissaan täydellisyys toteamisen käyttämisestä keinotekoiseen määräaikojen pidentämiseen. Fingrid Oyj:n lausunnossa katsottiin, että määräajan täydellisyys toteamisesta tulee käytännössä tarve hakea virallinen päätös viranomaiselta. Tältä osin todetaan, että määräaikojen kulumisen alkaminen lupahakemuksen täydellisyys toteamisesta perustuu RED-direktiivin säännökseen, eikä siitä ole syytä kansallisesti poiketa. Viranomaista sitoo jo lähtökohtaisesti hallintolain 23 §:n mukainen käsittelyn viivytyksettömyys, minkä vastaista määräaikojen keinotekoinen pidentäminen olisi. RED III -direktiivin tarkoituksena ei ole myöskään ollut säätää lupahakemuksen täydellisyys toteamiselle hallinnollista taakkaa lisäävää uutta hallinnollista menettelyvaihetta. Työ- ja elinkeinoministeriön esitti, että yritysvaikutuksissa arvioitaisiin myös vaikutukset nykyisen uusiutuvan energian lupamenettelylain määräaikojen piirissä oleviin voimalaitoksiin. Esityksen perusteluja on jatkovalmistelussa tarkennettu lupahakemuksen täydellisyys toteamista ja määräaikojen vaikutusta nykytilaan koskien.

Aluehallintovirastot katsoivat, että hakijan lupahakemuksen täydentämiseen käyttämän ajan ei tulisi kuluttaa lupahakemuksen täydellisyys toteamiseen varattua 45 päivän määräaika. Säännöksen perusteluja on jatkovalmistelussa tarkennettu niin, että täydellisyys toteamisen määräaika koskee ainoastaan viranomaista, eikä luvan hakijan täydennyksen valmisteleminen käyttämä aika kuluta viranomaiselle asetettua määräaika. Tukes totesi hakemusaineiston läpikäynnin vievän aikaa ja alkuperäisten hakemusten voivan olla hyvinkin puutteellisia. Lisäksi se totesi, että hakemuksen täydellisyyttä koskevat säännökset eivät saa johtaa siihen, että hakijalta ei voida pyytää lisäselvityksiä hakemuskäsittelyn myöhemmässä vaiheessa. RED-direktiivi ei aseta mainitunlaista lisätietojen pyytämistä koskevaa kieltoa, eikä sellaista ole esityksessä ehdotettu.

Suomen uusiutuvat ry esitti, että kansallisesti säädettäisiin direktiivin velvoitteita tiukemmista määräajoista merelle rakennettavaa energiantuotantoa koskien. Suomen biokierto ja biokaasu ry:n ja Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen lausunnoissa tuotiin esiin, että esitetyt säännökset eivät käytännössä välttämättä nopeuta menettelyitä nykytilanteesta. Uusiutuvan energian lupamenettelyiden sujuvoittamistoimia onkin kansallisesti tehty jo ennen RED III -direktiivin täytäntöönpanoa mm. vihreän siirtymän etusijamenettelyllä, mikä on johtanut siihen, että uusiutuvan energia lupamenettelyt ovat kansallisesti nykyisinkin moniin muihin EU-jäsenvaltioihin verrattuna nopeita. Nyt käsillä olevilla lainsäädäntömuutoksilla pyritään ensisijaisesti varmistamaan RED III -direktiivin kansallinen täytäntöönpano. Direktiivin vaatimuksia tiukempien määräaikojen asettamista ei ole jatkovalmistelussa katsottu tarkoituksenmukaisiksi erityisesti lupaviranomaisten voimavarojen riittävyyden varmistamisen näkökulmasta.

Useissa lausunnoissa todettiin lukuisten erilaisten määräaikojen muodostaman kokonaisuuden olevan monimutkainen. Määräaikasäännökset on selkeyden vuoksi esityksen jatkovalmistelussa siirretty erillisiin taulukoihin lain liitteeseen.

Valtiovarainministeriö ja Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus kiinnittivät huomiota siihen, että uusiutuvan energian yhteyspisteviranomaiselle ei esitetä riittäviä työkaluja määräaikojen noudattamisen varmistamiseksi. Yhteyspisteviranomaisella ei niiden mukaan ole mahdollisuuksia velvoittaa toimivaltaisia lupaviranomaista noudattamaan lupamenettelyille asetettuja määräaikoja tai esimerkiksi kohdentaa lupaviranomaiseen määräaikoihin pääsemiseksi tarvittavia voimavaroja. Useat lausunnonantajat (valtiovarainministeriö, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, aluehallintovirastot,) vaativat tarkennusta siihen, miten määräaikojen noudattamisen varmistaminen käytännössä aiotaan toteuttaa. Useissa lausunnoissa (valtiovarainministeriö, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Kuntaliitto ry) tuotiin lisäksi esiin sähköisen järjestelmän välttämättömyys määräaikojen seurannassa. Esille tuotiin kuntien sähköiseen järjestelmään liittymisen tärkeys. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus esitti, että uusiutuvan energian hanketoimijat veloitettaisiin toimittamaan tieto vireille panemistaan lupa- ja muita hallinnollisia menettelyitä koskevista hakemuksista suoraan uusiutuvan energian yhteyspisteviranomaiselle Luvat ja valvonta -palvelun kautta.

Lupamenettelyille asetettavat määräajat sitovat suoraan lupaviranomaisia, ja hakijoilla on käytössään normaalit hallinnolliset oikeussuojakeinot viranomaistoiminnan laillisuusvalvontaan liittyen. Tämän esityksen kanssa samaan aikaan valmistelussa olevassa yhden luukun palveluja koskevassa hallituksen esityksessä on lakiehdotus eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa, jossa on tarkoitus säätää Lupa- ja valvontaviraston toteuttamasta ennakkollisesta ohjauksesta ja yhteistyöstä. Yhteyspisteviranomaisena toimivan Lupa- ja valvontaviraston on tarkoitus edistää määräaikojen toteutumista ennakkollisen ohjauksen ja yhteistyön kautta. Sähköistä asiointia kehitetään laajemmin osana yhden luukun palvelujen hanketta. Hanketoimijoiden velvoittaminen toimittamaan yhteyspisteviranomaiselle erikseen tieto vireille pannusta asiasta ei olisi RED III -direktiivin mukaista ja se lisäisi toiminnanharjoittajien hallinnollista taakkaa. Vaikutustenarviointia koskevaan osioon on lisätty tietoa YLP Digi -hankkeessa tehtävästä työstä sähköisen asioinnin edistämiseksi.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus ja Kuntaliitto ry kiinnittivät huomiota uusiutuvan energian lupamenettelylain muuttamista koskevan esityksen lausuntokierroksella olleen 10 b §:n säännökseen, jossa enintään 11 kilowatin aurinkoenergialaitteiden asentamisen lupamenettelyitä koskisi hiljaisen hyväksynnän periaate. Ne edellyttivät, että hiljaisen hyväksynnän periaatteen soveltumisesta ja menettelystä säädetään tarkemmin. Säännöksiä on esityksen jatkovalmistelussa tarkennettu.

Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueet

Suhde kaavoitusjärjestelmään

Nopean kehittämisen alueita koskeva säännöskokonaisuus oli suuressa osassa lausuntoja ymmärretty johtamaan kuntien alueidenkäyttöään koskevaa valtaa rajoittavaksi aluevaraukseksi. Todellisuudessa nopean kehittämisen alueiden nimeämisen oikeusvaikutukset on ollut tarkoitus rajata siihen, että nimetyillä alueilla on mahdollista hyötyä lyhyemmistä lupamenettelyn määräajoista ja YVA-menettelyä ja Natura-arvioinnin soveltumista koskevasta poikkeuksesta. Alueiden tarkoitusta koskevasta väärinkäsityksestä johtuen useassa lausunnossa edellytettiin lisäselvitystä nopean kehittämisen alueiden nimeämisen suhteesta kaavoitusjärjestelmään. Alueiden nimeämisen tarkoitusta ja oikeusvaikutuksia sekä suhdetta kaavoitusjärjestelmään on jatkovalmistelussa selkeytetty erityisesti esityksen jaksossa 3.1.5 sekä uusiutuvan energian lupamenettelylain muuttamista koskevat lakiehdotuksen 14 a §:n

säännöskohtaisissa perusteluissa. Jaksoon 3.1.5 on lisätty nopean kehittämisen alueiden ympäristövaikutusten arvioimista koskeva selkeyttävä kaavio.

Nopean kehittämisen alueiden nimeäminen

Nopean kehittämisen alueiden nimeämisen direktiivin asettamaa aikataulua pidettiin valtaosassa lausuntoja erittäin haasteellisena. Aikatauluun liittyvät haasteet on tunnistettu esityksen valmistelussa, erityisesti suhteessa Lupa- ja valvontaviraston perustamiseen. Valtaosassa lausuntoja peräänkuulutettiin myös riittäviä resursseja nimeämispäätöksen valmisteluun sekä nopean kehittämisen alueilla toteutettavaan seulontamenettelyyn. Alueiden nimeämistä koskevasta määräajasta ei ole tarkoituksenmukaista säätää lain tasolla, vaan alueiden nimeämisestä on tarkoituksenmukaisempaa huolehtia alueet nimittävän viraston tulosohejauksella, jolloin nimeämispäätösten aikataulu ja nimettävien alueiden määrä pystytään paremmin suhteuttamaan virastolla tähän tarkoitukseen kulloinkin käytettävissä oleviin voimavaroihin. Nopean kehittämisen alueiden viranomais tehtävät on tarkoitus hoitaa Lupa- ja valvontavirastossa, jonka yhteyspisteviranomaisen tehtäväkokonaisuuden edellyttämät voimavaratarpeet arvioidaan ympäristöministeriön yhden luukun palveluja koskevan hallituksen esityksen yhteydessä.

Suurella osalla lausuntoja (mm. Hämeen ELY-keskus, Elinkeinoelämän keskusliitto, Varsinais-Suomen ELY-keskus, Pohjanmaan liitto, Natur och Miljö r.f., Etelä-Hämeen luonnonsuojelupiiri, YVA ry, Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry) edellytettiin myös tarkempia säännöksiä nopean kehittämisen alueiden valintakriteereitä, valintamenettelyä ja nimettävien alueiden kokoa ja määrää koskien. Huolta kannettiin lisäksi maanomistajien, kuntien ja toiminnanharjoittajien tasapuolisesta kohtelusta sekä alueiden soveltuvuudesta uusiutuvan energian tuotantoon myös teknis-taloudellisesta näkökulmasta (Elinkeinoelämän keskusliitto, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus), sähkön siirtoyhteydet (Pohjanmaan liitto, Fingrid) mukaan lukien.

Useassa lausunnossa (Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Kuntaliitto ry, Pohjanmaan liitto, Kemijärven kaupunki ja Itä-Lapin kuntayhtymä) esitettiin, että alueita ei saisi nimetä ilman asianomaisen kunnan suostumusta tai että alueiden nimeämisen tulisi tapahtua kuntien tai maakuntien liittojen tekemien esitysten pohjalta. Elinkeinoelämän keskusliitto, Suomen uusiutuvat ry ja Fortum Oyj korostivat kuntien, maakuntien liittojen ja toiminnanharjoittajien roolia nopean kehittämisen alueiden nimeämisessä.

Nimeämisprosessia on jatkovalmistelussa muutettu esitettäväksi kuntalähtöisemmäksi niin, että Lupa- ja valvontavirasto nimeäisi alueet kuntien esityksestä. Lupa- ja valvontavirasto pyytäisi erikseen kuntia esittämään laissa säädetyt edellytykset ja Lupa- ja valvontaviraston kutakin nimeämiskierrosta varten asettamat erityiset edellytykset täyttäviä alueita uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiksi. Lupa- ja valvontaviraston pitäisi esityspyynnössään vähintään ilmoittaa, mitä uusiutuvan energian tuotantomuotoa varten alueita voisi esittää. Lisäksi sille on jatkovalmistelussa lisätty ehdotus mahdollisuudesta pyynnössään asettaa muitakin rajoituksia esimerkiksi nimettävien alueiden tyyppiä ja määrää koskien. Perusteluosiota on alueiden nimeämisen osalta jatkovalmistelussa selvennetty niin, että alueiden nimeämisen ensisijaisena edellytyksenä tulisi direktiivin mukaisesti olla odotettu merkittävien ympäristövaikutusten aiheutumattomuus. Lisäksi on korostettu direktiivin mukaisesti rakennettujen alueiden asettamista etusijalle. Nopean kehittämisen alueiden nimeäminen on jatkovalmistelussa sidottu perusteluosiossa vahvemmin kansallisen uusiutuvan energian tavoitteen saavuttamiseen direktiivin 15 b ja c artiklojen mukaisesti. Nopean kehittämisen alueita koskevaan uusiutuvan energian lupamenettelylain 14 a §:ään on jatkovalmistelussa lisätty velvoite ottaa alueiden valinnassa huomioon energiainfrastruktuurin saatavuus.

Lausunnoissa esitettiin oikeutta osallistua nimeämisprosessiin maakuntien liitoille, maanomistajille, kantaverkonhaltijalle, kuntien ympäristöviranomaisille, asukkaille sekä muille asianosaisille ja järjestöille. Alueiden nimeämis päätös tulee valmistella SOVA-lain mukaisesti, joka velvoittaa varaamaan yleisölle mahdollisuuden saada tietoja suunnitelman tai ohjelman ja ympäristöselostuksen lähtökohdista, tavoitteista ja valmistelusta sekä esittää asiasta suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaavalle viranomaiselle mielipiteensä. Lisäksi SOVA-lainsäädäntö edellyttää kunnan terveys- ja ympäristöviranomaisten, muita vaikutusalueella toimivien viranomaisten ja tietyissä tilanteissa ympäristöministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön kuulemista. Esityksen perusteluosiota on tämän osalta tarkennettu.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK piti nopean kehittämisen alueen nimeämisen ehdottomana edellytyksenä sitä, että siihen saadaan maanomistajan suostumus. Alueiden nimeämisellä ei puututtaisi maanomistajan omaisuudensuojaan, sillä nimeämisen ainoat oikeusvaikutukset liittyvät lupamenettelyn määräaikoihin ja YVA-menettelyä koskeviin vaatimuksiin. Esitykseen ei tämän osalta ole tehty muutoksia.

Varsinais-Suomen ELY-keskus totesi säännöksistä jäävän epäselväksi se, tarkoitetaanko merkittävillä ympäristövaikutuksilla samaa kuin YVA-menettelyä koskevassa lainsäädännössä. Lisäksi se ja Suomen luonnonsuojeluliitto kiinnittivät huomiota hankkeiden yhteisvaikutuksiin ja vaikutuksiin valuma-alueen vesistöihin. Esityksen perusteluosiota on esityksen jatkovalmistelussa täydennetty arvioitavien ympäristövaikutusten ja ympäristövaikutusten merkittävyyden osalta.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Suomen ympäristökeskus ja Suomen luontopaneeli nostivat esiin kysymyksen ja esimerkkejä tietovarannoista, joita alueiden määrittelyssä tulisi käyttää. Etelä-Hämeen luonnonsuojelupiiri edellytti, että puutteellinen tai hajanainen tieto tulisi katsoa esteeksi nopean kehittämisen alueiden nimeämiselle. Esityksen perusteluja on jatkovalmistelussa tarkennettu niin, että alueiden määrittämisessä tulee hyödyntää riittäviä data-aineistoja. Käytettävien aineistojen yksilöinti esityksessä ei ole tarkoituksenmukaista. Viranomaisen tulee jo hallintolain 31 §:n mukaan huolehtia asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot ja selvitykset.

Lausunnoissa tehtiin ehdotuksia nopean kehittämisen alueiden nimeämisestä myös muille tuotantomuodoille kuin aurinkovoima (Metsähallitus, Pohjanmaan liitto, Kemijoki Oy ja Pohjolan Voima Oyj). Säännös olisi teknologianeutraali. Esitykseen on jatkovalmistelussa tarkennettu nopean kehittämisen alueiden nimeämisen keskeisimpänä oikeusvaikutuksena olevan YVA-menettelyä ja Natura-arviointia koskeva vapautus, minkä seurauksena alueita on viranomaisen voimavarojen tarkoituksenmukaisen käytön näkökulmasta järkevintä nimetä vapautuksen piirissä oleville tuotantomuodoille.

Osa lausujista (mm. Turun kaupunki, Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry, WWF, Suomen luonnonsuojeluliitto) nosti esiin kysymyksen siitä, onko alueiden nimeämis päätös voimassa pysyvästi vai määräaikaisesti sekä siitä, voiko päätöstä myöhemmin muuttaa. Lisäksi huomautettiin siitä, että säännöksissä ei säädetä Lupa- ja valvontavirastolle veloitetta tarvittaessa tarkastella nimettyjä alueita uudelleen. Nopean kehittämisen alueiden nimeämistä koskevan uusiutuvan energian lupamenettelylain 14 c §:n säännöskohtaisiin perusteluihin on esityksen jatkovalmistelussa lisätty maininta siitä, että oikeus antaa alueen nimeämistä koskeva päätös sisältäisi myös mahdollisuuden antaa päätös nimeämis päätöksen muuttamisesta. Perusteluihin on lisäksi lisätty maininta Lupa- ja valvontaviraston mahdollisuudesta antaa uusia nimeämis päätöksiä.

Haitallisten ympäristövaikutusten lieventämistoimenpiteet

Varsinais-Suomen ja Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukset ja Suomen luonnonsuojeluliitto ry kiinnittivät huomiota haitallisten ympäristövaikutusten lieventämistoimenpiteiden ja hankeluvan suhteeseen sekä lieventämistoimenpiteiden noudattamisen valvomiseen. Nopean kehittämisen alueen nimeämispäätöksellä ja sen mukaisilla lieventämistoimenpiteitä koskevilla ehdoilla on tarkoitus määrittää se, minkälaisilla hankkeilla ei kyseisellä alueella odoteta olevan merkittäviä ympäristövaikutuksia, minkä seurauksena ne voivat päästä YVA-menettelyä ja Natura-arviointia koskevan vapautuksen ja lupamenettelyn lyhyempien määräaikojen piiriin. Säännöksillä ei olisi tarkoitus tehdä muutoksia hankkeiden lupaedellytyksiin tai lupien valvontaan. Lieventämistoimenpiteiden noudattaminen johtaisi YVA-menettelyä ja Natura-arviointia koskevan vapautuksen ja lupamenettelyn lyhyempien määräaikojen soveltumiseen, lieventämistoimenpiteiden noudattamatta jättäminen niiden soveltumattomuuteen. Esityksen perusteluosiota on jatkovalmistelussa tarkennettu tämän osalta. YVA ry ja Tuulivoimakansalaisyhdistys ry edellyttivät lieventämistoimenpiteiden sisällöllistä avaamista. Esityksen perusteluja on tämän osalta jatkovalmistelussa tarkennettu. Lieventämistoimenpiteitä koskevia säännöksiä on selkeytetty poistamalla maininta ehdoista. Tällä pyritään estämään lieventämistoimenpiteiden sekoittaminen varsinaisiin lupaehtoihin.

Nopean kehittämisen alueiden ulkopuolelle jätettävät alueet

Nopean kehittämisen alueiden ulkopuolelle 14 a §:ssä automaattisesti jätettäviin alueisiin tehtiin lukuisia lisäyshedotuksia. Uusiutuvan energian lupamenettelylain ehdotetussa 14 a §:ssä oleva nopean kehittämisen alueiden nimeämisen ulkopuolelle jätettävien alueiden lista koskisi ainoastaan sellaisia rajattuja kohteita, jotka tulisi automaattisesti jättää nopean kehittämisen alueiden ulkopuolelle. Myös muiden alueiden osalta tulisi selvittää ympäristövaikutukset ja nimetä vain sellaisia alueita, joilla uusiutuvan energian tuotannosta ei odoteta olevan merkittäviä ympäristövaikutuksia (itse alueella ja sen ulkopuolella). Esityksen perusteluosiota on tämän osalta jatkovalmistelussa tarkennettu ja korostettu alueiden nimeämisen vaatimusta merkittävien haitallisten ympäristövaikutusten odotetusta aiheutumattomuudesta. Nopean kehittämisen alueiden ulkopuolelle automaattisesti jätettävien alueiden listaa ei ole jatkovalmistelussa muutettu. Säännöksen osalta on huomioitava, että sillä ei ole tarkoitus määritellä yleisemmin sitä, mihin uusiutuvan energian tuotantoa ylipäätään voidaan sallia, vaan sillä ainoastaan määriteltäisiin nopean kehittämisen alueiden sijoittamista koskevat reunaehdot.

YVA-menettelyä ja Natura-arviointia koskeva vapautus

Elinkeinoelämän keskusliitto ry totesi YVA-menettelyä koskevan vapautuksen olevan osin ristiriidassa direktiivin tavoitteena olevan paikallisen hyväksyttävyyden varmistamisen kanssa. YVA-menettelyä tulisi sen näkemyksen mukaan sujuvoittaa ja ajallisesti lyhentää YVA-lain muutosten kautta nopean kehittämisen alueiden ajatusta palvelten ja paikallinen hyväksyttävyys varmistuen. Kemijärven kaupunki ja Itä-Lapin kuntayhtymä puolestaan esittivät, että kunta voisi muiden viranomaisten suosituksesta päättää YVA-menettelyn soveltumisesta. RED III -direktiivi on yksiselitteinen ympäristöarviointien vapautusta koskevassa sääntelyssään, eikä esitettyjä kansallisia poikkeuksia pidetä mahdollisina.

Metsähallitus, Suomen uusiutuvat ry ja Tuulivoimakansalaisyhdistys ry kiinnittivät huomiota esityksen sisäiseen ristiriitaan siinä, että nopean kehittämisen alueita tulisi jo lähtökohtaisesti nimetä niin, että niillä tuotetusta uusiutuvasta energiasta ei odotetusti aiheudu todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia ja siinä, että YVA-menettelyä edellytetään lähtökohtaisesti ainoastaan merkittäviä ympäristövaikutuksia aiheuttavilta hankkeilta.

Direktiivin 15 c artiklan 1 kohdan a alakohdassa todetaan yksiselitteisesti, että nopean kehittämisen alueita voidaan nimetä ainoastaan alueille, joilla tietyn uusiutuvan energialähteen

muodon tai tiettyjen uusiutuvan energialähteen muotojen käyttöönotolla ei odoteta olevan merkittäviä ympäristövaikutuksia valitun alueen erityispiirteet huomioon ottaen. Tätä korostetaan myös Euroopan komission julkaisemassa alueiden määrittämiseen liittyvässä ohjeessa³. Säännökset perustuvat RED III -direktiivissä säädettyyn, eikä nopean kehittämisen alueiden nimeämistä ja siitä seuraavaa YVA-menettelyä ja Natura-arviointia koskevien vapautusten soveltamisalaa voida kansallisesti säätää RED III -direktiivissä mahdollistettua laajemmaksi.

Varsinais-Suomen ja Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukset, Energiateollisuus ry, YVA ry ja Fortum Oyj totesivat esityksen olevan epäselvä sen osalta, koskeeko YVA-menettelyn vapautus myös sellaisia hankkeita, jotka on mainittu YVA-lain liitteessä 1 olevassa hankeluettelossa. Suomen uusiutuvat ry, Fortum Oyj:n ja Energiateollisuus ry:n mukaan vapautus tulisi ulottaa koskemaan kaikkia direktiivin mahdollistamia hanketyyppejä silloinkin, kun ne on sisällytetty kansallisen YVA-lain hankeluetteloon. Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry puolestaan katsoi, että kansallisen hankeluettelon hankkeet tulisi jättää vapautuksen ulkopuolelle. YVA-menettelyn vapautus koskisi kansallisesti kaikkia RED-direktiivin mahdollistamia hanketyyppejä, pitäen sisällään myös YVA-lain hankeluettelossa olevat hankkeet. Esityksen perusteluja on selkeytetty jatkovalmistelussa. YVA-lain muuttamista koskevan lakiehdotuksen YVA-vapautusta koskevaan viittaussäännökseen on lisätty viittaus YVA-lain 3 §:n 1 momenttiin, joka koskee YVA-lain hankeluutteloa.

A-insinöörit Suunnittelu Oy esitti, että perusteluissa otettaisiin kantaa tilanteisiin, joissa hanke sijoittuu vaan osittain nopean kehittämisen alueelle. Perusteluja on jatkovalmistelussa täydennetty niin, että ympäristöarviointeja koskeva vapautus soveltuu ainoastaan alueen rajojen sisäpuolella. YVA ry totesi, että ympäristöarviointeja koskeva vapautus ei soveltuisi uusiutuvan energia hankkeen voimajohtoon. Vapautusta koskevaa 14 d §:ää ja sen yksityiskohtaisia perusteluja on jatkovalmistelussa tarkennettu niin, että vapautus koskisi uusiutuvan energian tuotantolaitosta koskevaa hanketta, pitäen sisällään myös sähköverkkoon liittymiseksi tarvittavat rakenteet, kuitenkin vain nopean kehittämisen alueen rajojen sisäpuolella. Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry totesi kansalaisten vaikuttamismahdollisuuksien kaventuvan YVA-menettelyä koskevan vapautuksen myötä merkittävästi. Esityksen vaikutuksia koskevaa perusteluosiota on jatkovalmistelussa tämän osalta tarkennettu.

Seulontamenettely

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry, Suomen luonnonsuojeluliitto ry, YVA ry ja Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry nostivat esille seulontamenettelyn sisällön vähäisen kuvauksen esityksessä. Esityksen perusteluita on jatkovalmistelussa täydennetty. Metsähallitus suhtautui kriittisesti seulontamenettelyn ehdotukseen, jonka mukaan seulonnasta annettaisiin aina hallintopäätös. WWF Suomi puolestaan katsoi sen olevan oikeusturvan kannalta tärkeää. RED-direktiivin 16 a artiklan 5 kohtaa on esityksen jatkovalmistelussa tulkittu niin, että se mahdollistaa päätöksen antamisen seulontamenettelystä kaikissa tilanteissa. Tämän katsotaan olevan perustuslain (731/1991) ja yleisen hallintokäytännön näkökulmasta tarpeellista.

Kuntaliitto ry totesi olevan tärkeää, että kuntien osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet turvataan myös seulontamenettelyssä. YVA ry ja Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus totesivat

³ [Commission staff working document: Guidance on designating renewables acceleration areas](#), kts. esimerkiksi s. 8 viimeinen virke.

kuntien osallistumismahdollisuuksien olevan esitetyissä määrärajoissa hyvin rajallinen. Suomen luonnonsuojeluliitto, Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry ja Etelä-Hämeen luonnonsuojelupiiri nostivat esiin tarpeen varata mahdollisuus lausua asiasta myös asianosaisille sekä kyseisen kunnan asukkaille ja sen alueella toimivalle sellaiselle rekisteröidylle paikalliselle tai alueelliselle yhteisölle, jonka tarkoituksena on luonnon- tai ympäristönsuojelun edistäminen. Muutetun RED-direktiivin seulontamenettelylle asettamat määräajat ovat yksiselitteiset, eikä niitä ole mahdollista kansallisella lainsäädännöllä pidentää. Pakollisten kuultavien tahojen laajentamista ei direktiivin asettama määräaika huomioon ottaen katsota tarkoituksenmukaiseksi.

Varsinais-Suomen ja Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukset, BirdLife Suomi ry, Suomen luonnonsuojeluliitto ry, YVA ry ja Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry kiinnittivät huomiota uuteen termiin erittäin todennäköisesti merkittävä haittavaikutus ja edellyttivät sen sisällön tarkempaa avaamista esityksen perusteluissa erityisesti suhteessa YVA-lain mukaisiin todennäköisesti merkittäviin haittavaikutuksiin, luonnonsuojelulain Natura-verkostoon liittyvään merkittävän heikentämisen kieltoon ja ympäristölainsäädännön varovaisuusperiaatteeseen. Erittäin todennäköisesti merkittävän haittavaikutuksen määritelmä perustuu RED-direktiiviin, eikä sen sisältöä voi yli direktiivissä säädetyn määritellä. Säännösmuutosten toimeenpanossa tulee kiinnittää huomiota määritelmää koskevaan mahdolliseen EU-tasoiseen ohjeistukseen ja oikeuskäytäntöön. Määritelmää on selvytyden vuoksi esityksen jatkovalmistelussa muutettu erittäin todennäköisesti merkittävät haitalliseksi ympäristövaikutuksiksi. Esityksen perusteluosiota on lisäksi tarkennettu.

Varsinais-Suomen ELY-keskus ja A-Insinöörit Suunnittelu Oy kiinnittivät huomiota siihen, että mikäli seulontamenettelyä edellytetään myös niiltä hankkeilta, jotka eivät muutenkaan edellyttäisi YVA-menettelyä tai Natura-arviointia, esitys lisää yritysten hallinnollista taakkaa. Säännösehdotuksia ja perusteluita on jatkovalmistelussa tarkennettu niin, että seulontamenettely koskisi ainoastaan niitä hankkeita, jotka ovat YVA-menettelyä tai Natura-arviointia koskevan vapautuksen piirissä eli jotka nopean kehittämisen alueen ulkopuolella edellyttäisivät mainittuja arviointeja.

Seulonnan jälkeinen YVA-menettely ja Natura-arviointi

Esityksen lausuntokierroksella olevassa versiossa uusiutuvan energian lupamenettelylain 16 d §:ssä säädettiin, että säännöksessä tarkoitettu seulontamenettelyn jälkeen mahdollisesti sovellettaviksi tulevat YVA-menettely ja Natura-arviointi tulisivat kohdentaa ainoastaan seulontamenettelyssä havaittuihin ennakoimattomiin erittäin todennäköisesti merkittäviin haittavaikutuksiin. Suomen luonnonsuojeluliitto ry:n lausunnon mukaan RED-direktiivi ei edellytä tällaista rajausta arvioitaviin vaikutuksiin. YVA ry totesi, että kansallinen YVA-lainsäädäntö ei tunnista esitettyä osittaista YVA-menettelyä. Esitetty rajausta pohjautui komission asiasta antamaan ohjeistukseen, joka ei kuitenkaan vastannut RED III -direktiivin sanamuotoa. Säännösehdotus on esityksen jatkovalmistelussa korjattu direktiivin sanamuodon mukaisesti niin, että seulonnan jälkeinen YVA-menettely ja Natura-arviointi tulisi toteuttaa normaalien YVA-menettelyä ja Natura-arviointia koskevien säännösten mukaisesti.

Metsähallitus kyseenalaisti valmistelussa tehdyn linjauksen olla käyttämättä RED-direktiivin 16 a artiklan 5 kohdan toisen alakohdan mahdollisuutta vapauttaa tuulivoima- ja aurinkosähköhankkeet nopean kehittämisen alueiden seulontamenettelyn jälkeisistä ennakoimattomien ympäristövaikutusten ympäristöarvioinneista. Esityksen jatkovalmistelussa on tarkennettu mainitun direktiivikohdan täytäntöönpanon kansallisen liikkumavaran käyttöä koskevia perusteluita.

Muutoksenhaku

Hallituksen esityksen lausuntokierroksella olleessa versiossa muutoksenhakua koskevat säännökset olivat epätarkasti esitettyjä. Epätarkkuuteen kiinnittivät huomiota lausunnoissaan työ- ja elinkeinoministeriö, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Suomen luontopaneeli, BirdLife Suomi ry, Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry, Natur och Miljö r.f. ja Suomen luonnonsuojeluliitto ry. Korkein hallinto-oikeus esitti harkittavaksi muutoksenhakusäännösten yhdenmukaistamista muun ympäristölainsäädännön kanssa. Lisäksi se edellytti muutoksenhakua koskevien säännösten tarkempaa käsittelyä esityksen vaikutustenarvioinnissa.

Itä-Suomen hallinto-oikeus edellytti, että esityksessä arvioidaan muutoksenhakumahdollisuutta yhdistysten kannalta. Suomen luonnonsuojeluliitto ry, Etelä-Hämeen luonnonsuojelupiiri, BirdLife Suomi ry ja Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry edellyttivät nopean kehittämisen alueiden nimeämispäätöksen ja seulontapäätöksen muutoksenhakuoikeuden varaamista yhdistyksille. Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry kiinnitti huomiota siihen, että RED III -direktiivin johdanto-osan 30 kohdassa todetaan nimenomaisesti Århusin yleissopimuksen määräysten erityisesti yleisön osallistumista sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeutta koskien soveltuvan edelleen. Saamelaiskäräjät esitti muutoksenhakuoikeuden ulottamista myös Saamelaiskäräjille ja alueen paliskunnille.

Muutoksenhakua koskevaa säännöstä on jatkovalmistelussa tarkennettu niin, että oikaisuvaatimussääntely koskisi ainoastaan uusiutuvan energian lupamenettelylain 13 ja 14 §:n nojalla tehtyjä päätöksiä. Oikeuteen hakea uusiutuvan energian lupamenettelylain mukaisiin päätöksiin muutosta valittamalla on tarkennettu jatkovalmistelussa. Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden nimeämisen ja alueilla toteutettavan seulontamenettelyn oikeusvaikutukset liittyvät siihen, tuleeko nopean kehittämisen alueilla toteutettavat hankkeet alistaa YVA-menettelyyn tai Natura-arviointiin. Niissä ei ole kyse hankkeen toteutuksen lopullisesti hyväksyvistä luvasta Århusin sopimuksen 6 artiklassa tarkoitetulla tavalla, eikä alueiden nimeämistä koskevaan päätökseen voisi hakea muutosta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetyn ylittäviltä osin. Nimetyillä alueilla toteutettavia yksittäisiä hankkeita koskevassa seulontapäätöksessä on kyse siitä, aiheuttaako hanke erittäin todennäköisiä merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia, joiden seurauksena hanke tulisi alistaa YVA-menettelyyn tai Natura-arviointiin. Tämän päätöksen osalta valitusoikeus on katsottu olevan tarpeellista Århusin sopimuksen ja YVA-direktiivin vaatimusten täyttämiseksi ulottaa kattamaan ympäristöjärjestöt.

Fingrid Oyj esitti, että lunastuslupamenettelyyn ja lunastusluvan muutoksenhakuun osoitettaisiin vastaava etusija, kuin muille vihreän siirtymän luville ja päätöksille. Ehdotuksen ei katsota kuuluvan hallituksen esityksen alaan.

Itä-Suomen hallinto-oikeus katsoi lisäksi, että esityksen perusteluissa tulisi arvioida uusiutuvan energian lupamenettelylain yhteensopivuutta vireillä olevan Lupa- ja valvontavirastoa koskevan lakiesityksen kanssa tuomioistuinten näkökulmasta ja siitä näkökulmasta, mihin tuomioistuimeen valitukset ohjataan. Se totesi, että asioiden käsittelyn keskittämistä yksittäiseen hallinto-oikeuteen ei yleisellä tasolla kannateta. Esityksen vaikutustenarviointia on muutoksenhaun osalta jatkovalmistelussa tarkennettu.

6 Säännöskohtaiset perustelut

6.1 Laki uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä

2 §. *Lain soveltamisala ja suhde muuhun lainsäädäntöön.* Lain 2 §:n 1 momenttia tarkennettaisiin niin, että määräajat koskisivat jatkossa uusiutuvan energian tuotantolaitoksia. Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jonka mukaan lain lupamenettelyä koskevia säännöksiä sovellettaisiin uusiutuvan energian tuotantolaitokseen, sen samalla paikalla sijaitseviin energiavarastoihin sekä laitoksen sähkö-, kaasu-, lämmitys- tai jäähdytysverkkoihin liittämiseksi tarvittaviin rakenteisiin. Direktiivin 2 artiklan toisen kohdan 44 d alakohdan mukaan samalla paikalla sijaitsevalla energiavarastolla tarkoitetaan energiavarastoa, joka on yhdistetty uusiutuvaa energiaa tuottavaan laitokseen ja liitetty samaan verkon liityntäpisteeseen. Energiavarastoilla tarkoitettaisiin sekä uusiutuvan sähköenergian (mm. akut, pumppuvoimalaitokset) että uusiutuvan lämpöenergian (esim. kuuman veden varastot) varastoja. Sähkö-, kaasu-, lämmitys- tai jäähdytysverkkoihin liittämiseksi tarvittavia rakenteita voisivat olla esimerkiksi vesi- tai kaasuputket tai sähkölinjat, joiden avulla uusiutuvan energian tuotantolaitos saadaan yhdistettyä verkkoon. Pykälän 2 ja 3 momentti siirtyisivät 3 ja 4 momentiksi. Pykälän 3 momentissa oleviin lakiviittauksiin lisättäisiin maininta lunastuslupalaista.

3 §. *Määritelmät.* Pykälän 4 kohdassa olevaan uusiutuvan energian määritelmään lisättäisiin osmoottinen energia. Osmoottisella energialla tarkoitetaan direktiivin 2 artiklan toisen kohdan 44 b alakohdan mukaan energiaa, joka syntyy luonnostaan kahden nesteen, kuten makean ja suolaisen veden, suolaisuuseroista. Pykälän määritelmän mukaisella uusiutuvalla energialla tarkoitettaisiin muutetun uusiutuvan energian direktiivin 2 artiklan toisen kohdan 1 alakohdan mukaista uusiutuvaa energiaa: uusiutuvista, muista kuin fossiilisista lähteistä peräisin olevaa energiaa eli tuuli- ja aurinkoenergiaa (aurinkolämpö ja aurinkosähkö) sekä geotermistä energiaa, osmoottista energiaa, ympäristön energiaa, vuorovesi- ja aaltoenergiaa ja muuta valtamerienergiaa, vesivoimaa, biomassaa, kaatopaikoilla ja jätevedenpuhdistamoissa syntyvää kaasua ja biokaasua.

Uusiutuvan energian määritelmään katsotaan sisältyvän myös RED-direktiivin 2 artiklan toisen alakohdan 33 alakohdan mukainen biopolttoaine eli biomassasta tuotettu nestemäinen, liikenteessä käytettävä, polttoaine sekä 32 alakohdan mukainen bioneste eli biomassasta muuhun energiakäyttöön kuin liikennettä varten tuotettu nestemäinen polttoaine. Biokaasulla tarkoitetaan direktiivin 2 artiklan toisen kohdan 28 alakohdan mukaisesti biomassasta tuotettuja kaasumaisia polttoaineita ja biomassalla puolestaan direktiivin 2 artiklan toisen kohdan 24 alakohdan mukaan maataloudesta, kasvi- ja eläinperäiset aineet mukaan lukien, metsätaloudesta ja niihin liittyviltä tuotannonaloilta, myös kalastuksesta ja vesiviljelystä, peräisin olevien biologista alkuperää olevien tuotteiden, jätteiden ja tähteiden biohajoavaa osaa sekä biologista alkuperää olevien jätteiden, teollisuus- ja yhdyskuntajätteet mukaan lukien, biohajoavaa osaa.

Pykälän 5 kohdassa olevaa uusiutuvan energian tuotantolaitoksen määritelmää muutettaisiin niin, että tuotetun energian tulee olla käynnistys- ja varapolttoaineiden käyttöä huomioon ottamatta uusiutuvaa. Käynnistyspolttoaineita tarvitaan energiantuotantoprosessin käynnistykseen ja varapolttoaineita energianhuollon turvaamiseen poikkeuksellisissa tilanteissa. Esimerkiksi biomassaa käyttävän kattilalaitoksen toiminnassa fossiilinen kevyt polttoöljy voi olla laitoksen varapolttoaineena. Pykälän 9 kohdassa muutettaisiin piste puolipisteeksi. Pykälään lisättäisiin uusi 10 kohta, jonka mukaan nopean kehittämisen alueella tarkoitettaisiin aluetta tai paikkaa, joka on määritelty lain 14 c §:n nojalla ympäristövaikutusten näkökulmasta erityisen soveltuvaksi uusiutuvan energian tuottamiseen.

4 §. Yhteyspisteviranomainen. Yhteyspisteviranomaista koskevan pykälän 2 momenttiin sisällytettäisiin voimassa olevan pykälän 2 ja 3 momentissa olevat säännökset yhteyspisteviranomaisen toimesta annettavasta neuvonnasta. Pykälän 3 momenttiin lisättäisiin muutetun direktiivin 16 artiklan 3 kohdan mukainen yhteyspisteviranomaisen velvoite varmistaa laissa säädettyjen määräaikojen noudattaminen.

Kuten voimassa olevassa laissa, myöskään muutetussa laissa ei säädettäisi määräaikojen ylitystilanteisiin erikseen seuraamuksista yhteyspisteviranomaiselle tai toimivaltaisille viranomaisille. Hakijalla olisi kuitenkin käytössään voimassa olevan lainsäädännön mukaiset oikeusturvakeinot kuten hallintovalitus, hallintokantelu ja kantelu ylimmille laillisuusvalvojille, tilanteissa, joissa asian käsittelyn kesto ylittäisi laissa säädetty määräajat. Määräaika sääntelyn noudattaminen kuuluisi myös viranhaltijoiden virkavastuun piiriin. Yhteyspisteviranomaisen rooli määräaikojen suhteen olisi jatkossa tarkoitus olla aiempaa aktiivisempaa määräaikojen noudattamisen varmistamista. Tämä tapahtuisi käytännössä määräaikojen seurannan ja toimivaltaisten viranomaisten välisen yhteistyön edistämisen avulla, mm. lain 12 §:n mukaisen toimivaltaisten viranomaisten menettelyjen käsittelyajoista sopimista koskevan avustamisen kautta.

Huomionarvoista on, että pykälän 1 momentti on hallituksen esityksessä valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 13/2025 vp) esitetty muutettavaksi niin, että yhteyspisteviranomainen olisi Lupa- ja valvontavirasto.

7 §. Sähköinen asiointi. Sähköistä asiointia koskevaan pykälään lisättäisiin uusi momentti, jonka mukaan valtion Lupa- ja valvontaviraston toimivaltaan kuuluvaksi säädettyjen ympäristöasioiden käsittelyyn sovellettaisiin tässä laissa säädetyn lisäksi eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa annetun lain 5 §:ssä sähköisestä asioinnista säädettyä. Mainitun säännöksen mukaan hanketta koskevat hakemukset olisi toimitettava Lupa- ja valvontavirastolle sähköisesti. Luvanhakijana oleva luonnollinen henkilö voisi kuitenkin sen mukaan jättää lupahakemuksen ja sen liitteet paperisina.

9 §. Määräaikoihin sisältyvät lupamenettelyt ja muut hallinnolliset hyväksymismenettelyt. Pykälän 1 momentin 3 kohtaan lisättäisiin maininta luonnonsuojelulain 83 §:n mukaisesta poikkeusmenettelystä eliölajien suojelua koskevista säännöksistä. Momentin 9 kohtaan lisättäisiin talousvyöhykelain 6 §:n mukainen hyödyntämisoikeusmenettely. Momentin 10 kohdan piste muutettaisiin puolipisteeksi.

Momenttiin lisättäisiin uusi 11 kohta koskien päästökauppalain 6 luvun mukaista päästölupamenettelyä. Edelleen momenttiin lisättäisiin uusi 12 kohta, joka koskisi eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta annettuun lakiin perustuvaa lunastuslupamenettelyä. Mainittu laki soveltuu hankkeisiin, joissa tarkoituksena on (1) rakentaa maanpäällinen jännitteeltään vähintään 220 kilovoltin ja pituudeltaan yli 15 kilometrin mittainen sähköjohto, (2) kaasun, öljyn tai kemikaalien kuljettamiseen tarkoitettu siirtoputki, jonka pituus on yli 40 kilometriä ja halkaisija DN 800 millimetriä tai (3) muu maanpäällinen sähköjohto tai siirtoputki, jos hankkeeseen sovelletaan YVA-lakia. Sähköjohdot ja siirtoputket olisivat RED-direktiivin mukaisesti määräaikojen piirissä silloin, kun ne koskevat uusiutuvan energian tuotantolaitoksen liittämistä verkkoon. Pykälän 2 momentissa oleva maininta voimalaitoksesta muutettaisiin tuotantolaitokseksi.

10 §. Uusiutuvan energian tuotantolaitoksen lupamenettelyiden ja muiden hallinnollisten hyväksymismenettelyiden määräajat. Pykälän otsikossa ja muussa sisällössä olevat voimailaitosta koskevat maininnat muutettaisiin tuotantolaitokseksi määräaikojen soveltamisalan muutoksen seurauksena.

Pykälä sisältäisi määräaikojen noudattamista koskevan velvoitteen. Muilla alueilla kuin uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla noudatettavien määräaikojen pituudet luettelaisiin lakiin lisättävän liitteen 1 taulukossa 1. Liitteen 1 taulukon 1 määräajat perustuisivat muutetun RED-direktiivin 16 b artiklaan. Liitteen 1 taulukon 1 sisällytettäisiin neljä kohtaa, joissa säädettäisiin toisistaan poikkeavista määräajoista eri hanketyypeille. Maa-alueille sijoitettavia sähköntuotantokapasiteetiltaan alle 150 kilowatin laitoksia ja voimalaitosten päivittämistä koskevien hankkeiden osalta määräaika olisi taulukon 1 kohdan mukaan yksi vuosi. Maa-alueilla tuotettavaa muuta uusiutuvaa energiaa koskevien hankkeiden osalta määräaika olisi taulukon 2 kohdan mukaan kaksi vuotta. Merialueille sijoituvia sähköntuotantokapasiteetiltaan alle 150 kilowatin uusiutuvan energian tuotantolaitoksia ja merialueilla olevien uusiutuvan energian voimalaitosten päivittämistä koskien määräaika olisi 3 kohdan mukaan kaksi vuotta. Muuta merellä tuotettavaa uusiutuvaa energiaa koskien määräaika olisi 4 kohdan mukaan kolme vuotta.

Lain 3 a luvussa tarkoitetuilla nopean kehittämisen alueilla noudatettavat määräajat luettelaisiin liitteen 1 taulukossa 2. Nämä määräajat soveltuisivat nopean kehittämisen alueilla niihin hankkeisiin, jotka noudattaisivat alueen nimeämispäätöksessä määriteltyjä haitallisten ympäristövaikutusten lieventämistoimenpiteitä. Määräajat perustuisivat muutetun RED-direktiivin 16 a artiklaan. Mikäli nopean kehittämisen alueella toteutettava uusiutuvan energian hankkeessa ei noudattaisi lieventämistoimenpiteitä, sovellettaisiin siinä lain liitteen 1 taulukossa 1 tarkoitettuja määräaikoja. Lain liitteen 1 taulukon 2 sisällytettäisiin neljä kohtaa, joissa säädettäisiin toisistaan poikkeavista määräajoista eri hanketyypeille uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla. Maa-alueille sijoittuvien sähköntuotantokapasiteetiltaan alle 150 kilowatin uusiutuvan energian tuotantolaitosten ja maa-alueille sijoittuvien uusiutuvan energian voimalaitosten päivittämisen osalta määräaika olisi taulukon 1 kohdan mukaan kuusi kuukautta. Muiden maa-alueille sijoittuvien hankkeiden osalta määräaika olisi 2 kohdan mukaan yksi vuosi. Merialueille sijoittuvien alle 150 kilowatin merituulivoimaloiden sekä merituulivoimaloiden päivittämistä koskevien hankkeiden osalta määräaika olisi taulukon 3 kohdan mukaan yksi vuosi ja muuta merialueille sijoittuvien uusiutuvan energian tuotantolaitosten osalta taulukon 4 kohdan mukaan kaksi vuotta. Voimassa olevan pykälän 4 ja 5 momentin sisältö siirrettäisiin ehdotuksen mukaiseen 12 §:ään.

10 a §. *Aurinkoenergialaitteiden ja lämpöpumppujen asentamista koskevien lupamenettelyiden ja muiden hallinnollisten hyväksymismenettelyiden määräajat.* Lakiin lisättäisiin uusi pykälä, jossa säädettäisiin aurinkoenergialaitteita ja lämpöpumppuja koskevista määräajoista. Aurinkoenergialaitteella tarkoitetaan muutetun direktiivin 2 artiklan toisen kohdan 9 b alakohdan mukaan laitteita, jotka muuntavat aurinkoenergiaa lämpö- tai sähköenergiaksi, erityisesti aurinkolämpö ja aurinkosähkölaitteita. Pykälän soveltamisalassa olevien laitteiden menettelyihin sovellettaisiin 10 §:ssä säädettyjen määräaikojen sijaan tämän pykälän mukaisia määräaikoja. Määräaikojen pituudet luettelaisiin lakiin lisättävässä liitteessä 2.

Liitteen taulukossa olisi neljä kohtaa, joissa säädettäisiin eri laitetyyppejä koskevista määräajoista. Taulukossa olevan 1 kohdan mukaan enintään 11 kilowatin aurinkoenergialaitteita asentamista koskevien lupamenettelyiden kesto ei saisi ylittää yhtä kuukautta. Säännös perustuisi muutetun direktiivin 16 d artiklan 2 kohtaan. Taulukon 2 kohdan mukaan sellaisten muiden kuin 1 kohdassa tarkoitettujen aurinkoenergialaitteiden ja samalla paikalla sijaitsevien varastojen asentamista koskevien lupamenettelyiden kesto ei saisi ylittää kolmea kuukautta silloin, kun laitteet ja varastot asennetaan muihin kuin aurinkoenergian tuotantoon tai varastointiin ensisijaisesti tarkoitettuihin rakenteisiin tai keinotekoisille vedenpinnoille. Säännös perustuisi muutetun direktiivin 16 d artiklan 1 kohtaan. Taulukon 3 kohdan mukaan teholtaan alle 50 megawatin lämpöpumppujen asentamista koskevien lupamenettelyiden kesto yhteensä ei saisi ylittää yhtä kuukautta. Lämpöpumpun teholla

tarkoitettaisiin tässä yhteydessä lämpöpumpun kuluttamaa sähkötehoa. Silloin, kun kyse on maalämpöpumppujen asentamisesta, määräaika olisi kuitenkin 4 kohdan mukaan kolme kuukautta. Taulukon 3 ja 4 kohdat perustuisivat direktiivin 16 e artiklaan.

Pykälän 2 momentin mukaan liitteen 2 taulukon 2–4 kohdissa tarkoitettuja määräaikoja ei sovellettaisi silloin, kun laite asennetaan rakennukseen tai rakennelmaan, joka on suojeltu rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain (498/2010), kirkkolain (652/2023) tai ortodoksisesta kirkosta annetun lain (985/2006) nojalla tai jota koskee alueidenkäyttölain mukaisen oikeusvaikutteisen yleiskaavan tai asemakaavan suojelumääräys tai joka kuuluu maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemisesta tehdyn yleissopimuksen (SopS 19/1987) mukaisen maailmanperintöluettelon kohteeseen taikka joka sijaitsee muinaismuistolain mukaisen rauhoitetun kiinteän muinaisjäännöksen alueella. Säännös soveltuisi myös rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain 24 §:ssä tarkoitettuihin rakennuksiin, jotka on suojeltu ennen mainitun lain voimaantuloa. Näin ollen määräajat eivät soveltuisi myöskään valtion omistamien rakennusten suojelusta annetun asetuksen (480/1985, kumottu) nojalla suojeltuihin rakennuksiin.

Rakentamislain 1.1.2026 alkaen sovellettavassa 68 a §:ssä säädetään kolmen kuukauden määräajasta rakentamisluvan käsittelylle. Tässä pykälässä tarkoitettut määräajat olisivat erityislainsäädäntöä suhteessa rakentamislakiin.

10 b §. *Hakemuksen tai ilmoituksen täydelliseksi toteaminen.* Pykälässä säädettäisiin toimivaltaista viranomaista koskevasta velvoitteesta todeta lain 9 §:ssä tarkoitettuja menettelyjä koskeva lupahakemus tai ilmoitus täydelliseksi 45 päivän kuluessa hakemuksen tai ilmoituksen vastaanottamisesta, ellei se ilman aiheutonta viivytystä ilmoita hakijalle mahdollisia hakemusta koskevia täydennysvaatimuksia. Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla määräaika olisi kuitenkin 30 päivää. Hakemuksen tai ilmoituksen täydellisyydellä tarkoitettaisiin tilannetta, jossa hakemus tai ilmoitus ja sen liitteet täyttävät lainsäädännön vaatimukset ja ne mahdollistavat hakemuksen käsittelyn. Määräaika koskisi viranomaista, eikä täydennyspyynnön ilmoittamisen ja täydennyksen saapumisen välinen aika kuluttaisi viranomaiselle asetettavaa määräaika. Ilmoituksella tarkoitettaisiin tässä yhteydessä lain 9 §:n 5 kohdassa tarkoitettua kemikaaliturvallisuuslain 24 §:n mukaisessa käsittely- ja varastointi-ilmoitusmenettelyssä tehtyä ilmoitusta.

11 §. *Määräajan laskeminen.* Pykälän 1 ja 2 momenttia muutettaisiin niin, että lain 10 ja 10 a §:ssä tarkoitettujen määräaikojen kattama lupamenettely koskisi kaikkia hallinnollisia vaiheita lupahakemuksen tai ilmoituksen täydellisyyden toteamisesta alkaen. Määräajan laskeminen alkaisi näin ollen jatkossa lupahakemuksen tai ilmoituksen täydellisyyden toteamisesta. Säännös perustuisi muutetun direktiivin 16 artiklan 1 kohtaan.

12 §. *Määräaikojen noudattaminen.* Pykälän otsikko muutettaisiin koskemaan määräaikojen noudattamista. Pykälän 1 momenttiin siirrettäisiin voimassa olevan lain 10 §:n 4 momentissa oleva toimivaltaisia viranomaisia koskeva velvoite huolehtia määräaikojen noudattamisesta yhteistyössä ja tarvittaessa sopia käsittelyajoista sekä yhteyspisteviranomaista koskeva velvoite avustaa toimivaltaisia viranomaisia käsittelyajoista sopimisessa. Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin tekninen muutos. Pykälän 3 momentissa toimivaltaiselle viranomaiselle säädetty ilmoittamisvelvollisuus koskisi jatkossa asian vireilletulon sijaan hakemuksen tai ilmoituksen täydellisyyden toteamista. Momenttiin lisättäisiin ilmoittamisvelvollisuutta koskeva poikkeus 10 a §:ssä säädettyjen määräaikojen soveltamisalassa olevia aurinkoenergiälaitteita ja lämpöpumppuja koskien. Niitä koskevat määräajat ovat niin lyhyitä, että toimivaltaisen viranomaisen ei olisi tarkoituksenmukaista käyttää aikaa niitä koskeviin ilmoituksiin. Pykälän 4 momenttiin lisättäisiin voimassa olevan lain 10 §:n 5 momentissa oleva asetuksenantovaltuus.

13 §. *Määräajan pidentäminen ja määräajan laskemisen keskeyttäminen.* Määräaikojen pidentämistä koskevaa 1 momenttia muutettaisiin vastaamaan direktiivin 16 artiklan 8 kohdassa säädettyä. Lupamenettelyille ja muille hallinnollisille menettelyille asetettujen määräaikojen ulkopuolelle suljettaisiin jatkossa ainoastaan lain 9 §:ssä mainittuja lupamenettelyitä ja muita hallinnollisia hyväksymismenettelyitä koskevien päätösten muutoksenhakuun kuuluva aika.

Pykälän 3 momenttiin lisättäisiin viittaus lain liitteeseen 1, jossa mainittaisiin lain 10 §:ssä tarkoitettujen eri määräaikojen pidentämisen enimmäismäärät. Pidentämisen enimmäismäärät perustuisivat direktiivin 16 a ja b artiklaan. Lain liitteen 1 mukaan sen taulukossa 1 olevissa 1 ja 2 kohdissa sekä taulukossa 2 olevassa 1 kohdassa tarkoitettujen määräaikojen pidentämisen enimmäismäärä olisi kolme kuukautta. Liitteen 1 taulukossa 1 olevissa 3 ja 4 kohdissa sekä taulukossa 2 olevissa 2–4 kohdissa tarkoitettujen määräaikojen pidentämisen enimmäismäärä olisi kuusi kuukautta.

3 a luku. *Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueet.* Lakiin lisättäisiin uusi luku, jossa säädettäisiin uusiutuvaa energiaa koskevista nopean kehittämisen alueista.

14 a §. *Nopean kehittämisen alueet.* Uusi 14 a § koskisi nopean kehittämisen alueiden nimeämistä. Alueiden nimeämisellä ei tehtäisi alueen käyttöä koskevia aluevarauksia, eikä sillä olisi vaikutusta kunnan alueidenkäyttöä koskevaan päätösvaltaan. Päätöksellä ei velvoitettaisi asianomaista kuntaa varaamaan kyseistä aluetta energiatuotantoon, eikä sillä muutettaisi hankkeiden lupaedellytyksiä.

Päätöksen tarkoitus olisi määrittää se, missä ja minkälaisilla ympäristövaikutusten lieventämistoimenpiteillä tietystä uusiutuvan energian muodon käyttöön otosta ei odoteta olevan merkittäviä ympäristövaikutuksia. Tämän seurauksena kyseisillä alueilla ja kyseisten ympäristövaikutusten lieventämistoimenpiteiden mukaisesti toteutettavia yksittäisten uusiutuvan energian hankkeiden vaikutuksia ei tarvitsisi arvioida hankekohtaisessa YVA-menettelyssä tai Natura-arvioinnissa ja ne voisivat päästä nopeutettujen lupamenettelyn määräaikojen piiriin.

Nopean kehittämisen alueiksi voisi pykälän 1 momentin mukaan valita ainoastaan sellaisia alueita, joilla tietyllä uusiutuvan energian käyttöön otolla ei odoteta olevan merkittäviä ympäristövaikutuksia.

YVA-laissa ympäristövaikutuksella tarkoitetaan hankkeen aiheuttamia välittömiä ja välillisiä vaikutuksia Suomessa ja sen alueen ulkopuolella a) väestöön sekä ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen; b) maahan, maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen sekä eliöihin ja luonnon monimuotoisuuteen, erityisesti niihin lajeihin ja luontotyypeihin, jotka on suojeltu luontodirektiivin ja lintudirektiivin nojalla; c) yhdyskuntarakenteeseen, aineelliseen omaisuuteen, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön; d) luonnonvarojen hyödyntämiseen; sekä e) a–d alakohdassa mainittujen tekijöiden keskinäisiin vuorovaikutussuhteisiin.

Nimettävien nopean kehittämisen alueiden määrittämisessä tulisi hyödyntää kaikkia tarpeellisia ja saatavilla olevia välineitä ja data-aineistoja. Euroopan komissio on julkaissut alueiden

määrittämiseen liittyvän ohjeen⁴, jonka sivuilla 13–16 on mainittu esimerkkejä aineistoista, joita määrittämisessä voisi sen mukaan hyödyntää.

Nimettävien alueiden valinnassa tulisi pykälän 2 momentin mukaan asettaa etusijalle rakennetut ja keinotekoiset pinnat sekä ihmistoiminnan seurauksena muuttuneet alueet. Tällaisina pidettäisiin direktiivin 15 c(1)(a)(i) artiklan mukaisesti esimerkiksi rakennusten kattoja ja julkisivuja, liikenneinfrastruktuuria ja sen välitöntä ympäristöä, paikoitusalueita, maatiloja, jätteen sijoituspaikkoja, teollisuusalueita, kaivoksia, keinotekoisia sisävesialueita, järviä tai tekoaltaita, yhdyskuntajätevesien käsittelylaitoksia sekä pilaantuneita maa-alueita, joita ei voida käyttää maataloudessa. Valinnassa tulisi lisäksi huomioida energiainfrastruktuurin saatavuus. Tällä tarkoitettaisiin energian siirtoon tarvittavaa infrastruktuuria. Tämä velvoite perustuisi muutetun RED-direktiivin 15 b artiklan 2 kohdan c alakohtaan. Energiainfrastruktuurin saatavuuden huomioiminen edellyttäisi yhteistyötä verkonhaltijan kanssa.

Pykälän 3 momentissa lueteltaisiin alueet, jotka tulisi automaattisesti jättää nopean kehittämisen alueiksi nimettävien alueiden ulkopuolelle. Myös muut alueet voisivat jäädä nimettävien nopean kehittämisen alueiden ulkopuolelle 1 momentin nojalla, sillä sen mukaan uusiutuvan energian käyttöönottolla ei saisi odotettavasti olla merkittäviä ympäristövaikutuksia nimettävillä alueilla.

Nopean kehittämisen alueiden ulkopuolelle tulisi automaattisesti jättää alueet, jotka koostuvat merkittävässä määrin tuottavasta metsämaasta tai merkittävässä määrin ruoantuotannossa olevista pelloista (1-kohta). Lisäksi alueita ei saisi nimetä ojittamattomille luonnontilaisille suoalueille (2-kohta). Momentin 1 ja 2 kohdan rajoitukset perustuvat Petteri Orpon hallitusohjelmaan, jonka jakson 7.1. mukaan aurinkovoimarakentamista ohjataan rakennettuun ympäristöön, turvetuotannosta vapautuneille alueille ja joutomaille pyrkien välttämään tuotannossa olevien peltojen ja metsämaan merkittävä käyttö aurinkovoimaan. Nopean kehittämisen alueiden nimeämisessä tulisikin olla lähtökohtana keinotekoisien ja rakennettujen alueiden hyödyntäminen ja siinä tulisi välttää esimerkiksi hallitusohjelmassa mainitun mukaisesti aktiivisessa ruoantuotannossa olevien peltojen ja tuottavan metsämaan hyödyntämistä merkittävässä määrin.

Nopean kehittämisen alueiden ulkopuolelle tulisi lisäksi automaattisesti jättää Natura 2000 -verkostoon sisältyvät alueet (3-kohta). Lisäksi niiden ulkopuolelle tulisi momentin 4-kohdan mukaan jättää luonnonsuojelulain 43 §:n soveltamisalaan kuuluvat luonnonsuojelualueet ja luonnonsuojelulain 15 §:ssä tai 144 §:ssä tarkoitettuihin luonnonsuojeluohjelmiin kuuluvat alueet. Momentin 5 kohdan mukaan ulkopuolelle tulisi jättää luonnonsuojelulain 64 §:n (suojellut luontotyypit), 65 §:n (tiukasti suojellun luontotyypin heikentämiskielto), 73 §:n (suurten petolintujen pesäpuiden suojelu), 77 §:n (erityisesti suojeltavien eliölajien esiintymispaikkojen suojelu), 78 §:n (Euroopan unionin tiukkaa suojelua edellyttävien eliölajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelu), 79 §:n (Euroopan unionin tärkeinä pitämien eliölajien esiintymispaikkojen suojelu) ja 81 §:n (uusina tavattujen eliölajien suojelu) soveltamisalaan kuuluvat alueet. Näiden on säännöksen valmistelussa katsottu vastaavan RED III -direktiivin 15 c(1)(a)(ii) artiklassa tarkoitettuja kansallisten suojelujärjestelmien piiriin kuuluvia alueita.

Pykälän 3 momentin 6 kohdan mukaan nimettävien alueiden ulkopuolelle tulisi automaattisesti jättää myös lintujen ja nisäkkäiden tärkeimmät muuttoreitit. Näiden katsottaisiin sisältävän

⁴ [Commission staff working document: Guidance on designating renewables acceleration areas.](#)

myös levähtämisalueet. Edelleen ulkopuolelle tulisi 7-kohdan mukaan jättää muut sellaiset alueet, joiden on luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston herkkyysskartoituksissa tai vastaavissa luonnontieteellisissä selvityksissä todettu olevan alttiita merkittäville ympäristövaikutuksille. Tarkoituksena on sulkea ulkopuolelle sellaiset alueet, jotka on erilaisissa luonnontieteellisissä selvityksissä todettu luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta herkiksi. Kohdalla on tarkoitus panna täytäntöön muutetun direktiivin 15 c(1)(a)(ii) artiklan velvoite jättää nopean kehittämisen alueiden ulkopuolelle ”muut herkkyysskartojen ja iii alakohdassa tarkoitettujen välineiden perusteella määritetyt alueet, lukuun ottamatta kyseisillä alueilla sijaitsevia keinotekoisia ja rakennettuja pintoja, kuten kattoja, paikoitusalueita tai liikenneinfrastruktuuria tarkoitettuja kansallisten suojelujärjestelmien piiriin kuuluvia alueita”.

14 b §. *Esitykset nopean kehittämisen alueiksi.* Kunta voisi Lupa- ja valvontaviraston pyynnöstä esittää nopean kehittämisen alueiksi alueita, jotka täyttävät 14 a §:ssä säädetty nopean kehittämisen alueen nimeämistä koskevat edellytykset. Esitysten tekeminen olisi kunnille vapaaehtoista.

Lupa- ja valvontaviraston tulisi 2 momentin mukaan mainita alueiden esityksiä koskevassa pyynnössä, mitä uusiutuvan energian tuotantomuotoa varten esityksiä pyydetään. Ensimmäinen nopean kehittämisen alueiden nimeämistä koskeva päätös olisi tarkoitus painottaa aurinkovoimaa varten nimettäviin alueisiin tarkoituksena hyödyntää mahdollisimman kattavasti direktiivin tarkoitukseen soveltuvia kohteita. Lupa- ja valvontavirasto voisi valmistella jatkossa myös muita nopean kehittämisen alueiden nimeämistä koskevia päätöksiä, joissa voitaisiin keskittyä myös muihin uusiutuvan energian tuotantomuotoihin. Nimettyjä alueita tulisikin muutetun direktiivin 15 c artiklan 3 kohdan mukaan tarvittaessa tarkasteltava uudelleen määräajoin, erityisesti asetuksen (EU) 2018/1999 3 ja 14 artiklan mukaisesti toimitettujen yhdenmittyjen kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien päivittämisen yhteydessä.

Alueiden esittämistä koskevassa pyynnössä voitaisiin 2 momentin mukaan asettaa myös muita rajoituksia esitettäviä alueita koskien. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi se, minkä tyyppisistä alueista esityksiä kulloinkin haetaan. Pynnössä voitaisiin edellyttää kuntaa perustelemaan esitystään. Alkuvaiheessa valinnassa tulisi direktiivin mukaisesti asettaa etusijalle rakennetut pinnat ja ihmistoiminnan seurauksena muutetut alueet. Alueiden nimeäminen ja siihen liittyvä ympäristövaikutusten arvioiminen edellyttäisi Lupa- ja valvontavirastolta voimavaroja, joten kulloinkin nimettävien alueiden määrä määräytyisi käytännössä nimeämiseen kulloinkin käytettävissä olevien voimavarojen mukaan. Nopean kehittämisen alueiden nimeämisen ensisijaisena tarkoituksena on direktiivissä edistää jäsenvaltioiden pääsemistä omiin kansallisiin osuuksiinsa unionin uusiutuvan energian vuoden 2030 tavoitteen saavuttamisessa. Jäsenvaltioiden olisi direktiivin mukaan pyrittävä siihen, että alueiden määrä ja koko olisi merkittävä. Vähimmäisvaatimuksena on, että kukin jäsenvaltio nimeää vähintään yhden nopean kehittämisen alueen.

Lupa- ja valvontavirasto valikoisi kuntien esittämistä alueista ne, jotka parhaiten täyttäisivät alueille lainsäädännössä asetetut edellytykset ja mahdolliset muut alueiden esittämistä koskevassa pyynnössä asetetut rajoitukset.

14 c §. *Päätös nopean kehittämisen alueiden nimeämisestä.* Lupa- ja valvontavirasto nimeäisi nopean kehittämisen alueet kuntien esitysten perusteella. Se voisi nimetä ainoastaan sellaisia alueita, joita asianomainen kunta on esittänyt ja jotka täyttävät 14 a §:ssä säädetty ja 14 b §:ssä tarkoitettu esityspyynnössä mainitut rajoitukset. Nimeämistä koskevassa päätöksessä tulisi yksilöidä kunkin alueen osalta se uusiutuvan energian tuotannon muoto tai ne muodot, joita varten alue nimetään.

Nimeämispäätöksessä tulisi 2 momentin mukaan määrätä lisäksi kunkin alueen osalta haitallisten ympäristövaikutusten lieventämistoimenpiteet, joiden avulla yksittäisen hankkeen haitalliset ympäristövaikutukset voitaisiin välttää, tai jos tämä ei olisi mahdollista, niitä voitaisiin merkittävästi vähentää. Lieventämistoimenpiteiden noudattaminen olisi edellytys lain liitteessä 1 olevan taulukossa 2 tarkoitettujen lupamenettelyn lyhyempien määräaikojen sekä 14 d §:n mukaisten YVA-menettelyä ja Natura-arviointia koskevien vapautusten soveltumiseksi. Mikäli nopean kehittämisen alueelle suunniteltaisiin hanketta, joka ei olisi nimeämispäätöksen mukainen, se jäisi ympäristöarviointeja koskevan vapautuksen ja lupamenettelyn lyhyempien määräaikojen soveltamisalan ulkopuolelle. Nimeämispäätöksen sisältö perustuisi muutetun direktiivin 15 c artiklan 1 kohdan b alakohtaan.

Haitallisten ympäristövaikutusten lieventämistoimenpiteillä tulisi muutetun direktiivin 15 c artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan estää luontodirektiivin 6 artiklan 2 kohdan edellytysten mukaisesti luontodirektiivin erityisten suojelutoimien alueiden luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen heikentyminen sekä sellaisten lajien, joita varten alueet on osoitettu, häiriöt. Lisäksi niillä tulisi artiklakohdan mukaan varmistaa luontodirektiivin 12 artiklan 1 kohdassa säädettyjen lajien suojeluun liittyvien sekä lintudirektiivin 5 artiklassa säädettyjen lintujen suojeluun liittyvien kieltojen noudattaminen. Edelleen niillä tulisi varmistaa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/60/EY (jäljempänä *vesipuitedirektiivi*) 4 artiklan 1 kohdan a alakohdan i alakohdassa säädettyjen pintavesien tilan huononemisen ehkäisemiseen liittyvien velvoitteiden noudattaminen sekä toimenpiteiden toteuttaminen pintavesien huononemisen välttämiseksi ja hyvän ekologisen tilan tai hyvän ekologisen potentiaalin saavuttamiseksi vesipuitedirektiivin 4 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti.

Muutetun direktiivin 15 c artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaan lieventämistoimenpiteet on kohdennettava kunkin yksilöidyn uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueen erityispiirteisiin, kullakin alueella käyttöön otettavaan uusiutuvan energian teknologian tyyppiin tai tyypeihin sekä todettuihin ympäristövaikutuksiin. Lieventämistoimenpiteillä tarkoitettaisiin tässä yhteydessä erilaisia hankkeiden sijoittamiseen ja esimerkiksi teknisiin toiminnallisuuksiin liittyviä toimenpiteitä, joilla voidaan välttää tai lieventää haitallisia ympäristövaikutuksia. Niiden määrittämisessä tulisi hyödyntää Euroopan komission julkaisemaa alueiden määrittämiseen liittyvää ohjetta ja sitä tukevaa tutkimusta⁵.

Pykälän 3 momentin mukaisesti alueiden nimeämispäätöksestä, pitäen sisällään sen haitallisten ympäristövaikutusten lieventämistoimenpiteet, tulisi ennen päätöksen antamista tehdä SOVA-lain mukainen ympäristöarviointi. Ympäristöarvioinnilla tarkoitetaan SOVA-lain 2 §:n 3 kohdan mukaan lain 8–11 §:n mukaista suunnitelman tai ohjelman ympäristövaikutusten arviointia ja siihen sisältyvää ympäristöselostuksen laatimista, kuulemisten järjestämistä, ympäristöselostuksen ja kuulemisten tulosten huomioon ottamista päätöksenteossa sekä päätöksestä tiedottamista. SOVA-lain 12 § edellyttää lisäksi, että päätöksen valmistelusta vastaava viranomainen huolehtii siitä, että päätöksestä aiheutuvia merkittäviä ympäristövaikutuksia seurataan siten, että voidaan ryhtyä tarvittaessa toimenpiteisiin ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi. SOVA-menettely edellyttää, että yleisölle annetaan mahdollisuus saada tietoja sekä antaa mielipiteitä päätöksen valmisteluun liittyen. Yleisön käsite on SOVA-menettelyssä laaja, ja tarkoituksena on mahdollistaa kaikkien relevanttien tahojen osallistuminen SOVA-laissa tarkoitetulla tavalla. SOVA-lainsäädäntö edellyttää nimenomaisesti kunnan terveys- ja ympäristöviranomaisten, muiden vaikutusalueella

⁵ [Study on the designation of renewables acceleration areas \(RAAs\) for onshore and offshore wind and solar photovoltaic energy](#)

toimivien viranomaisten ja tietyissä tilanteissa ympäristöministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön kuulemista SOVA-menettelyssä.

Pykälän 4 momentissa olisi asetuksenantovaltuus tarkempien säännösten antamiseen haitallisten ympäristövaikutusten lieventämistoimenpiteitä koskien. Pykälän mukaisessa järjestyksessä olisi mahdollista antaa myös päätös jo annetun nopean kehittämisen alueen nimeämisestä koskevan päätöksen muuttamisesta.

Nopean kehittämisen alueiden nimeämisestä koskevan päätöksen valmistelussa tulisi huomioida pykälässä säädetyn lisäksi luonnonsuojelulain velvoitteet. Mikäli nimeämispäätöksellä todennäköisesti olisi Natura 2000 -verkostoon sisällytetyille alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia, tulisi siitä tehdä myös luonnonsuojelulain 35 §:ssä tarkoitettu Natura-arviointi. Natura-arviointi tulisi tässä tapauksessa tehdä nimeämispäätöstä koskevan SOVA-menettelyn yhteydessä, josta Lupa- ja valvontavirasto vastaa. Huomionarvoista on, että nopean kehittämisen alueiden valinta tulisi jo lain 14 a §:n 1 momentissa säädetyn mukaisesti tehdä niin, että uusiutuvan energian käyttöönotosta ei odoteta aiheutuvan merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Edelleen valmistelussa tulisi huomioida saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 9 §:n mukainen viranomaisen velvoite neuvotella saamelaiskäräjien kanssa kaikista laajakantoisista ja merkittävistä toimenpiteistä, jotka voivat välittömästi ja erityisellä tavalla vaikuttaa saamelaisten asemaan alkuperäiskansana ja jotka koskevat saamelaisten kotiseutualueella yhdyskuntasuunnittelua, valtionmaan, suojelualueiden ja erämaa-alueiden hoitoa, käyttöä, vuokrausta ja luovutusta, kaivosmineraaleja sisältävän esiintymän etsintää ja hyödyntämistä sekä valtion maa- ja vesialueilla tapahtuvaa kullanhuuhtontaa, saamelaisten kulttuurimuotoon kuuluvan elinkeinon lainsäädännöllistä tai hallinnollista muutosta, saamenkielisen ja saamen kielen koulutuksen sekä sosiaali- ja terveystalvelujen kehittämistä, taikka muuta vastaavaa saamelaisten kieleen, kulttuuriin tai heidän asemaansa alkuperäiskansana vaikuttavaa asiaa. Neuvottelovelvoitteen täyttämiseksi asianomaisen viranomaisen on varattava saamelaiskäräjille tilaisuus tulla kuulluksi ja neuvotella asiasta. Tilaisuuden käyttämättä jättäminen ei estä viranomaista jatkamasta asian käsittelyä.

14 d §. *Ympäristövaikutusten arviointi nopean kehittämisen alueilla.* Nopean kehittämisen alueilla toteutettavia hankkeita ei tarvitsisi pykälän mukaisten edellytysten täytyessä arvioida YVA-lain 3 luvun mukaisessa YVA-menettelyssä tai luonnonsuojelulain 35 §:n mukaisessa Natura-arvioinnissa. Tämä koskisi momentin 1 kohdan mukaan hankkeita, joissa noudatetaan alueen nimeämispäätöksessä asetettuja haitallisten ympäristövaikutusten lieventämistoimenpiteitä. Erityissääntely olisi voimassa ainoastaan nopean kehittämisen alueen rajojen sisäpuolella. Momentin 2 kohdan mukaan edellytyksenä olisi lisäksi se, että hankkeesta ei todennäköisesti aiheutuisi merkittäviä ympäristövaikutuksia toisessa valtiossa YVA-lain 28 §:ssä tarkoitettulla tavalla. Mainitun pykälän mukaisesti mikäli Suomessa toteutettavalla hankkeella on todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arviointia koskevan yleissopimuksen (SopS 67/1997) osapuolen tai Euroopan unionin jäsenvaltion lainkäyttövaltaan kuuluvalla alueella, tulee mainitun sopimuksen osapuolena olevan valtion viranomaisille sekä niille, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa, yhteisöille ja säätiöille tilaisuus osallistua ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn. Lisäksi tilaisuus osallistua ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn tulee varata silloin, jos toinen Euroopan unionin jäsenvaltio, johon todennäköisesti kohdistuu merkittävä ympäristövaikutus, sitä vaatii. Ehdotettu 14 d §:n 1 momentin sisältö perustuisi muutetun direktiivin 16 a artiklan 3 kohtaan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin niistä hanketyypeistä, jotka olisivat YVA-menettelyä ja Natura-arviointia koskevan erityissääntelyn piirissä. Näitä olisivat seuraavat hanketyypit:

- muut kuin YVA-direktiivin liitteessä I mainitut sähkön, höyryn ja kuuman veden teolliset tuotantolaitokset (YVA-direktiivin liitteessä II olevan 3 kohdan a kohta),
- muut kuin YVA-direktiivin liitteessä I mainitut kaasun, höyryn ja kuuman veden siirrossa tarvittavat tuotanto- ja jakelulaitokset ja sähkön siirtoon tarkoitetut ilmakaapelit (YVA-direktiivin liitteessä II olevan 3 kohdan b kohta),
- palavien kaasujen varastointi maan alla (YVA-direktiivin liitteessä II olevan 3 kohdan d kohta),
- vesivoimalaitokset (YVA-direktiivin liitteessä II olevan 3 kohdan h kohta),
- tuulivoimalat (YVA-direktiivin liitteessä II olevan 3 kohdan i kohta), sekä
- öljyn sekä petrokemiallisten ja muiden kemiallisten tuotteiden varastointirakenteet (YVA-direktiivin liitteessä II olevan 6 kohdan c kohta).

Pykälän mukainen YVA-menettelyä ja Natura-arviointia koskeva erityissääntely voisi koskea ainoastaan yllä mainituissa YVA-direktiivin kohdissa tarkoitettuja hanketyyppejä.

14 e §. *Nopean kehittämisen alueilla toteutettavien hankkeiden seulonta.* Pykälässä säädettäisiin menettelystä, jota sovellettaisiin niihin hankkeisiin, jotka ovat lain 14 d §:n nojalla tulleet ympäristövaikutusten arvioimista koskevien erityissäännösten piiriin. Lupa- ja valvontaviraston tulisi pykälän 1 momentin mukaan arvioida seulonnassa, aiheuttaako 14 d §:ssä tarkoitettu hanke sellaisia erittäin todennäköisiä merkittäviä haitallisia vaikutuksia, joita ei havaittu alueen nimeämispäätöksen yhteydessä tehdyssä SOVA-lain mukaisessa ympäristöarvioinnissa. Erittäin korkea todennäköisyys viittaisi direktiivin 16 a artiklan 4 kohdan mukaisesti merkittävien haitallisten vaikutusten aiheutumiseen. Vaikutusten aiheutumisen todennäköisyyden kynnys olisi seulonnassa korkeammalla kuin YVA-menettelyä koskevassa lainsäädännössä. Ennakoimattomia vaikutuksia voisivat olla esimerkiksi tieto alueella esiintyvistä lajista, jota ei havaittu alueen valmistelun yhteydessä tehdyssä ympäristöarvioinnissa. Ennakoimattomia vaikutuksia voisivat olla myös valtioiden rajat ylittävät ympäristövaikutukset.

Seulonnassa olisi kyse muutetun RED-direktiivin 16 a artiklan 4 kohdan edellyttämästä uudesta vaikutustenarviointiin liittyvästä menettelystä. Seulonnassa on tarkoitus tunnistaa se, aiheuttaako hanke ennakoimattomia merkittäviä haitallisia vaikutuksia, joiden toteutuminen olisi erittäin todennäköistä. Sillä on yhtäläisyyksiä YVA-lain 13 §:n mukaiseen tarkasteluun, jossa arvioidaan aiheuttaako hanke sellaisia todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia, että hankkeeseen on sovellettava YVA-lain mukaista arviointimenettelyä. Tässä pykälässä tarkoitettua seulonnan osalta keskityttäisiin YVA-lain mukaisesta päätöksenteosta poiketen kuitenkin siihen, aiheuttaako hanke sellaisia erittäin todennäköisiä merkittäviä haitallisia vaikutuksia, joita ei havaittu nopean kehittämisen alueen nimeämisen yhteydessä. Seulontavelvoite koskisi ainoastaan YVA-menettelystä ja Natura-arvioinnista 14 d §:n mukaisesti vapautuneita hankkeita. Seulontamenettely ei näin ollen soveltuisi hankkeisiin, jotka eivät muutenkaan edellyttäisi YVA-menettelyä tai Natura-arviointia.

Pykälän 2 momentin mukaan seulonnan koskiessa olemassa olevan uusiutuvan energian voimalaitoksen päivittämistä taikka jos uusiutuvan energian voimalaitoksen verkkoon liittäminen edellyttäisi verkkoinfrastruktuurin vahvistamista, niitä koskeva seulonta tulisi kohdentaa laitoksen päivittämisen tai verkkoinfrastruktuurin vahvistamisen vaikutuksiin alkuperäisen hankkeen vaikutuksiin verrattuna. Momentti perustuisi muutetun RED-direktiivin 16 c artiklan 2 kohtaan ja 15 e artiklan 5 kohtaan. Pykälän 3 momentin mukaan seulontaa ei sovellettaisi sellaiseen aurinkovoimalan päivittämiseen, joka ei edellytä lisäpinta-alaa ja jossa

noudatetaan alkuperäiselle aurinkovoimalalle asetettuja ympäristövaikutuksiin vaikuttavia lupaehtoja. Säännös perustuisi direktiivin 16 d artiklan 1 kohtaan.

14 f §. Seulontapäätös. Pykälässä säädettäisiin seulonnassa annettavasta päätöksestä. Lupa- ja valvontaviraston tulisi pykälän 1 momentin mukaan antaa hankekehittäjälle seulontaa koskeva päätös 45 päivän kuluessa siitä, kun se on saanut riittävät tiedot hankkeesta ja sen ympäristövaikutuksista. Sähköntuotantokapasiteetiltaan alle 150 kilowatin laitosten sekä uusiutuvan energian voimalaitosten päivittämisen osalta määräaika olisi kuitenkin 30 päivää. Momentti perustuisi direktiivin 16 a artiklan 4 ja 5 kohtaan. Mikäli seulonta osoittaisi hankkeen aiheuttavan erittäin todennäköisiä merkittäviä ennakoimattomia haitallisia ympäristövaikutuksia, seulontapäätöksen tulisi 2 momentin mukaan sisältää arvio siitä, voidaanko vaikutuksia lieventää. Vaikutuksia voitaisiin lieventää esimerkiksi kyseisen nopean kehittämisen alueen lieventämistoimenpiteiden tai hankkeen toteuttajan ehdottamilla tavoilla. Pykälän 2 momentti perustuu direktiivin 16 a artiklan 5 kohtaan.

Lupa- ja valvontaviraston tulisi pykälän 3 momentin mukaan ennen päätöksen antamista varata tilaisuus antaa näkemyksensä asiasta laitoksen vaikutusalueen kunnille. Tämän tulisi tapahtua kuitenkin 1 momentissa tarkoitetussa määräajassa. Mahdollisuus voitaisiin varata myös esimerkiksi järjestämällä asiasta neuvottelu. Päätös olisi pykälän 4 momentin mukaan annettava tiedoksi hallintolain 62 a §:ssä tarkoitetulla julkisella kuulutuksella.

14 g §. Ennakoimattomien haitallisten ympäristövaikutusten arviointi. Pykälässä säädettäisiin velvoitteesta arvioida YVA-lain 3 luvun mukaisessa YVA-menettelyssä ja tarvittaessa luonnonsuojelulain 35 §:ssä tarkoitetussa Natura-arvioinnissa ne hankkeet, joiden on 14 e §:n mukaisessa seulonnassa havaittu aiheuttavan sellaisia erittäin todennäköisiä merkittäviä ennakoimattomia haitallisia ympäristövaikutuksia, joita ei voida lieventää hakijan esittämällä tai 14 c §:ssä tarkoitetuilla lieventämistoimenpiteillä. Säännös perustuisi direktiivin 16 a artiklan 5 kohtaan.

14 h §. Hankekehittäjältä edellytettävät tiedot. Pykälässä säädettäisiin hankekehittäjän velvoitteesta toimittaa Lupa- ja valvontavirastolle riittävät tiedot lain 14 e §:n mukaista seulontaa varten. Momentin 1 kohdan mukaan tiedot tulisi toimittaa hankkeesta ja sen ominaispiirteistä. Lisäksi tietoja tulisi 2 kohdan mukaan toimittaa siitä, noudattaako hanke lain 14 c §:n 2 momentin mukaisesti määritellyjä lieventämistoimenpiteitä, 3 kohdan mukaan hankkeen aiheuttamista haitallisista ympäristövaikutuksista sekä 4 kohdan mukaan mahdollisista hankekehittäjän suunnittelemissa lisätoimenpiteistä ja siitä, miten niillä puututaan hankkeen aiheuttamiin ympäristövaikutuksiin. Säännös perustuisi direktiivin 16 a artiklan 4 kohdan toiseen alakohtaan. Lupa- valvontavirasto voisi pyytää hankekehittäjää toimittamaan tarvittavia lisätietoja. Pykälän 2 momenttiin sisällytettäisiin toimitettavia tietoja koskeva asetuksenantovaltuus.

15 §. Menettelykäsikirjan sisältö. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin maininta siitä, että menettelykäsikirjan tulisi sisältää tietoja myös itse tuotettua uusiutuvaa energiaa käyttävien kuluttajien hankkeita ja uusiutuvan energian yhteisöjä koskien. Säännös perustuisi direktiivin 16 artiklan 4 kohtaan. Itse tuotettua uusiutuvaa energiaa käyttävällä kuluttajalla tarkoitetaan muutetun uusiutuvan energian direktiivin 2 artiklan toisen kohdan 14 alakohdan mukaan loppukäyttäjää, joka toimii omissa tiloissaan rajatulla alueella tai jäsenvaltion niin salliessa muissa tiloissa ja joka tuottaa uusiutuvista energialähteistä sähköä omaan kulutukseen ja joka voi varastoida tai myydä uusiutuvista energialähteistä itse tuottamaansa sähköä, edellyttäen että muun kuin itse tuotettua uusiutuvaa energiaa käyttävän kotitalouskuluttajan kyseinen toiminta ei ole hänen ensisijaista kaupallista tai ammatillista toimintaansa.

Uusiutuvan energian yhteisöillä tarkoitetaan direktiivin 2 artiklan toisen kohdan 16 alakohdan mukaan oikeushenkilöä, joka sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaisesti perustuu avoimeen ja vapaaehtoiseen osallistumiseen, on riippumaton ja tosiasiallisesti sellaisten osakkeenomistajien tai jäsenten määräysvallassa, jotka sijaitsevat lähellä kyseisen oikeushenkilön omistamia ja kehittämiä uusiutuvaa energiaa hyödyntäviä hankkeita (a-kohta), jonka osakkeenomistajat tai jäsenet ovat luonnollisia henkilöitä, pieniä tai keskisuuria yrityksiä tai paikallisviranomaisia, mukaan lukien kunnat (b-kohta) ja jonka ensisijainen tarkoitus on tuottaa ympäristöön liittyvää, taloudellista tai sosiaalista hyötyä osakkeenomistajilleen tai jäsenilleen tai alueille, joilla se toimii, eikä rahallista voittoa (c-kohta).

17 a §. *Ympäristövaikutusten arviointimenettely tietyissä tilanteissa.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin olemassa oleviin tai tuleviin rakenteisiin asennettavia aurinkoenergalaitteita koskevasta vapautuksesta tehdä YVA-menettely. Vapautus ei kuitenkaan koskisi keinokeisille vedenpinnoille asennettavia aurinkoenergalaitteita eikä aurinkoenergalaitteiden asentamista rakenteisiin, joiden ensisijainen tavoite on aurinkoenergian tuotanto. Säännös perustuisi direktiivin 16 d artiklan 1 kohtaan.

Pykälän 2 momentin mukaan sellaisen aurinkovoimalan päivittämiseen, joka ei edellytä lisäpinta-alaa ja jossa noudatetaan alkuperäiselle aurinkovoimalalle asetettuja ympäristövaikutuksiin vaikuttavia lupaehtoja, ei sovellettaisi YVA-menettelyä. Säännös perustuisi direktiivin 16 c artiklan 3 kohtaan. Momentin soveltamisalassa olevat laitteet eivät tyypillisesti YVA-lainkaan nojalla edellytä YVA-menettelyä.

Pykälän 3 momenttiin lisättäisiin YVA-lain sääntelyä tarkentavasti vaatimus siitä, että olemassa olevien voimalaitoshankkeiden muutoksia koskeva YVA-lain mukainen arviointi tulisi rajata koskemaan hankkeen muutoksen vaikutuksia alkuperäiseen hankkeeseen verrattuna. Sama vaatimus koskisi tilannetta, jossa uusiutuvan energian voimalaitoksen verkkoon liittäminen edellyttää hanketta verkkoinfrastruktuurin vahvistamiseksi. Muutoshankkeiden vaikutustenarviointi rajataan jo nykyisessä YVA-lain soveltamiskäytännössä koskemaan muutoksen vaikutuksia. Säännökset perustuisivat muutetun RED-direktiivin 15 e artiklan 5 kohtaan sekä 16 c artiklan 2 kohtaan.

17 b §. *Aurinkoenergalaitteen asentamista koskevan luvan tuleminen myönnettyksi.* Pykälässä säädettäisiin enintään 11 kilowatin aurinkoenergalaitteiden asentamista koskevan lupahakemuksen tulemisesta myönnettyksi viranomaisen toimimattomuuden seurauksena. Pykälän 1 momentin mukaan enintään 11 kilowatin aurinkoenergalaitteen asentamista koskeva lupa katsottaisiin myönnettyksi, mikäli toimivaltainen viranomainen ei antaisi lupahakemukseen vastausta kuukauden kuluessa lupahakemuksen täydellisyyden toteamisesta. Säännös perustuisi muutetun direktiivin 16 d artiklan 2 kohtaan.

Pykälän 2 momentin mukaan hakijalle tulisi ilman aiheetonta viivytystä antaa asiakirja, josta käy ilmi, että lupa katsotaan myönnettyksi. Pykälän 3 momentin mukaan toimivaltaisella viranomaisella olisi oikeus kumota 1 momentin mukaisesti tullut lupa yhden kuukauden kuluessa luvan myönnettyksi tulemisesta, mikäli toimivaltainen viranomainen havaitsisi luvan olevan rakentamislain 4 luvussa tarkoitettujen olennaisten teknisten vaatimusten, rakentamislain 17 §:ssä tarkoitetun kunnan rakennusjärjestyksen, alueidenkäyttölain mukaisen oikeusvaikutteisen kaavan taikka rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain mukaisen päätöksen vastainen.

Pykälän 4 momentin mukaan 2 momentissa tarkoitettuun luvan myönnettyksi tulemisen osoittavaan asiakirjaan sekä 3 momentissa tarkoitettuun luvan kumoamista koskevaan

päätökseen sovellettaisiin, mitä rakentamislain 70 §:ssä säädetään lupapäätöstä koskien. Rakentamislain 70 § koskee lupapäätöksen kuulutusmenettelyä.

18 §. Ohjaus ja seuranta. Voimassa oleva laki on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä. Tämän esityksen mukaiset muutokset on valmisteltu ympäristöministeriössä ja laki on siirretty ympäristöministeriön hallinnonalalle. Lain mukaisen toiminnan yleinen ohjaus, seuranta ja kehittäminen esitetään kuuluvaksi jatkossa ympäristöministeriölle. Lain 2 luvussa tarkoitettua sähköisen asioinnin ja neuvonnan osalta yleinen ohjaus, seuranta ja kehittäminen esitetään kuuluvaksi kuitenkin yhdessä ympäristöministeriöön ja työ- ja elinkeinoministeriöön. Tämä johtuisi siitä, että lain edellyttämää sähköistä asiointia kehitetään yhdessä työ- ja elinkeinoministeriön ja ympäristöministeriön toimesta.

19 §. Muutoksenhaku. Pykälän otsikko muutettaisiin koskemaan muutoksenhakua yleensä yhteyspisteviranomaisen päätöstä koskevan muutoksenhaun sijaan. Oikaisuvaatimuksen soveltamisala pysyisi ennallaan, mutta 1 momenttia tarkennettaisiin luettelemalla oikaisuvaatimuksen soveltamisalaan kuuluvat lain 13 ja 14 §:ssä tarkoitettut päätökset. Tarkennus olisi tarpeen siksi, että muutoksessa lakiin lisättäisiin uusia päätöstyyppisiä, jotka eivät kuuluisi oikaisuvaatimuksen soveltamisalaan. Muihin kuin 1 momentissa mainittuihin päätöksiin ei saisi hakea oikaisua.

Pykälän 2 momentin mukaan lain 17 b §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuun asiakirjaan sovellettaisiin rakentamislain rakentamispäätöksen muutoksenhakua koskevia säännöksiä.

Pykälän 3 momentin mukaan 14 f §:ssä tarkoitettuun seulontapäätökseen päätöksen saisi hakea muutosta valittamalla myös toiminta-alueellaan sellainen rekisteröity paikallinen tai alueellinen yhteisö, jonka tarkoituksena on luonnon- tai ympäristönsuojelun edistäminen. Valitettaessa mainitusta päätöksestä toimivaltainen hallinto-oikeus olisi se, jonka tuomiopiirissä pääosa kysymyksessä olevasta hankkeesta sijaitsee. Päätös liittyy YVA-menettelyn soveltumiseen, minkä takia toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyisi samalla tavalla kuin YVA-lain 37 §:n mukaisessa muutoksenhaussa arviointimenettelyn soveltamista koskevaan päätökseen. Pykälän 4 momentin mukaan muutoksenhaussa hallintotuomioistuimeen noudatettaisiin muutoin, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Liite 1. Uusiutuvan energian tuotantolaitoksen lupamenettelyiden ja muiden hallinnollisten hyväksymismenettelyiden määräajat. Lakiin lisättäisiin uusi liite 1, joka sisältäisi uusiutuvan energian tuotantolaitoksen lupamenettelyiden ja muiden hallinnollisten hyväksymismenettelyidensä sitovat määräajat. Liitteen perustelut on esitetty 10 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa.

Liite 2. Aurinkoenergialaitteiden ja lämpöpumppujen asentamista koskevien lupamenettelyiden ja muiden hallinnollisten hyväksymismenettelyiden määräajat. Lakiin lisättäisiin uusi liite 2, joka sisältäisi aurinkoenergialaitteiden ja lämpöpumppujen asentamista koskevien lupamenettelyiden sitovat määräajat. Liitteen perustelut on esitetty 10 a §:n säännöskohtaisissa perusteluissa.

6.2 Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 3 ja 5 §:n muuttamisesta

3 §. Lain soveltamisala ja arviointimenettelyn soveltaminen. Pykälään lisättäisiin uusi momentti, jossa säädettäisiin uusiutuvan energian lupamenettelylain 17 a §:n 1 ja 2 momentin mukaisista poikkeuksista YVA-laissa säädettyyn.

5 §. *Ympäristövaikutusten arviointi muun lain mukaisessa menettelyssä.* Pykälään lisättäisiin uusi momentti, joka mahdollistaisi uusiutuvan energian lupamenettelylain 3 a luvun mukaisen erityissääntelyn soveltumisen YVA-lain 3 §:n 1 ja 2 momentissa säädetyn sijaan.

6.3 Luonnonsuojelulaki

35 §. *Hankkeiden ja suunnitelmien arviointi.* Pykälän 4 momentissa oleva velvoite tehdä Natura-arviointi aina YVA-menettelyn yhteydessä muutettaisiin koskemaan uusiutuvan energian lupamenettelylain 3 §:n 5 kohdassa tarkoitettua uusiutuvan energian tuotantolaitosta. Uusiutuvan energian lupamenettelylain sääntely soveltuu uusiutuvan energian tuotantolaitoksen kanssa samalla paikalla sijaitseviin energiavarastoihin sekä niiden verkkoon liittämiseen. Muutoksella ei olisi tarkoitus muuttaa säännöksen soveltamisalaa. Lisäksi pykälään lisättäisiin uusi momentti, joka mahdollistaisi uusiutuvan energian lupamenettelylain 14 d §:ssä tarkoitetun Natura-arvioinnin soveltumista koskevan poikkeuksen.

7 Voimaantulo

RED III -direktiivin 16, 16 b, 16 c ja 16 d artikla olisi tullut saattaa jäsenvaltioissa voimaan viimeistään 1.7.2024. Komissio on syyskuussa 2024 käynnistänyt Suomea vastaan rikkomusmenettelyn direktiivin täytäntöönpanon viivästymisestä. Tämän vuoksi ehdotetut lait tulisi saattaa voimaan mahdollisimman pian. Uusiutuvan energian lupamenettelylain 7 §:n 4 momentti ja 14 a–14 h § sekä luonnonsuojelulain 35 §:n 4 momentti ehdotetaan kuitenkin tulemaan voimaan 1.1. 2026, jolloin Lupa- ja valvontaviraston on tarkoitus aloittaa toimintansa.

Ennen lakien säännösten voimaantuloa vireillä ollut uusiutuvan energian lupamenettelylain 9 §:ssä tarkoitettu menettely käsiteltäisiin noudattaen uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

8 Toimeenpano ja seuranta

Valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävät esitetään hallituksen esityksessä eduskunnalle valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi siirrettäväksi vuoden 2026 alussa perustettavaan Lupa- ja valvontavirastoon, jossa ympäristötoimialan tehtävät muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden. Tähän esitykseen kytkeytyvässä ympäristöministeriön yhden luukun palvelujen hankkeessa tavoitteena on, että rakenteellisen uudistuksen lisäksi yhden luukun palvelumalli toteutuisi uuden viraston käytännön menettelyissä.

Tätä edistämään ympäristöministeriö on keväällä 2024 käynnistänyt osana yhden luukun palvelujen hankekokonaisuutta yhden luukun palvelujen sekä siihen kytkeytyvien ministeriön hallinnonalan ympäristötehtävien toimeenpanohankkeen (YLP-toimeenpanohanke). Toimeenpanohanke tukee uuden viraston valmistelua siten, että yhden luukun palvelujen periaate olisi mahdollisimman hyvin sisäänrakennettu viraston ympäristötehtävien toimintamalliin ja palveluprosesseihin. Toimeenpanohankkeen työssä huomioidaan myös RED III -direktiivin yhteyspisteviranomaista koskevat vaatimukset. Ympäristöministeriö seuraa ja kehittää uusiutuvan energian lupamenettelylakia osana yhden luukun kokonaisuutta.

9 Suhde muihin esityksiin

Hallituksen esityksessä eduskunnalle valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 13/2025 vp) esitetään valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien kokoamista uuteen

valtakunnalliseen virastoon. Samalla muodostettaisiin uudet alueelliset elinvoimakeskukset. Uudistamisessa tavoitteena on vahvistaa ja yhdenmukaistaa lupa- ja valvontakäytäntöä alueesta riippumatta sekä sujuvoittaa prosesseja ja palvelua. Uusiutuvan energian yhteyspisteviranomaisen tehtävät on tällä esityksellä tarkoitus siirtää uuteen Lupa- ja valvontavirastoon.

Ympäristöministeriössä on vireillä yhden luukun palvelujen hankkeen tukemaan ja edistämään pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman yhden luukun mallin mukaista ympäristöllistä luvitusta (VN/21409/2023). Hankkeen tavoitteena on toteuttaa hallitusohjelman mukaista valtion aluehallinnon uudistusta ja siihen liittyviä ympäristöllisten lupamenettelyjen kehittämistoimia. Hallituksen esityksessä laiksi eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi on useita säännösmuutosehdotuksia, joilla toteutettaisiin ympäristöllisten asioiden yhden luukun asiointimahdollisuutta edellisessä kappaleessa mainitussa aluehallinnon uudistuksessa perustettavassa uudessa Lupa ja valvontavirastossa. Esityksen tarkoituksena on toteuttaa yhden luukun periaatetta ympäristöasioiden käsittelyssä uudessa Lupa- ja valvontavirastossa ja edistää lupa-asioiden käsittelyn yhdenmukaisuutta ja sujuvuutta.

Nykyistä ympäristölupien ja vesilain mukaisten lupien käsittelyn vihreän siirtymän etusijaa on mainitussa esityksessä tarkoitus jatkaa vuoden 2030 loppuun saakka ja lakiin lisättäisiin myös eräiden EU-asetusten mukaisia strategisia hankkeita koskeva uusi etusijasäännös. Esityksellä on tarkoitus ehdottaa täytäntöön pantavaksi kansallisesti eräitä EU-säädösten lupamenettelyä koskevia säännöksiä erityisesti menettelyjä koordinoivan viranomaisen nimeämiseksi. Säädösten edellyttämällä tavalla kansallisesti nimettävänä yhteyspisteviranomaisena toimisi uusi Lupa- ja valvontavirasto.

Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Hallituksen esityksessä valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi ehdotetaan Lupa- ja valvontaviraston perustamista. Tämä esitys on riippuvainen mainitusta hallituksen esityksestä siltä osin kuin tässä esityksessä ehdotetaan tehtäviä Lupa- ja valvontavirastolle.

Lisäksi tämä hallituksen esitys on riippuvainen hallituksen esityksestä laiksi eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Mainittu hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle samaan aikaan kuin tämä hallituksen esitys. Tämän esityksen mukaisen uusiutuvan energian lupamenettelylain 7 § olisi riippuvainen mainitun hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 5 §:stä. Tämän hallituksen esityksen 2. ja 3. lakiehdotuksessa on päällekkäisyyksiä mainitun hallituksen esityksen 6. ja 7. lakiehdotuksen kanssa. Tarkoitus on, että tämän esityksen säännösmuutokset tehtäisiin lakeihin sellaisena, kuin ne ovat mainitun hallituksen esityksen lakiehdotuksissa.

Lisäksi tämä esitys on riippuvainen mainitusta lakiehdotuksesta siltä osin kuin siinä säädettäisiin valtion Lupa- ja valvontaviraston entistä vahvemmasta roolista menettelyitä koordinoivana tahona sekä siltä osin kuin siinä säädettäisiin vihreän siirtymän etusijamenettelyn jatkosta vuoden 2030 loppuun saakka.

Suhde talousarvioesitykseen

Uusiutuvan energian lupamenettelylain säätämisen yhteydessä uusiutuvan energian yhteyspisteviranomaisen nimeämisen Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukseen katsottiin aiheuttavan voimavaratarpeita. Vuotuiseksi henkilöresurssien tarpeeksi arvioitiin kaksi henkilötyövuotta vuodesta 2022 eteenpäin. Koska uusiutuvan energian

yhteyspisteviranomaisen tehtävä on tarkoitus uudessa Lupa- ja valvontavirastossa tulla osaksi laajempaa yhteyspisteviranomaistoimintaa, tämän esityksen vaikutukset uusiutuvan energian yhteyspisteviranomaisen voimavaroihin ja mahdolliset lisäresurssitarpeet arvioidaan osana yhden luukun palveluja koskevan hallituksen esityksen vaikutustenarviointia. Tämän esityksen tavoitteiden toteutuminen olisi myös vahvasti sidoksissa mainitun hallituksen esityksen ehdotusten toteutumiseen. Tällä esityksellä ei ole liityntää talousarvioesitykseen.

10 Suhde perustuslakiin ja sääätämisjärjestys

10.1 Johdanto

Ehdotetut lait uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain, luonnonsuojelulain ja YVA-lain muuttamisesta sisältävät säännöksiä, joita on tarpeen tarkastella perustuslain kannalta. Etenkin uusiutuvan energian lupamenettelylain muuttamista koskevan lakiehdotuksen 10 ja 10 a §:ää on tarpeen arvioida perustuslain 6 §:ssä turvatus yhdenvertaisuuden, 20 §:n mukaisen ympäristöperusoikeuden sekä 21 §:ssä turvatus oikeusturvan kannalta, mutta myös muiden mahdollisesti merkityksellisten perustuslain säännösten, kuten perustuslain 121 §:ssä turvatus kunnallisen itsehallinnon kannalta. Nopean kehittämisen alueilla sovellettavaa ympäristöarviointeja koskevaa erityissääntelyä on tarpeen arvioida perustuslain 20 §:n mukaisen ympäristöperusoikeuden sekä 21 §:ssä turvatus oikeusturvan kannalta. Uusiutuvan energian lupamenettelylakiin esitettävää uutta 17 b §:ää on tarpeen arvioida perustuslain 21 §:n mukaisen perustellun päätöksen saamista koskevan oikeuden näkökulmasta. Lisäksi on tarpeen arvioida RED-direktiivin mahdollistamaa kansallisen liikkumavaran käyttöä perustuslain näkökulmasta.

10.2 Yhdenvertaisuus

Uusiutuvan energian lupamenettelylain muuttamista koskevalla ehdotuksella joudutettaisiin muitakin uusiutuvan energian tuotantolaitoshankkeita kuin tähänastisia uusiutuvan energian voimalaitoshankkeita. Uusiutuvan energian hankekehittäjät voisivat hyötyä siitä, että tiettyjen hankkeisiin liittyvien menettelyiden kestolle asetettaisiin entistä kattavammin ja entistä lyhyempiä määräaikoja. Muita kuin uusiutuvan energian tuotantolaitoshankkeita kyseinen jouduttaminen ei koskisi, eli nämä toimijat joutuisivat eri asemaan uusiutuvan energian hankekehittäjien kanssa. Ehdotusta on tarpeen tarkastella perustuslain yhdenvertaisuutta koskevan 6 §:n kannalta.

Perustuslain 6 §:ää on punnittava suhteessa vastuuta ympäristöstä koskevaan perustuslain 20 §:än. Sen mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Saman pykälän 2 momentin mukaan julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon. Perustuslain 20 §:n 1 momentissa mainittu vastuu kohdistuu perustuslakeja koskevan hallituksen esityksen yksityiskohtaisten perustelujen (HE 309/1993 vp) mukaan sekä julkiseen valtaan että yksityisiin luonnollisiin henkilöihin ja oikeushenkilöihin. Säännöksen piiriin kuuluvat sekä ympäristön tuhoutumisen tai pilaantumisen estäminen että aktiiviset luonnolle suotuisat toimet. Siten säännös ilmaisee ihmisten kaikinpuolisen vastuun sellaisesta taloudellisen ja yhteiskunnallisen toiminnan kokonaislinjasta, joka turvaa elollisen ja elottoman luonnon monimuotoisuuden säilymistä. Pykälän 1 momentin säännös on hallituksen esityksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan luonteeltaan lähinnä julistuksenomainen, mutta perustuslakivaliokunta on sitemmin katsonut, että tämän ns. ympäristöperusoikeuden oikeudellinen merkitys on sääätämisajankohdan ja silloin

esitettyjen julistuksenomaisuuteen viittaavien perustelujen jälkeen vahvistunut (esim. PeVL 69/2018 vp).

Muutettavaksi ehdotetun uusiutuvan energian lupamenettelylain tavoitteena on jouduttaa uusiutuvan energian tuotantolaitoshankkeiden lupamenettelyitä ja muita hallinnollisia menettelyitä. Se edesauttaa omalta osaltaan vihreän siirtymän vauhdittamista tukevia investointeja suhteessa muihin ympäristövaikutuksia aiheuttaviin hankkeisiin. Esityksen mukaiset lakiehdotukset perustuvat RED III -direktiiviin, jonka taustalla ovat unionin ilmasto- ja energiatavoitteisiin kuuluva tavoite nostaa uusiutuvan energian osuutta energian kokonaisloppukulutuksesta, Euroopan vihreän kehityksen ohjelma sekä tarve nopeuttaa irtautumista fossiilisesta energiasta ja tukea uuden teknologian käyttöönottoa. Tällaisten tavoitteiden voi katsoa sopivan hyvin yhteen perustuslain 20 §:n vastuuta ympäristöstä koskevan perusoikeuden kanssa.

Ottaen huomioon lakiehdotusten taustalla olevan RED III -direktiivin tavoite uusiutuvan energian edistämiseksi, joka linkittyy ilmaston- ja ympäristönsuojeluun ja siten perustuslain 20 §:ään, voidaan katsoa, että lakiehdotuksessa on tasapainotettu 6 §:n yhdenvertaisuussäännös ja 20 §:n mukainen julkisen vallan velvollisuus pyrkiä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön.

Energiaomavaraisuuden kasvattaminen suhteessa tuontiin perustuvaan energiaan on myös merkittävä taustalla vaikuttava yhteiskunnallinen tavoite. Ehdotetuilla uusiutuvan energian lupamenettelylain 10 ja 10 a §:ssä tarkoitetuilla määräajoilla on siten katsottava olevan yhteiskunnallisesti hyväksyttävät perusteet. Sääntelyehdotuksilla pyritään yhteiskuntakehityksen turvaamiseen vihreiden investointien osalta. Esityksen mukaisten lupamenettelyjen määräaikojen katsotaan olevan sopusoinnussa perustuslain 6 §:n kanssa.

10.3 Vastuu ympäristöstä ja osallistuminen

Perustuslain 20 §:n 1 momentin mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Säännöksen mukainen vastuu ympäristöstä toteutuu aineellisen lainsäädännön kautta. Säännöksen piiriin kuuluvat sekä ympäristön tuhoutumisen tai pilaantumisen estäminen että aktiiviset luonnolle suotuisat toimet. Perustuslain 20 §:n 2 momentin mukaan julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon. Perustuslain 20 §:n 2 momentin on katsottu merkitsevän perustuslaillista toimeksiantoa ympäristölain-säädännön kehittämiseksi siten, että ihmisten vaikutusmahdollisuuksia omaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon laajennetaan (HE 309/1993 vp, s. 67/I, PeVL 38/1998 vp, s. 2/I). Perustuslain 20 §:n 2 momentin säännöksellä on läheinen yhteys perustuslain 2 §:n 2 momenttiin, jonka mukaan kansanvaltaan sisältyy yksilön oikeus osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristönsä kehittämiseen (HE 1/1998 vp, PeVL 29/2017 vp).

Ympäristöperusoikeuden oikeudellinen merkitys on säätämisajankohdan jälkeen vahvistunut. Oikeuskirjallisuudessa ja perustuslakivaliokunnan lausunnoissa (mm. PeVL 21/1996 vp, PeVL 38/1998 vp, PeVL 10/2014 vp, PeVL 69/2018 vp ja PeVL 55/2018 vp) on omaksuttu tulkinta, jonka mukaan kyse on normatiivisesti velvoittavasta perusoikeussäännöksestä; ympäristöperusoikeussäännöksen ilmaisemat ympäristöarvot tulee ottaa huomioon kaikessa ympäristöllisesti merkityksellisessä lainsäädännössä ja lainkäytössä. Ratkaisussa (KHO 2002:86) myös korkein hallinto-oikeus on todennut, että ympäristöperusoikeussäännös ohjaa osaltaan lainsoveltamista ja -tulkintaa.

Uusiutuvan energian lupamenettelylain 9 §:n soveltamisalassa oleviin lupamenettelyihin ja hallinnollisiin hyväksymismenettelyihin sovellettaisiin uusiutuvan energian lupamenettelylain 10 ja 10 a §:ssä tarkoitettuja lupamenettelyiden kokonaiskestolle asetettuja määräaikoja. Yksittäisessä menettelyssä olisi siitä huolimatta kuitenkin noudatettava muiden kyseiseen menettelyyn soveltuvien lakien mukaisia kuulemista koskevia säännöksiä. Ehdotetulla määräaika sääntelyllä ei siten olisi vaikutusta lakisääteisiin kuulemisiin, eikä määräaajoilla katsota olevan vaikutusta perustuslain 20 §:n 2 momentin näkökulmasta.

Uusiutuvan energian lupamenettelylain muuttamista koskevan lakiehdotuksen 14 c §:ssä tarkoitettulla nopean kehittämisen alueen nimeämisestä koskevalla päätöksellä määritettäisiin se, että tietyntyyppiset uusiutuvan energian hankkeet tietyllä sijainnilla voisivat välttyä YVA-menettelyn ja Natura-arvioinnin tekemisestä. Kyseisiä hankkeita koskevat YVA-menettelyyn ja Natura-arviointiin liittyvät osallistumisoikeudet kyseisillä alueilla poistuisivat. Kansalaisten kuulemismahdollisuus nopean kehittämisen alueiden nimeämisen ja YVA-menettelyä koskevan vapautuksen soveltumiseksi noudatettavien lieventämistoimenpiteiden osalta varmistettaisiin nopean kehittämisen alueiden nimeämisen yhteydessä tehtävällä SOVA-menettelyllä. SOVA-menettelyyn sisältyy osallistumisoikeudet, ja yleisöllä olisi näin ollen mahdollisuus vaikuttaa alueiden nimeämisestä koskevaan päätökseen ja sen kautta alueilla toteutettaviin YVA-menettelyä ja Natura-arviointia koskevan vapautuksen piiriin tulevien hankkeiden reunaehtoihin.

Nopean kehittämisen alueita koskevan erityissääntelyn osalta tulee perusoikeusnäkökulmasta huomata se, että alueet tulisi uusiutuvan energian lupamenettelylain 14 a §:n mukaisesti nimetä niin, että niistä ei ole odotettavissa merkittäviä ympäristövaikutuksia. YVA-menettelyä koskevan vapautuksen ehtona olevat haitallisten ympäristövaikutusten lieventämistoimet tulisi lain 14 b §:ssä säädetyn mukaisesti asettaa niin, että nopean kehittämisen alueilla toteutettavista hankkeista aiheutuvat haitalliset ympäristövaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan merkittävästi lieventää. Hankkeiden ei näin ollen odoteta olevan ympäristövaikutusten näkökulmasta merkittäviä. Nopean kehittämisen alueilla sovellettavien ympäristöarviointeja koskevien erityissäännösten katsotaan olevan sopusoinnussa perustuslain 20 §:n kanssa.

Uusiutuvan energian lupamenettelylain muuttamista koskevaan lakiehdotuksen 17 a §:ssä vapautettaisiin myös tietyt muut aurinkoenergiահankkeet YVA-lain soveltamisen piiristä. Tällä ei kuitenkaan katsottaisi olevan tosiasialista merkitystä YVAan liittyviin osallistumis- ja muutoksenhakuoikeuksiin, sillä kyseisenlaiset hankkeet eivät muutenkaan YVA-lain soveltamiskäytännössä edellytä YVA-menettelyä.

Edellä esitetyn johdosta ehdotukset uusiutuvan energian lupamenettelylain, ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain ja luonnonsuojelulain muuttamiseksi ovat sopusoinnussa perustuslain 20 §:n 2 momentin kanssa.

10.4 Oikeusturva

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Pykälän 2 momentin mukaan käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Oikeus viivytyksettömään käsittelyyn on jokaiselle kuuluva perusoikeus. Perustuslain 21 §:n vaatimus käsittelyn viivytyksettömyydestä toistetaan hallintolain 23 §:ssä. Lisäksi hallintolain 23 a §:ssä säädetään käsittelyajan määrittelemisestä. Valtion virkamieslaissa (750/1994) ja kunnallisesta viranhaltijasta annetussa laissa (304/2003) säädetään virkamiesten ja viranhaltijoiden yleisestä velvollisuudesta suorittaa tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä.

Ehdotetulla uusiutuvan energian lupamenettelylain muutoksella asetettaisiin uusiutuvista energialähteistä energiaa tuottavien laitoshankkeiden lupamenettelyille ja muille hallinnollisille hyväksymismenettelyille määräajat. Kansallisessa lainsäädännössä määräaikasääntely on poikkeuksellista. Viivytyksetön käsittely on kansallisessa lainsäädännössä turvattu jo perustuslain 21 §:n ja hallintolain edellä mainittujen säännösten nojalla. Hallintomenettelyjen enimmäiskestoja koskevat säännökset ovat tyypillisesti EU-taustaisia, kuten tässäkin tapauksessa.

Perustuslakivaliokunta ei ole aiemmassa lausuntokäytännössään katsonut määräaikasääntelyn olevan ristiriidassa perustuslain 21 §:n kanssa, vaan pikemminkin katsonut sen edistävän viivytyksettömyysvaatimusta.

Esimerkiksi PeVL 40/2010 vp koski hallituksen esitystä (HE 88/2010 vp), jonka mukaan markkinaoikeuden tulee antaa päätöksensä asiassa, jossa Kilpailuvirasto on esittänyt yrityskaupan kieltämistä, kolmen kuukauden kuluessa esityksen tekemisestä. Perustuslakivaliokunta ei nostanut määräaikasääntelystä esille mitään ongelmallista, vaan totesi, että käsittelylle asetetut määräajat edistävät perustuslain 21 §:n 1 momentin sen säännöksen toteutumista, jonka mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheutonta viivytystä. Lausunnossaan PeVL 6/2010 vp perustuslakivaliokunta katsoi, että määräajan asettaminen oli tarpeellista, vaikka hallituksen esityksessä ehdotettiin määräajan poistamista. Kyse oli rakennusten suojelupäätöksistä. Valiokunnan mukaan määräajan asettamista tällaisissa tapauksissa puolsi myös perustuslain 21 §:n 1 momentin säännös oikeudesta saada asiansa käsitellyksi ilman aiheutonta viivästystä. Muun muassa oikeasuhtaisuuden sekä omistajan oikeusturvan ja hyvän hallinnon periaatteiden toteutumisen varmistamiseksi perustuslakivaliokunnan mukaan lakiehdotukseen oli syytä lisätä silloisen rakennussuojelulain säännös, jonka mukaan suojelua koskeva asia on käsiteltävä kahden vuoden kuluessa kiellon antamisesta.

Ehdotettujen määräaikojen tarkoitus ei ole luoda tavoitekäsitteilyaikaa, vaan asettaa käsittelyajalle yläraja. Lakiehdotuksella ei siten puututa perustuslain 21 §:n ja hallintolain vaatimuksiin siitä, että käsittelyn tulee olla viivytyksetöntä. Toisin sanoen, vaikka käsittelyaika jäisi alle lakiehdotuksen mukaisen määräajan, asian käsittelyn viivytyksettömyys olisi yhä mahdollista asettaa kyseenalaiseksi hallintolain ja perustuslain nojalla.

Esitetyt määräajat voivat johtaa muiden kuin määräaikojen soveltamisalaan kuuluvien hankkeiden viivästymiseen, kun viranomaiset voivat joutua laittamaan ehdotetun lain soveltamisalaan kuuluvien laitosten lupamenettelyt etusijalle. Viranomaisia koskevat kuitenkin perustuslain ja hallintolain viivytyksettömyysvaatimukset myös silloin, kun ne käsittelevät muita hallintoasioita.

Edellä esitetyn huomioiden ehdotuksen mukaista määräaikasääntelyä voidaan pitää perustuslain 21 §:n kannalta hyväksyttävänä.

Esityksellä ei puututtaisi uusiutuvan energian lupamenettelylain soveltamisalan piirissä olevien hankkeiden lupamenettelyjä koskevien säädösten voimassa oleviin muutoksenhakua koskeviin säännöksiin. Lakiin lisättäisiin kuitenkin kaksi uutta päätöstyyppiä, lain 14 c §:ssä tarkoitettu

uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueen nimeämistä koskeva päätös ja 14 f §:ssä tarkoitettu seulontapäätös. Nopean kehittämisen alueiden nimeämisellä ei tehtäisi alueidenkäyttöä koskevia varauksia eikä muutettaisi hankkeiden lupaedellytyksiä. Päätöksellä määritettäisiin se, että tietyntyyppiset uusiutuvan energian hankkeet tietyllä sijainnilla voisivat välttyä YVA-menettelyn ja Natura-arvioinnin tekemisestä. Sen muutoksenhakuoikeus määräytyisi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain mukaisesti.

Nopean kehittämisen alueen nimeämisestä seuraava YVA-menettelyä koskeva vapautus voisi välillisesti vaikuttaa yksittäistä hanketta koskevaan lupapäätökseen liittyvään muutoksenhakuoikeuteen silloin, kun yksittäistä hanketta koskevan varsinaisen lupapäätöksen muutoksenhakuoikeus on sidottu siihen, että hanke kuuluu YVA-menettelyn soveltamisalaan.

YVA-menettelystä nopean kehittämisen alueilla vapautetut hankkeetkin tulisi uusiutuvan energian lupamenettelylakiin esitetyn 14 e §:n mukaan seuloa sellaisten erittäin todennäköisesti merkittävien haitallisten ympäristövaikutusten varalta, joita ei SOVA-lain mukaisessa ympäristöarvioinnissa havaittu, ja alistaa ennakoimattomia erittäin todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia aiheuttavat hankkeet normaaliin YVA-menettelyyn. Seulonnasta annettavasta lain 14 f §:ssä tarkoitettuun seulontapäätökseen voisivat hakea muutosta sellaiset rekisteröidyt paikalliset tai alueelliset yhteisöt, joiden tarkoituksena on luonnon- tai ympäristönsuojelun edistäminen. Tällä varmistettaisiin se, että järjestöjen muutoksenhakuoikeus säilyisi nopean kehittämisen alueillakin toteutettavien hankkeiden osalta Århusin sopimuksen ja YVA-direktiivin edellyttämässä laajuudessa. Nopean kehittämisen alueiden nimeämisestä ja seulontapäätöstä koskevien säännösten katsotaan olevan perustuslain 21 §:n kannalta hyväksyttäviä.

Uusiutuvan energian lupamenettelylakiin esitettävän uuden 17 b §:n mukaan teholtaan enintään 11 kilowatin aurinkoenergialaitteen asentamista koskeva lupa katsottaisiin myönnettyksi, jos toimivaltainen viranomainen ei antaisi vastausta täydelliseen hakemukseen yhden kuukauden määräajassa. Oikeus saada perusteltu päätös kuuluu perustuslain 21 §:n 2 momentissa mainittuihin hyvän hallinnon takeisiin, jotka turvataan lailla. Hiljaisesti hyväksytyksi tullut lupa ei vastaisi perustuslain vaatimukseen saada perusteltu päätös. Hyvän hallinnon vaatimusten varmistamiseksi mainitun lain 17 b §:ään on otettu nimenomainen säännös viranomaisen velvollisuudesta antaa luvanhakijalle asiakirja, josta käy ilmi, että lupa katsotaan myönnettyksi. Lisäksi siihen liittyisi samanlaiset oikeudet hakea muutosta kuin rakentamisluvassa.

Euroopan unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin lainsäädäntö on ensisijaista suhteessa kansallisiin säännöksiin oikeuskäytännössä määriteltyjen edellytysten mukaisesti (esim. PeVL 51/2014 vp). Kansallisessa lainsäädännössä tulee välttää ratkaisuja, jotka ovat ristiriidassa EU-oikeuden kanssa. (esim. PeVL 15/2018 vp, PeVL 26/2017 vp). Säännöksen perusoikeusvaikutusten osalta on huomioitava, että sen soveltamisalassa olevat enintään 11 kilowatin aurinkoenergialaitteet eivät useissa tapauksissa ole minkään lupamenettelyn piirissä. Lisäksi hiljaisen hyväksynnän periaate tulisi sovellettavaksi vasta sen jälkeen, kun toimivaltainen viranomainen olisi ensin todennut hakemuksen täydelliseksi eikä olisi myöntänyt lupaa laissa sille asetetussa määräajassa. Todennäköisyys sille, että täydelliseksi todettuun hakemukseen ei annettaisi päätöstä laissa asetetussa määräajassa, arvioidaan hyvin pieneksi. Säännöksen mukaisen hiljaisen hyväksynnän arvioidaan näin ollen tulevan sovellettavaksi hyvin harvoin. Ottaen huomioon unionin lainsäädännön ensisijaisuuden, edellä mainitut kansallisesti säädetyt perusoikeuksien turvaamiseksi säädetyt lisävaatimukset sekä hiljaisen hyväksynnän odotettu hyvin harvinainen soveltaminen, hiljaisen hyväksynnän periaatetta koskevan sääntelyn katsotaan olevan perustuslain 21 §:n kannalta hyväksyttävää.

10.5 Kunnan itsehallinto

Perustuslain 121 §:n 1 momentin mukaan Suomi jakaantuu kuntiin, joiden hallinnon tulee perustua kunnan asukkaiden itsehallintoon. Pykälän 2 momentin mukaan kuntien hallinnon yleisistä perusteista ja kunnille annettavista tehtävistä säädetään lailla. Perustuslain hallituksen esityksen (HE 1/1998 vp) kyseistä säännöstä koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että kunnan asukkaiden itsehallinnon periaatteeseen kuuluu, että kunnan tulee voida itse päättää tehtävistä, joita se itsehallintonsa nojalla ottaa hoidettavakseen, ja että muuten kunnalle voidaan antaa tehtäviä vain lailla.

Uusiutuvan energian lupamenettelylailla säädettäisiin toimivaltaisia viranomaisille lupamenettelyjen määräaikojen noudattamista koskevia tehtäviä. Perustuslain näkökulmasta on arvioitava, ovatko kyseiset tehtävät uusia tehtäviä ja jos ovat, ovatko ne annettavissa kunnille perustuslain 121 §:n puitteissa.

Perustuslakivaliokunta on kuntien itsehallintoa koskevassa vakiintuneessa käytännössä korostanut, että tehtävistä säädettäessä on huolehdittava rahoitusperiaatteen mukaisesti kuntien tosiasiallisista edellytyksistä suoriutua velvoitteistaan (esim. PeVL 16/2014 vp, PeVL 15/2020 vp). Rahoitusperiaate sisältyy myös Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 9(2) artiklaan. Sen mukaan paikallisviranomaisten voimavarojen tulee olla riittävät suhteessa niihin velvoitteisiin, jotka niille on annettu perustuslaissa ja muissa laeissa. Rahoitusperiaate tulee sovellettavaksi myös, jos kunnilla jo oleviin lakisääteisiin tehtäviin kohdistetaan uutta lainsäädäntöä, joka vaikuttaa kunnan edellytyksiin suoriutua näistä uusista velvoitteista (esim. PeVL 41/2014 vp, PeVL 15/2020 vp).

Perustuslakivaliokunnan käytännössä on katsottu 121 §:n 1 momentin keskeisenä sisältönä olevan, ettei tavallisella lailla voida puuttua itsehallinnon keskeisiin ominaispiirteisiin tavalla, joka asiallisesti ottaen tekisi itsehallinnon merkityksettömäksi (esim. PeVL 26/2017 vp, PeVL 41/2017 vp).

Perustuslakivaliokunta on tarkastellut tehtävän määrittelyä ”uudeksi” lausunnossaan PeVL 30/2013 vp. Lausunto koski esitystä, jossa terveydenhuollon palveluvalikoiman määrittäminen johtaisi kuntien järjestämän terveydenhuollon palvelutarjonnan yhdenmukaistamiseen maanlaajuisesti. Valiokunta totesi, että palveluvalikoimaa määrittelevän toimielimen päätöksillä saattaa tosiasiallisesti olla ainakin välillistä vaikutusta kuntien tai kuntayhtymien järjestämisvastuun sisältöön. Valiokunta ei kuitenkaan katsonut, että kyse olisi ollut perustuslain 121 §:n 2 momentissa tarkoitetuista kunnille annettavista uusista tehtävistä, vaan lähinnä kunnilla nykyisen lainsäädännön perusteella olevien tehtävien hoitamistavasta.

Uusiutuvan energian lupamenettelylain muutoksella laajennettaisiin voimassa olevien määräaikojen piiriä ja lisäksi muutettaisiin määräaikoja joiltain osin lyhemmäksi ja joiltain osin pidemmäksi. Määräajat tulevat suoraan RED III -direktiivin 16 a–e artikloista ja määräaikojen soveltamisala olisi menettelyjen osalta kyseisten artiklojen mukainen. Euroopan unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin lainsäädäntö on ensisijaista suhteessa kansallisiin säännöksiin oikeuskäytännössä määriteltyjen edellytysten mukaisesti (esim. PeVL 51/2014 vp). Kansallisessa lainsäädännössä tulee välttää ratkaisuja, jotka ovat ristiriidassa EU-oikeuden kanssa. (esim. PeVL 15/2018 vp, PeVL 26/2017 vp).

Rahoitusperiaate tulee sovellettavaksi, jos kunnilla jo oleviin lakisääteisiin tehtäviin kohdistetaan uutta lainsäädäntöä, joka vaikuttaa kunnan edellytyksiin suoriutua näistä uusista velvoitteista (esim. PeVL 16/2014 vp, PeVL 15/2020 vp).

On mahdollista, että sitovien määräaikojen soveltamisalan laajeneminen ja joiltain osin lyhentyminen lisäävät toimivaltaisten viranomaisten työtaakkaa ja vaikuttavat kunnan edellytyksiin suoriutua uusista tai olemassa olevista velvoitteistaan. Voimassa olevien määräaikojen noudattaminen ei ole kunnissa kuitenkaan aiheuttanut ongelmia, ja kuntien on jo voimassa olevan lainsäädännön nojalla joka tapauksessa käsiteltävä lupamenettelyitä ja muita hallinnollisia hyväksymismenettelyitä koskevat asiat ilman aiheetonta viivytystä. Uudet ehdotetut määräajat eivät sanottavasti heikentäisi paikallisviranomaisten voimavaroja suhteessa lakisääteisiin velvoitteisiinsa Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 9 (2) artiklan vastaisesti. Esityksen ei myöskään katsota perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön vastaisesti tekevän kunnallista itsehallintoa asiallisesti ottaen merkityksettömäksi.

Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden kartoittaminen ja nimeäminen muistuttaa joiltain osin kuntien toteuttamaa alueidenkäyttöön liittyvää suunnittelua ja päätöksentekoa. Nopean kehittämisen alueiden nimeämisellä ei kuitenkaan ole tarkoitus tehdä aluevarauksia. Tarkoituksena on ainoastaan määrittää alueet, joilla ei tarvitse suorittaa YVA-menettelyä ja Natura-arviointia ja joilla soveltuisivat muita alueita lyhyemmät lupamenettelyn määräajat. Alueiden nimeämisellä ei näin ollen olisi tarkoitus edellä mainitun perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön vastaisesti puuttua itsehallinnon keskeisiin ominaispiirteisiin tavalla, joka asiallisesti ottaen tekisi itsehallinnon merkityksettömäksi. Alueet nimettäisiin kuntien tekemien esitysten perusteella, joten kunnat voisivat itse vaikuttaa siihen, minne alueet sijoittuisivat. Kunnille jäisi nopean kehittämisen alueiden nimeämisestä koskevan päätöksen antamisen jälkeenkin oikeus omassa päätöksenteossaan osoittaa kyseisille alueille myös muuta toimintaa.

Ehdotusten arvioidaan olevan sopusoinnussa perustuslain 121 §:n 4 momentin vaatimusten kanssa.

10.6 Saamelaisten oikeudet

Saamelaisilla alkuperäiskansana on perustuslain 17 §:n 3 momentin mukaan oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Vakiintuneen käytännön mukaan saamelaisten kulttuuriin kuuluvat muun muassa saamelaisten perinteiset elinkeinot – poronhoito, kalastus, metsästys, keräily ja saamelainen käsityö sekä niiden nykyaikaiset harjoittamisen muodot (ks. HE 309/1993 vp, s. 65/II ja esim. PeVL 3/1990 vp, s. 2—3, PeVL 29/2004 vp, s. 2 ja PeVL 40/2009 vp, s. 2 sekä PeVL 5/2017 vp, s. 6, PeVL 1/2016 vp, s. 4 ja PeVL 38/2004 vp, s. 4/II). Lisäksi saamelaisilla on perustuslain 121 §:n 4 momentin perusteella saamelaisten kotiseutualueella kieltään ja kulttuuriaan koskeva itsehallinto sen mukaan kuin lailla säädetään.

Yhdistyneiden kansakuntien ihmisoikeuskomitean mukaan kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen SopS 6/1976, KP-sopimus) 27 artikla merkitsee muun muassa velvollisuutta taloudellisten toimenpiteiden suunnittelemiseen ja toteuttamiseen siten, että saamelaisten perinteisten elinkeinojen taloudellinen kannattavuus säilyy. Perustuslakivaliokunta on suhtautunut käytännössä saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksien rajoituksiin tiukasti, joten sääntelyyn on syytä kiinnittää erityistä huomiota. Saamelaisten oikeuksiin liittyvää lainsäädäntöä tulee lukea perus- ja ihmisoikeusmyönteisesti, mikä tarkoittaa sitä, että ihmisoikeudet asettavat vähimmäissuojan kansallisen lain säädännön tulkinnalle ja soveltamiselle.

Ehdotetun uusiutuvan energian lupamenettelylain 14 a §:n mukaan nimettävät nopean kehittämisen alueet saattavat sijoittua saamelaiskäräjälain 4 §:n mukaiselle saamelaisten kotiseutualueelle. Erityisesti nopean kehittämisen alueilla soveltuva YVA-menettelyä koskeva vapautus saattaa olla merkityksellinen alkuperäiskansojen oikeuksien näkökulmasta. Alueista tulee kuitenkin ennen niiden nimeämistä tehdä SOVA-lain mukainen ympäristöarviointi sekä

saamelaiskäräjistä annetun lain 9 §:n vaatimusten täyttyessä neuvotella alueiden nimeämisestä saamelaiskäräjien kanssa. Ehdotusten arvioidaan siten olevan sopusoinnussa perustuslain 17 §:n 3 momentin vaatimusten kanssa.

10.7 Perustuslain 2 §:n 3 momentista, 80 §:stä ja 119 §:n 2 momentista johtuvat vaatimukset

Perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Lailla on perustuslain 80 §:n mukaan säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan.

Perustuslain 119 §:ssä säädetään valtionhallinnosta. Esityksen kannalta merkityksellinen on mainitun 119 §:n 2 momentti, jonka mukaan valtionhallinnon toimielinten yleisistä perusteista on säädettävä lailla, jos niiden tehtäviin kuuluu julkisen vallan käyttöä. Säännöksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan (HE 1/1998 vp s. 174/II, PeVL 5/2008 vp, s. 2/I.) valtionhallinnon toimielinten yleisinä perusteina on pidettävä muun muassa pääasiallisia tehtäviä ja toimivaltuuksia. Julkisen vallan käyttämisestä on kysymys esimerkiksi silloin, kun yksikkö voi antaa perustuslain 80 §:n 2 momentissa tarkoitettuja oikeussääntöjä tai tehdä päätöksiä yksilön oikeuksista, velvollisuuksista.

Oikeusvaltioperiaatteen noudattaminen edellyttää, että julkisen vallan käyttäjällä on aina viime kädessä eduskunnan säätämään lakiin palautettavissa oleva toimivaltaperuste. Lähtökohtana on, että kussakin asiassa toimivaltaisen viranomaisen tulee käydä ilmi laista. Ehdotettu uusiutuvan energian lupamenettelylain muuttamisesta annettava laki sisältäisi laissa tarkoitetun yhteyspisteviranomaisen tehtäviä useissa pykälissä. Lisäksi uudelle Lupa- ja valvontavirastolle annettaisiin laissa uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden nimeämiseen ja alueilla noudatettavaan menettelyyn liittyviä tehtäviä. Laissa säädettäisiin nopean kehittämisen alueiden nimeämiseen liittyviä rajoituksia sekä menettelyllisiä vaatimuksia. Sääntelyn voidaan katsoa muodostavan riittävän perustan julkisen vallan toiminnalle.

Uusiutuvan energian lupamenettelylakia koskevaan lakiehdotukseen sisältyy valtioneuvostolle osoitettuja asetuksenantovaltuuksia sen 12, 14 c ja 14 h §:ssä, joten esitystä on arvioitava perustuslain 80 §:n 1 momentin kannalta. Sen mukaan asetuksia voidaan antaa perustuslaissa tai muussa laissa säädetyn valtuuden nojalla. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Valtuutuksen säätämiseen laissa on perustuslakivaliokunnan vakiintuneessa käytännössä kohdistettu vaatimuksia sääntelyn täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta (esim. PeVL 25/2005 vp ja PeVL 1/2004 vp). Asetuksenantovaltuuden sisällön tulee ilmetä selvästi laista ja se tulee myös rajata riittävän selkeästi. Perustuslakivaliokunta on lisäksi kiinnittänyt huomiota siihen, että perustuslain 80 §:n takia on olennaista, että säänneltävästä asiasta on riittävät perussäännökset laissa, ja että valtuus on syytä sijoittaa pääsääntöisesti lain asianomaisen perussäännöksen yhteyteen (esim. PeVL 49/2014 vp ja PeVL 10/2016 vp).

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin mainittuun lakiin ehdotetun 12, 14 c ja 14 h §:n nojalla antaa lähinnä menettelyihin ja lain soveltamiseen liittyviä tarkempia säännöksiä. Ehdotetut asetuksenantovaltuudet on sijoitettu asianomaisen säännöksen yhteyteen, joka sisältää säänneltävästä asiasta perussäännökset. Niiden voidaan katsoa perustuvan riittävän täsmällisiin ja tarkkarajaisiin säännöksiin yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista. Asetuksenantovaltuuksien katsotaan täyttävän perustuslain 80 §:n 1 momentin vaatimukset.

10.8 Kansallisen liikkumavaran käyttö

Perustuslakivaliokunta on korostanut lausuntokäytännössään, että siltä osin kuin Euroopan unionin lainsäädäntö edellyttää kansallista sääntelyä tai mahdollistaa sen, tätä kansallista liikkumavaraa käytettäessä otetaan huomioon perus- ja ihmisoikeuksista seuraavat vaatimukset (ks. esim. PeVL 1/2018 vp, PeVL 25/2005 vp). Perustuslakivaliokunta on painottanut, että hallituksen esityksessä on erityisesti perusoikeuksien kannalta merkityksellisen sääntelyn osalta syytä tehdä selkoa kansallisen liikkumavaran alasta (PeVL 1/2018 vp, s. 3, PeVL 26/2017 vp, s. 42, PeVL 2/2017 vp, s. 2, PeVL 44/2016 vp, s. 4).

Uusiutuvan energian lupamenettelylain määräaikasääntely perustuisi EU-sääntelyyn, muutetun RED-direktiivin 16 a–e artiklaan. Direktiivi tarjoaa määräaikojen osalta kansallista liikkumavaraa 16 d artiklan 1 kohdan 2 kohdassa, joka mahdollistaa tiettyjen alueiden tai rakenteiden jättämisen aurinkoenergialaitteiden asentamista koskevien lupamenettelyiden määräajan ulkopuolelle kulttuuriperinnön tai historiallisen perinnön suojelemiseksi tai maanpuolustuksellisiin etuihin tai turvallisuuteen liittyvistä syistä. Samanlainen mahdollisuus sisältyy 16 e artiklan 3 kohtaan alle 50 megawatin lämpöpumppujen asentamista koskevan määräajan osalta. Nämä liikkumavarat esitetään käytettäväksi niin, että määräaikojen soveltamisalan ulkopuolelle jätettäisiin tietyt kulttuurihistoriallisesti ja rakennussuojellisesti merkittävän rakennukset tai rakennelmat. Tällä mahdollistettaisiin kulttuurihistoriallisten ja rakennussuojellisten ympäristönäkökohtien huomioiminen päätöksenteossa.

Muutettu RED-direktiivi sisältää hiljaisen hyväksynnän periaatteen 16 a artiklan 6 kohdassa ja 16 d artiklan 2 kohdassa. Ensin mainitun kohdan mukaan uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla toteutettavien hankkeiden lupamenettelyiden hallinnolliset välivaiheet katsottaisiin hyväksytyiksi, mikäli toimivaltainen viranomainen ei antaisi vastausta lupahakemukseen asetetussa määräajassa. Tästä voisi kohdan mukaan kuitenkin poiketa, jos kyseisen jäsenvaltion kansallisessa oikeudessa ei ole hallinnollisen hiljaisen hyväksynnän periaatetta. Suomessa ei ole yleisesti käytössä hiljaisen hyväksynnän periaatetta. Tämän vuoksi kansallinen liikkumavara esitetään hyödynnettäväksi niin, että hiljaisen hyväksynnän periaatetta ei nopean kehittämisen alueiden osalta otettaisi käyttöön.

Muutetun RED-direktiivin 16 d artiklan 2 kohta sisältää määräajan enintään 100 kilowatin aurinkoenergialaitteiden asentamista koskevalle lupamenettelylle. Määräajan soveltamiseen on sidottu artiklakohdassa hiljaisen hyväksynnän periaate niin, että mikäli toimivaltaiset viranomaiset eivät anna vastausta täydellisen hakemuksen jättämistä seuraavan asetetun määräajan kuluessa, lupa katsotaan myönnettyksi. Artiklakohdan toisessa alakohdassa mahdollistetaan kuitenkin yllä mainitun määräajan soveltamisen kapasiteettia koskevan kynnysarvon laskeminen vähintään 10,8 kilowattiin, mikäli kapasiteettia koskevan kynnysarvon soveltaminen aiheuttaisi jäsenvaltiossa merkittävää hallinnollista rasitetta. Tämä liikkumavara esitetään hyödynnettäväksi täysimääräisesti niin, että määräaika koskisi ainoastaan enintään 11 kilowatin aurinkoenergialaitteita. Tämä perustuisi siihen, että hiljaisen hyväksynnän periaatteen voidaan kansallisessa järjestelmässämme aiheuttavan merkittävää hallinnollista rasitetta siksi, että hiljaisen hyväksynnän periaatetta ja siihen liittyviä hallinnollisia menettelyitä ei ole omaksuttu kansallisessa hallintolainsäädännössämme.

Hallitus katsoo, että esitys voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Koska muutosdirektiivissä on säännöksiä, jotka ehdotetaan pantaviksi täytäntöön lailla, annetaan eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain (1145/2020) 14 §:n 1 momentti,
muutetaan 2 §, 3 §:n 4, 5 ja 9 kohta, 4 §:n 2 ja 3 momentti, 9 §:n 1 momentin 3, 9 ja 10 kohta sekä 2 momentti, 10 §, 11 §:n 1 ja 2 momentti, 12 §, 13 §:n 1 ja 3 momentti, 15 §:n 1 momentti sekä 18 ja 19 §,
sellaisina kuin niistä ovat 2 § osaksi laissa 759/2023, 9 §:n 1 momentin 3 kohta laissa 38/2023 ja 13 §:n 1 momentti osaksi laissa 38/2023, sekä
lisätään 3 §:ään uusi 10 kohta, 7 §:ään uusi 4 momentti, 9 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laissa 38/2023 ja 759/2023, uusi 11 ja 12 kohta, sekä lakiin uusi 10 a ja 10 b §, 3 a luku, 17 a ja 17 b § sekä liitteet 1 ja 2 seuraavasti:

2 §

Lain soveltamisala ja suhde muuhun lainsäädäntöön

Tässä laissa säädetään sähköisestä asioinnista ja neuvonnasta uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyissä ja eräissä muissa hallinnollisissa menettelyissä sekä niissä sovellettavista määräajoista.

Tätä lakia sovelletaan uusiutuvan energian tuotantolaitokseen, sen samalla paikalla sijaitseviin energiavarastoihin sekä laitoksen sähkö-, kaasu-, lämmitys- tai jäähdytysverkkoihin liittämiseksi tarvittaviin rakenteisiin.

Tätä lakia sovelletaan tässä laissa erikseen mainittuihin ympäristönsuojelulain (527/2014), vesilain (587/2011), luonnonsuojelulain (9/2023), muinaismuistolain (295/1963), vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005), lannoitelain (711/2022), eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain (517/2015), muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden terveyssäännöistä sekä asetuksen (EY) N:o 1774/2002 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1069/2009 (*sivutuoteasetus*), ilmailulain (864/2014), alueidenkäyttölain (132/1999), rakentamislain (751/2023), kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/1977), eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta annetun lain (768/2004), Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain (1058/2004), sähkömarkkinalain (588/2013), päästökauppalain (1270/2023), tuulivoiman kompensatioalueista annetun lain (490/2013), aluevalvontalain (755/2000), ympäristövaikutusten arviointimenettelyistä annetun lain (252/2017) ja painelaitelain (1144/2016) mukaisiin lupamenettelyihin ja muihin hallinnollisiin menettelyihin siten kuin jäljempänä tässä laissa tarkemmin säädetään.

Tässä laissa mainituissa lupamenettelyissä ja muissa hallinnollisissa menettelyissä noudatetaan, mitä 2 momentissa mainituissa säädöksissä säädetään, ellei tässä laissa toisin säädetä.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

4) *uusiutuvalla energialla* tuuli- ja aurinkoenergiaa, geotermistä energiaa, osmoottista energiaa, ympäristön energiaa, vuorovesi- ja aaltoenergiaa ja muuta valtamerienergiaa, vesivoimaa ja biomassaa sekä kaatopaikoilla ja jätevedenpuhdistamoissa syntyvää kaasua ja biokaasua, joka ei ole peräisin fossiilisista lähteistä;

5) *uusiutuvan energian tuotantolaitoksella* sellaista energiaa tuottavaa laitosta, jonka tuottama energia on mahdollista käynnistys- ja varapolttoaineiden käyttöä huomioon ottamatta uusiutuvaa;

9) *hankekehittäjällä* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka valmistelee tuotantolaitoshankkeen toteuttamista;

10) *nopean kehittämisen alueella* aluetta tai paikkaa, joka on nimetty 14 c §:n nojalla ympäristövaikutusten näkökulmasta erityisen soveltuvaksi uusiutuvan energian tuottamiseen.

4 §

Yhteyspisteviranomainen

Yhteyspisteviranomainen huolehtii 5 §:ssä tarkoitettuihin lupamenettelyihin ja muihin hallinnollisiin menettelyihin liittyvästä menettelyllisestä neuvonnasta. Jäljempänä 8 §:ssä säädetystä sähköisen yhteyspisteen kautta annettavasta hakijan neuvonnasta yhteyspisteviranomainen huolehtii yhteistyössä toimivaltaisten viranomaisten kanssa.

Lisäksi yhteyspisteviranomainen varmistaa, että tässä laissa säädettyjä määräaikoja noudatetaan.

7 §

Sähköinen asiointi

Lupa- ja valvontaviraston toimivaltaan kuuluvaksi säädettyjen ympäristöasioiden käsittelyn sähköisestä asioinnista säädetään lisäksi eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa annetun lain (/) 5 §:ssä.

9 §

Määräaikoihin sisältyvät lupamenettelyt ja muut hallinnolliset hyväksymismenettelyt

Tässä luvussa säädettyjä määräaikoja sovelletaan:

3) luonnonsuojelulain 66 §:n mukaiseen poikkeusmenettelyyn luontotyyppien hävittämisen ja heikentämiskiellosta sekä 83 §:n mukaiseen poikkeusmenettelyyn eliölajien suojelua koskevista säännöksistä;

9) Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain 6 §:n mukaiseen hyödyntämisoikeusmenettelyyn sekä 7 §:n mukaiseen menettelyyn suostumuksen antamisesta rakentamiseen talousvyöhykkeellä;

10) sähkömarkkinalain 14 §:n mukaiseen hankelupamenettelyyn suurjännitejohdon rakentamiseksi;

11) päästökauppalain 6 luvun mukaiseen päästölupamenettelyyn; sekä

12) eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta annettuun lakiin perustuvaan lunastuslupamenettelyyn, jos ne koskevat uusiutuvan energian tuotantolaitoksen liittämistä verkkoon.

Tässä luvussa säädettyjä määräaikoja sovelletaan myös 1 momentissa tarkoitettujen lupien ja muiden hallinnollisten hyväksymisten muuttamista koskeviin menettelyihin, jos ne olisivat uusiutuvan energian tuotantolaitoksen rakentamisen, päivittämisen, verkkoon liittämisen tai käyttämisen edellytyksenä.

10 §

Uusiutuvan energian tuotantolaitoksen lupamenettelyiden ja muiden hallinnollisten hyväksymismenettelyiden määräajat

Uusiutuvan energian tuotantolaitoksen rakentamisen, päivittämisen, verkkoon liittämisen ja käyttämisen edellytyksenä olevien 9 §:ssä tarkoitettujen menettelyiden kesto yhteensä ei saa ylittää liitteen 1 taulukon 1 mukaisia määräaikoja. Nopean kehittämisen alueilla sijaitseviin laitoksiin sovelletaan kuitenkin liitteen 1 taulukon 2 mukaisia määräaikoja silloin, kun niissä noudatetaan alueen nimeämispäätöksessä määriteltäjä haitallisten ympäristövaikutusten lieventämistoimenpiteitä.

10 a §

Aurinkoenergialaitteiden ja lämpöpumppujen asentamista koskevien lupamenettelyiden ja muiden hallinnollisten hyväksymismenettelyiden määräajat

Poiketen siitä, mitä 10 §:ssä säädetään, aurinkoenergialaitteiden ja lämpöpumppujen asentamista koskevien 9 §:ssä tarkoitettujen menettelyjen kesto yhteensä ei saa ylittää liitteen 2 mukaisia määräaikoja.

Liitteessä 2 kohdissa 2–4 tarkoitettuja määräaikoja ei sovelleta silloin, jos laite asennetaan rakennukseen tai rakennelmaan, joka on suojeltu rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain (498/2010), kirkkolain (652/2023) tai ortodoksisesta kirkosta annetun lain (985/2006) nojalla tai jota koskee alueidenkäyttölain mukaisen oikeusvaikutteisen yleiskaavan tai asemakaavan suojelumääräys tai joka kuuluu maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemisesta tehdyn yleissopimuksen (SopS 19/1987) mukaisen maailmanperintöluettelon kohteeseen taikka joka sijaitsee muinaismuistolain mukaisen rauhoitetun kiinteän muinaisjäännöksen alueella.

10 b §

Hakemuksen tai ilmoituksen täydelliseksi toteaminen

Toimivaltaisen viranomaisen on todettava 9 §:ssä tarkoitettussa menettelyssä tehty hakemus tai ilmoitus täydelliseksi 45 päivän kuluessa hakemuksen tai ilmoituksen vastaanottamisesta, ellei se ilman aiheetonta viivytystä esitä hakijalle hakemusta tai ilmoitusta koskevia täydennysvaatimuksia. Nopean kehittämisen alueilla täydelliseksi toteamisen määräaika on kuitenkin 30 päivää.

11 §

Määräajan laskeminen

Edellä 10 ja 10 a §:ssä säädettyt määräajat sisältävät kaikki 9 §:ssä tarkoitettujen menettelyjen vaiheet niitä koskevien hakemusten tai ilmoitusten täydellisyys- ja toteamisesta lopullisen päätöksen tiedoksiintoon.

Määräajan laskeminen alkaa ensimmäisen 9 §:ssä tarkoitettua menettelyä koskevan hakemuksen tai ilmoituksen täydellisyys- ja toteamisesta.

12 §

Määräaikojen noudattaminen

Jos uusiutuvan energian tuotantolaitoksen rakentamisen, päivittämisen, verkkoon liittämisen ja käyttämisen edellytyksenä on useampi 9 §:ssä tarkoitettu menettely, toimivaltaisten viranomaisten on huolehdittava määräaikojen noudattamisesta yhteistyössä ja tarvittaessa sovittava käsittelyajoista. Yhteyspisteviranomaisen on avustettava toimivaltaisia viranomaisia tarvittaessa sopimaan menettelyjen käsittelyajoista.

Toimivaltaisen viranomaisen on huolehdittava, että sähköisessä yhteyspisteessä on ajantasaiset tiedot 9 §:ssä tarkoitetun menettelyn käsittelyvaiheesta, jos hakija asioi sähköisen yhteyspisteen kautta.

Toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava yhteyspisteviranomaiselle kohtuullisessa ajassa uusiutuvan energian tuotantolaitoksen 9 §:ssä tarkoitettua menettelyä koskevan hakemuksen tai ilmoituksen täydellisyys- ja toteamisesta ja sitä koskevan päätöksen tiedoksiintamisesta hakijalle, jos hakija ei asioi kyseisen menettelyn osalta sähköisen yhteyspisteen kautta. Ilmoitusvelvollisuus ei kuitenkaan koske aurinkoenergialaitteiden ja lämpöpumppujen asentamista koskevia 9 §:ssä tarkoitettuja menettelyjä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä toimivaltaisten viranomaisten välisestä menettelystä 1 momentissa tarkoitetussa tilanteessa sekä toimivaltaisten viranomaisten 3 momentissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden sisällöstä.

13 §

Määräajan pidentäminen ja määräajan laskemisen keskeyttäminen

Edellä 10 ja 10 a §:ssä säädettyjä määräaikoja pidennetään vastaavalla ajalla, joka kuluu 9 §:ssä tarkoitettuja menettelyitä koskevien päätösten muutoksenhaussa.

Yhteyspisteviranomainen voi pidentää 10 §:ssä tarkoitettuja määräaikoja, jos se on poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi perusteltua. Määräaikoja saadaan kuitenkin pidentää enintään liitteessä 1 olevien enimmäismäärien mukaisesti.

3 a luku

Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueet

14 a §

Nopean kehittämisen alueet

Nopean kehittämisen alue voidaan nimetä sellaiselle alueelle, jolla uusiutuvan energian käyttönotolla ei odoteta olevan merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Alueiden nimeämisessä tulee asettaa etusijalle rakennetut pinnat sekä ihmistoiminnan seurauksena muuttuneet alueet. Valinnassa tulee huomioida energiainfrastruktuurin saatavuus.

Nopean kehittämisen alueiksi ei voi nimetä:

- 1) alueita, jotka koostuvat merkittävässä määrin tuottavasta metsämaasta tai ruoantuotannossa olevista pelloista;
- 2) ojittamattomia luonnontilaisia suoalueita;
- 3) Euroopan unionin Natura 2000 -verkostoon kuuluvia alueita;
- 4) luonnonsuojelulain 43 §:ssä tarkoitettuihin luonnonsuojelualueisiin tai luonnonsuojelulain 15 §:ssä tai 144 §:ssä tarkoitettuihin luonnonsuojeluohjelmiin kuuluvia alueita;
- 5) alueita, joihin sovelletaan luonnonsuojelulain 64, 65, 73, 77–79 tai 81 §:ää;
- 6) tärkeimpiä lintujen ja merinisäkkäiden muuttoreittejä tai
- 7) muita kuin 1–6 kohdassa tarkoitettuja alueita, jotka ovat luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston herkkyysskartoituksissa tai vastaavissa luonnontieteellisissä selvityksissä todettu olevan alttiita merkittäville ympäristövaikutuksille.

14 b §

Esitykset nopean kehittämisen alueiksi

Kunta voi Lupa- ja valvontaviraston pyynnöstä esittää alueen nimeämistä nopean kehittämisen alueeksi.

Lupa- ja valvontaviraston tulee pyynnössään mainita, mitä uusiutuvan energian tuotantomuotoa varten alueita voi esittää. Lisäksi se voi asettaa pyynnössään muita rajoituksia esitettäviä alueita koskien.

14 c §

Päätös nopean kehittämisen alueiden nimeämisestä

Lupa- ja valvontavirasto nimeää nopean kehittämisen alueen kunnan esityksen perusteella. Nimeämistä koskevassa päätöksessä tulee yksilöidä kunkin alueen osalta uusiutuvan energian tuotantomuoto tai -muodot, joita varten alue nimitään.

Lupa- ja valvontaviraston tulee lisäksi määrätä kunkin alueen osalta haitallisten ympäristövaikutusten lieventämistoimenpiteet, joiden avulla voidaan välttää alueella toteutettavien hankkeiden haitalliset ympäristövaikutukset tai, jos tämä ei ole mahdollista, joiden avulla niitä voidaan merkittävästi vähentää.

Lupa- ja valvontaviraston tulee ennen päätöksen antamista arvioida annettavan päätöksen vaikutukset viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (200/2005) 8–11 §:n mukaisesti.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 2 momentissa tarkoitetuista lieventämistoimenpiteistä.

14 d §

Ympäristövaikutusten arviointi nopean kehittämisen alueilla

Nopean kehittämisen alueilla toteutettavaan uusiutuvan energian tuotantolaitosta koskevaan hankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 3 luvun ja luonnonsuojelulain 35 §:n sijaan tätä lakia, jos:

- 1) siinä noudatetaan 14 c §:n 2 momentissa tarkoitettuja lieventämistoimenpiteitä; ja

2) siitä ei todennäköisesti aiheudu merkittäviä ympäristövaikutuksia toisessa valtiossa ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 28 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Edellä 1 momentissa säädetty koskee hankkeita, joita tarkoitetaan tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/92/EU liitteessä II olevan 3 kohdan a, b, d, h ja i alakohdassa sekä 6 kohdan c alakohdassa.

14 e §

Nopean kehittämisen alueilla toteutettavien hankkeiden seulonta

Lupa- ja valvontaviraston tulee varmistaa seulonnassa, aiheuttaako 14 d §:ssä tarkoitettu hanke sellaisia erittäin todennäköisiä merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia, joita ei havaittu alueen nimeämispäätöksen yhteydessä.

Jos hanke koskee olemassa olevan uusiutuvan energian voimalaitoksen päivittämistä tai jos uusiutuvan energian voimalaitoksen verkkoon liittäminen edellyttää verkkoinfrastruktuurin vahvistamista, voimalaitoksen päivittämistä tai verkkoinfrastruktuurin vahvistamista koskeva seulonta tulee kohdentaa päivittämisen tai vahvistamisen vaikutuksiin alkuperäiseen hankkeeseen verrattuna.

Seulontaa ei sovelleta sellaiseen aurinkovoimalan päivittämiseen, joka ei edellytä lisäpinta-alaa ja jossa noudatetaan alkuperäiselle voimalalle asetettuja ympäristövaikutuksiin vaikuttavia lupaehtoja.

14 f §

Seulontapäätös

Lupa- ja valvontaviraston tulee antaa hankekehittäjälle 14 e §:ssä tarkoitetusta seulonnasta päätös 45 päivän kuluessa siitä, kun se on saanut riittävät tiedot hankkeesta ja sen ympäristövaikutuksista. Sähköntuotantokapasiteetiltaan alle 150 kilowatin laitosten sekä uusiutuvan energian voimalaitosten päivittämisen osalta määräaika on kuitenkin 30 päivää.

Jos seulonnassa havaitaan 14 e §:n 1 momentissa tarkoitettuja ennakoimattomia haitallisia ympäristövaikutuksia, tulee päätöksen sisältää arvio siitä, voidaanko niitä lieventää.

Lupa- ja valvontaviraston tulee ennen päätöksen antamista varata tilaisuus laitoksen vaikutusalueen kunnille antaa näkemyksensä asiasta.

Päätös on annettava tiedoksi julkisella kuulutuksella. Julkisesta kuulutuksesta säädetään hallintolaissa.

14 g §

Ennakoimattomien haitallisten ympäristövaikutusten arviointi

Hankkeet, joiden on 14 e §:n mukaisessa seulonnassa todettu aiheuttavan ennakoimattomia erittäin todennäköisiä merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia, joita ei voida lieventää hankekehittäjän esittämillä tai 14 c §:ssä tarkoitetuilla lieventämistoimenpiteillä, tulee edellä 14 d §:ssä säädetystä poiketen arvioida ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 3 luvun mukaisessa ja tarvittaessa luonnonsuojelulain 35 §:ssä tarkoitetussa menettelyssä.

14 h §

Hankekehittäjältä edellytettävät tiedot

Hankekehittäjän tulee Lupa- ja valvontaviraston pyynnöstä toimittaa edellä 14 e §:ssä tarkoitettua seulontaa varten Lupa- ja valvontavirastolle riittävät tiedot:

- 1) hankkeesta ja sen ominaispiirteistä;
- 2) siitä, noudattaako hanke edellä 14 c §:n 2 momentissa tarkoitettuja lieventämistoimenpiteitä;
- 3) hankkeen aiheuttamista haitallisista ympäristövaikutuksista; sekä
- 4) hankekehittäjän suunnittelemista lisätoimenpiteistä hankkeen aiheuttamiin ympäristövaikutuksiin puuttumiseksi.

Hankekehittäjän Lupa- ja valvontavirastolle toimitettavista tiedoista voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

15 §

Menettelykäsikirjan sisältö

Menettelykäsikirja sisältää kokonaisvaltaisesti ohjeistusta kaikille hankekehittäjille uusiutuvan energian tuotantolaitoksien lupamenettelyistä ja muista hallinnollisista menettelyistä, pitää sisällään myös itse tuotettua energiaa käyttävien kuluttajien hankkeet ja uusiutuvan energian yhteisöt.

17 a §

Ympäristövaikutusten arviointimenettely tietyissä tilanteissa

Olemassa oleviin tai uusiin rakenteisiin asennettaviin aurinkoenergiälaitteisiin ei sovelleta ympäristövaikutusten arviointimenettelyä annetun lain 3 luvussa tarkoitettua ympäristövaikutusten arviointimenettelyä lukuun ottamatta rakenteita, joiden ensisijainen tavoite on aurinkoenergian tuotanto sekä keino- ja luonnonvarojen säästämiseksi asennettavia aurinkoenergiälaitteita.

Olemassa olevien aurinkovoimaloiden päivittämiseen ei sovelleta 1 momentissa mainitun lain 3 luvussa tarkoitettua arviointimenettelyä, jos se ei edellytä lisäpinta-alaa ja jos siinä noudatetaan alkuperäiselle aurinkovoimalalle asetettuja ympäristövaikutuksiin vaikuttavia lupaehtoja.

Jos uusiutuvan energian voimalaitoksen päivittäminen tai uusiutuvan energian voimalaitoksen verkkoon liittämisen edellyttämä verkkoinfrastruktuurin vahvistaminen edellyttää 1 momentissa mainitun lain 3 luvun mukaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä, tulee se rajata koskemaan päivittämisen tai vahvistamisen mahdollisia vaikutuksia alkuperäiseen hankkeeseen verrattuna.

17 b §

Aurinkoenergiälaitteen asentamista koskevan luvan tuleminen myönnettyksi

Jos toimivaltainen viranomainen ei anna teholtaan enintään 11 kilowatin aurinkoenergiälaitteen asentamista koskevaan 9 §:ssä tarkoitettuun menettelyssä tehtyyn hakemukseen vastausta kuukauden kuluessa lupahakemuksen täydellisyyden toteamisesta, hakemuksen mukainen lupa katsotaan myönnettyksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu tilanteessa hakijalle on ilman aiheutonta viivytystä annettava asiakirja, josta käy ilmi, että lupa katsotaan myönnettyksi.

Toimivaltainen viranomainen voi kumota 1 momentissa tarkoitettua luvan kuukauden kuluessa luvan myönnettyksi tulemisesta, jos luvan havaitaan olevan rakentamislain 4 luvussa tarkoitettujen olennaisten teknisten vaatimusten, mainitun lain 17 §:ssä tarkoitettua kunnan

rakennusjärjestyksen, alueidenkäyttölain mukaisen oikeusvaikutteisen kaavan taikka rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain mukaisen päätöksen vastainen.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuun asiakirjaan ja 3 momentissa tarkoitettuun kumoamista koskevaan päätökseen sovelletaan, mitä rakentamislain 70 §:ssä säädetään lupapäätöksen tiedoksiannosta.

18 §

Ohjaus ja seuranta

Tämän lain mukaisen toiminnan yleinen ohjaus, seuranta ja kehittäminen kuuluvat ympäristöministeriölle. Edellä 2 luvussa tarkoitettun sähköisen asioinnin ja neuvonnan osalta yleinen ohjaus, seuranta ja kehittäminen kuuluvat kuitenkin yhdessä ympäristöministeriölle ja työ- ja elinkeinoministeriölle.

19 §

Muutoksenhaku

Yhteyspisteviranomaisen 13 ja 14 §:n nojalla tekemään päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa.

Edellä 17 b §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuun asiakirjaan sovelletaan, mitä rakentamislaisissa säädetään rakentamislupaa koskevasta muutoksenhausta.

Edellä 14 f §:ssä tarkoitettuun päätöksen saa hakea muutosta valittamalla myös toiminta-alueellaan sellainen rekisteröity paikallinen tai alueellinen yhteisö, jonka tarkoituksena on luonnon- tai ympäristönsuojelun edistäminen. Valitettaessa mainitusta päätöksestä toimivaltainen hallinto-oikeus on se, jonka tuomiopiirissä pääosa valituksessa kysymyksessä olevasta hankkeesta sijaitsee.

Muutoin muutoksenhaussa hallintotuomioistuimeen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 7 §:n 4 momentti ja 14 a–14 h § tulevat kuitenkin voimaan 1 päivänä tammikuuta 2026.

Ennen tämän lain säännösten voimaantuloa vireillä olleeseen lupamenettelyyn tai muuhun hallinnolliseen hyväksymismenettelyyn sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Liite 1

Uusiutuvan energian tuotantolaitoksen lupamenettelyiden ja muiden hallinnollisten hyväksymismenettelyiden määräajat

Taulukko 1 Määräajat uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden ulkopuolella	
1. Maa-alueille sijoittuvat sähköntuotantokapasiteetiltaan alle 150 kilowatin uusiutuvan energian tuotantolaitokset ja maa-alueille sijoittuvien uusiutuvan energian voimalaitosten päivittäminen	yksi vuosi*
2. Muut kuin edellä 1 kohdassa tarkoitetut maa-alueille sijoittuvat uusiutuvan energian tuotantolaitokset	kaksi vuotta*
3. Merialueille sijoittuvat sähköntuotantokapasiteetiltaan alle 150 kilowatin uusiutuvan energian tuotantolaitokset ja merialueille sijoittuvien uusiutuvan energian voimalaitosten päivittäminen	kaksi vuotta**
4. Muut kuin edellä 3 kohdassa tarkoitetut merelle sijoittuvat uusiutuvan energian tuotantolaitokset	kolme vuotta**
Taulukko 2 Määräajat uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla	
1. Maa-alueille sijoittuvat sähköntuotantokapasiteetiltaan alle 150 kilowatin uusiutuvan energian tuotantolaitokset ja maa-alueille sijoittuvien uusiutuvan energian voimalaitosten päivittäminen	kuusi kuukautta*
2. Muut kuin edellä 1 kohdassa tarkoitetut maa-alueille sijoittuvat uusiutuvan energian tuotantolaitokset	yksi vuosi**
3. Merialueille sijoittuvat sähköntuotantokapasiteetiltaan alle 150 kilowatin merituulivoimalat ja merituulivoimaloiden päivittäminen	yksi vuosi**
4. Muut kuin edellä 3 kohdassa tarkoitetut merelle sijoittuvat uusiutuvan energian tuotantolaitokset	kaksi vuotta**

* määräajan pidentämisen enimmäismäärä on kolme kuukautta

** määräajan pidentämisen enimmäismäärä on kuusi kuukautta

Liite 2

Aurinkoenergialaitteiden ja lämpöpumppujen asentamista koskevien lupamenettelyiden ja muiden hallinnollisten hyväksymismenettelyiden määräajat

1. Teholtaan enintään 11 kilowatin aurinkoenergialaitteiden asentaminen	yksi kuukausi
2. Muiden kuin edellä 1 kohdassa tarkoitettujen aurinkoenergialaitteiden ja samalla paikalla sijaitsevien energiavarastojen asentaminen muihin kuin aurinkoenergian tuotantoon tai energian varastointiin ensisijaisesti tarkoitettuihin olemassa oleviin tai tuleviin rakenteisiin, keinotekoisia vedenpintoja lukuun ottamatta	kolme kuukautta
3. Teholtaan alle 50 megawatin muut lämpöpumput kuin maalämpöpumput	yksi kuukausi
4. Teholtaan alle 50 megawatin maalämpöpumput	kolme kuukautta

2.

Laki

ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 3 ja 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) 3 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa xx/20xx, uusi 5 momentti sekä 5 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 768/2019, 556/2021 ja 804/2023, uusi 5 momentti seuraavasti:

3 §

Lain soveltamisala ja arviointimenettelyn soveltaminen

Uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain (1145/2020) 17 a §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa sovelletaan tämän pykälän 1 ja 2 momentissa säädetystä poiketen mainitun lain 17 a §:ssä säädettyä.

5 §

Ympäristövaikutusten arviointi muun lain mukaisessa menettelyssä

Uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain 3 a luvussa tarkoitetuilla nopean kehittämisen alueilla sovelletaan tämän lain 3 §:n 1 ja 2 momentissa säädetystä poiketen mainitun lain 3 a luvussa säädettyä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

luonnonsuojelulain 35 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luonnonsuojelulain (9/2023) 35 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa xx/20xx, ja
lisätään 35 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa xx/20xx, uusi 5 momentti seuraavasti:

35 §

Hankkeiden ja suunnitelmien arviointi

Jos hankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) 3 luvussa tarkoitettua arviointimenettelyä, tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettu arviointi tehdään arviointimenettelyn yhteydessä. Arviointi voidaan kuitenkin tehdä erillään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä, jos siihen on erityinen syy. Jos kyse on uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain (1145/2020) 3 §:n 5 kohdassa tarkoitettua uusiutuvan energian tuotantolaitoksesta, arviointi tehdään aina arviointimenettelyn yhteydessä. Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa tarkoitettun yhteysviranomaisen on sisällytettävä tämän pykälän 2 momentissa tarkoitettut Lupa- ja valvontaviraston ja Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen haltijan lausunnot mainitun lain 23 §:ssä tarkoitettuun perusteltuun päätelmään.

Uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain 3 a luvussa tarkoitetuilla uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla sovelletaan tämän pykälän 1–3 momentissa säädetystä poiketen mainitun lain 3 a luvussa säädettyä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 30.4.2025

Pääministeri

Petteri Orpo

Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala

1.

Laki

uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain (1145/2020) 14 §:n 1 momentti,

muutetaan 2 §, 3 §:n 4, 5 ja 9 kohta, 4 §:n 2 ja 3 momentti, 9 §:n 1 momentin 3, 9 ja 10 kohta sekä 2 momentti, 10 §, 11 §:n 1 ja 2 momentti, 12 §, 13 §:n 1 ja 3 momentti, 15 §:n 1 momentti sekä 18 ja 19 §,

sellaisina kuin niistä ovat 2 § osaksi laissa 759/2023, 9 §:n 1 momentin 3 kohta laissa 38/2023 ja 13 §:n 1 momentti osaksi laissa 38/2023, sekä

lisätään 3 §:ään uusi 10 kohta, 7 §:ään uusi 4 momentti, 9 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laissa 38/2023 ja 759/2023, uusi 11 ja 12 kohta, sekä lakiin uusi 10 a ja 10 b §, 3 a luku, 17 a ja 17 b § sekä liitteet 1 ja 2 seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

*Lain soveltamisala ja suhde muuhun
lainsäädäntöön*

*Lain soveltamisala ja suhde muuhun
lainsäädäntöön*

Tässä laissa säädetään sähköisestä asioinnista ja neuvonnasta uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyissä ja eräissä muissa hallinnollisissa menettelyissä sekä *uusiutuvan energian voimlaitosten lupamenettelyissä ja eräissä muissa hallinnollisissa hyväksymismenettelyissä* sovellettavista määräajoista.

Tässä laissa säädetään sähköisestä asioinnista ja neuvonnasta uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyissä ja eräissä muissa hallinnollisissa menettelyissä sekä *niissä* sovellettavista määräajoista.

Tätä lakia sovelletaan uusiutuvan energian tuotantolaitokseen, sen samalla paikalla sijaitseviin energiavarastoihin sekä laitoksen sähkö-, kaasu-, lämmitys- tai jäähdytysverkkoihin liittämiseksi tarvittaviin rakenteisiin.

Tätä lakia sovelletaan tässä laissa erikseen mainittuihin ympäristönsuojelulain (527/2014), vesilain (587/2011), luonnonsuojelulain (9/2023), muinaismuistolain (295/1963), vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn

Tätä lakia sovelletaan tässä laissa erikseen mainittuihin ympäristönsuojelulain (527/2014), vesilain (587/2011), luonnonsuojelulain (9/2023), muinaismuistolain (295/1963), vaarallisten

turvallisuudesta annetun lain (390/2005), lannoitelain (711/2022), eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain (517/2015), muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden terveyssäännöistä sekä asetuksen (EY) N:o 1774/2002 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1069/2009 (sivutuoteasetus), ilmailulain (864/2014), alueidenkäyttölain (132/1999), rakentamislain (751/2023), kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/1977), Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain (1058/2004), sähkömarkkinalain (588/2013), päästökauppalain (311/2011), tuulivoiman kompensatioalueista annetun lain (490/2013), aluevalvontalain (755/2000), ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) ja painelaitelain (1144/2016) mukaisiin lupamenettelyihin ja muihin hallinnollisiin menettelyihin, siten kuin jäljempänä tässä laissa tarkemmin säädetään.

Tässä laissa mainituissa lupamenettelyissä ja muissa hallinnollisissa menettelyissä noudatetaan, mitä 2 momentissa mainituissa säädöksissä säädetään, ellei tässä laissa toisin säädetä.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

4) *uusiutuvalla energialla* tuuli- ja aurinkoenergiaa, geotermistä energiaa, ympäristön energiaa, vuorovesi- ja aaltoenergiaa ja muuta valtamerienergiaa, vesivoimaa ja biomassaa sekä kaatopaikoilla ja jätevedenpuhdistamoissa syntyvää kaasua ja biokaasua, joka ei ole peräisin fossiilisista lähteistä;

kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005), lannoitelain (711/2022), eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain (517/2015), muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden terveyssäännöistä sekä asetuksen (EY) N:o 1774/2002 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1069/2009 (sivutuoteasetus), ilmailulain (864/2014), alueidenkäyttölain (132/1999), rakentamislain (751/2023), kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/1977), *eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastushuvasta* annetun lain (768/2004), Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain (1058/2004), sähkömarkkinalain (588/2013), päästökauppalain (1270/2023), tuulivoiman kompensatioalueista annetun lain (490/2013), aluevalvontalain (755/2000), ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) ja painelaitelain (1144/2016) mukaisiin lupamenettelyihin ja muihin hallinnollisiin menettelyihin siten kuin jäljempänä tässä laissa tarkemmin säädetään.

Tässä laissa mainituissa lupamenettelyissä ja muissa hallinnollisissa menettelyissä noudatetaan, mitä 2 momentissa mainituissa säädöksissä säädetään, ellei tässä laissa toisin säädetä.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

4) *uusiutuvalla energialla* tuuli- ja aurinkoenergiaa, geotermistä energiaa, *osmoottista energiaa*, ympäristön energiaa, vuorovesi- ja aaltoenergiaa ja muuta valtamerienergiaa, vesivoimaa ja biomassaa sekä kaatopaikoilla ja jätevedenpuhdistamoissa syntyvää kaasua ja biokaasua, joka ei ole peräisin fossiilisista lähteistä;

Voimassa oleva laki

5) uusiutuvan energian tuotantolaitoksella energiaa tuottavaa laitosta, jonka tuottama energia on täysin tai osittain uusiutuvaa;

9) hankekehittäjällä luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka valmistelee tuotantolaitoshankkeen toteuttamista.

4 §

Yhteyspisteviranomainen

Yhteyspisteviranomainen huolehtii 8 §:ssä säädetystä sähköisen yhteyspisteen kautta annettavasta hakijan neuvonnasta yhteistyössä toimivaltaisten viranomaisten kanssa.

Lisäksi yhteyspisteviranomainen huolehtii 5 §:ssä mainittuihin lupamenettelyihin ja muihin hallinnollisiin menettelyihin liittyvästä menettelyllisestä neuvonnasta.

7 §

Sähköinen asiointi

9 §

Ehdotus

5) uusiutuvan energian tuotantolaitoksella sellaista energiaa tuottavaa laitosta, jonka tuottama energia on mahdollista käynnistys- ja varapolttoaineiden käyttöä huomioon ottamatta uusiutuvaa;

9) hankekehittäjällä luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka valmistelee tuotantolaitoshankkeen toteuttamista;

10) nopean kehittämisen alueella aluetta tai paikkaa, joka on nimetty 14 c §:n nojalla ympäristövaikutusten näkökulmasta erityisen soveltuvaksi uusiutuvan energian tuottamiseen.

4 §

Yhteyspisteviranomainen

Yhteyspisteviranomainen huolehtii 5 §:ssä tarkoitettuihin lupamenettelyihin ja muihin hallinnollisiin menettelyihin liittyvästä menettelyllisestä neuvonnasta. Jäljempänä 8 §:ssä säädetystä sähköisen yhteyspisteen kautta annettavasta hakijan neuvonnasta yhteyspisteviranomainen huolehtii yhteistyössä toimivaltaisten viranomaisten kanssa.

Lisäksi yhteyspisteviranomainen varmistaa, että tässä laissa säädettyjä määräaikoja noudatetaan.

7 §

Sähköinen asiointi

Lupa- ja valvontaviraston toimivaltaan kuuluvaksi säädettyjen ympäristöasioiden käsittelyn sähköisestä asioinnista säädetään lisäksi eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa annetun lain (/) 5 §:ssä.

9 §

Määräaikoihin sisältyvät lupamenettelyt ja muut hallinnolliset hyväksymismenettelyt

Määräaikoihin sisältyvät lupamenettelyt ja muut hallinnolliset hyväksymismenettelyt

Tässä luvussa säädettyjä määräaikoja sovelletaan:

Tässä luvussa säädettyjä määräaikoja sovelletaan:

3) luonnonsuojelulain 66 §:n mukaiseen poikkeusmenettelyyn luontotyyppien hävittämistä ja heikentämiskiellosta;

3) luonnonsuojelulain 66 §:n mukaiseen poikkeusmenettelyyn luontotyyppien hävittämistä ja heikentämiskiellosta *sekä* 83 §:n mukaiseen poikkeusmenettelyyn eliölajien suojelua koskevista säännöksistä;

9) Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain 7 §:n mukaiseen menettelyyn suostumuksen antamisesta rakentamiseen talousvyöhykkeellä;

9) Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain 6 §:n mukaiseen hyödyntämisoikeusmenettelyyn *sekä* 7 §:n mukaiseen menettelyyn suostumuksen antamisesta rakentamiseen talousvyöhykkeellä;

10) sähkömarkkinalain 14 §:n mukaiseen hankelupamenettelyyn suurjännitejohdon rakentamiseksi.

10) sähkömarkkinalain 14 §:n mukaiseen hankelupamenettelyyn suurjännitejohdon rakentamiseksi;

11) päästökauppalain 6 luvun mukaiseen päästölupamenettelyyn; *sekä*

12) eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta annettuun lakiin perustuvaan lunastuslupamenettelyyn, jos ne koskevat uusiutuvan energian tuotantolaitoksen liittämistä verkkoon.

Tässä luvussa säädettyjä määräaikoja sovelletaan myös 1 momentissa mainittujen lupien ja muiden hallinnollisten hyväksymisten muuttamista koskeviin menettelyihin, jos ne olisivat uusiutuvan energian voimalaitoksen rakentamisen, päivittämisen, verkkoon liittämisen tai käyttämisen edellytyksenä.

Tässä luvussa säädettyjä määräaikoja sovelletaan myös 1 momentissa *tarkoitettujen* lupien ja muiden hallinnollisten hyväksymisten muuttamista koskeviin menettelyihin, jos ne olisivat uusiutuvan energian *tuotantolaitoksen* rakentamisen, päivittämisen, verkkoon liittämisen tai käyttämisen edellytyksenä.

10 §

10 §

Uusiutuvan energian voimalaitoksen lupamenettelyiden ja muiden hallinnollisten hyväksymismenettelyiden määräajat

*Uusiutuvan energian **tuotantolaitoksen** lupamenettelyiden ja muiden hallinnollisten hyväksymismenettelyiden määräajat*

Uusiutuvan energian voimalaitoksen rakentamisen, verkkoon liittämisen ja käyttämisen edellytyksenä olevien 9 §:ssä mainittujen lupamenettelyiden ja muiden

Uusiutuvan energian *tuotantolaitoksen* rakentamisen, päivittämisen, verkkoon liittämisen ja käyttämisen edellytyksenä olevien 9 §:ssä *tarkoitettujen* menettelyiden

Voimassa oleva laki

hallinnollisten hyväksymismenettelyiden kesto yhteensä ei saa ylittää kahta vuotta.

Uusiutuvan energian voimalaitoksen, jonka sähköntuotantokapasiteetti on alle 150 kilowattia, 9 §:ssä mainittujen lupamenettelyiden ja muiden hallinnollisten hyväksymismenettelyiden kesto yhteensä ei saa ylittää yhtä vuotta.

Uusiutuvan energian voimalaitoksen päivittämistä koskevien 9 §:ssä mainittujen lupamenettelyiden ja muiden hallinnollisten hyväksymismenettelyiden kesto yhteensä ei saa ylittää yhtä vuotta.

Toimivaltaisten viranomaisten on käsiteltävä 9 §:ssä mainittuja menettelyitä koskevat asiat 1–3 momentissa säädettyjen määräaikojen puitteissa. Jos uusiutuvan energian voimalaitoksen rakentamisen, päivittämisen, verkkoon liittämisen ja käyttämisen edellytyksenä on useampi 9 §:ssä mainittu lupamenettely tai muu hallinnollinen hyväksymismenettely, on toimivaltaisten viranomaisten huolehdittava määräaikojen noudattamisesta yhteistyössä ja tarvittaessa sovittava käsittelyajoista. Yhteyspisteviranomaisen on avustettava toimivaltaisia viranomaisia tarvittaessa sopimaan menettelyjen käsittelyajoista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä toimivaltaisten viranomaisten välisestä menettelystä 4 momentissa tarkoitetussa tilanteessa.

Ehdotus

kesto yhteensä ei saa ylittää liitteen 1 taulukon 1 mukaisia määräaikoja. Nopean kehittämisen alueilla sijaitseviin laitoksiin sovelletaan kuitenkin liitteen 1 taulukon 2 mukaisia määräaikoja silloin, kun niissä noudatetaan alueen nimeämis päätöksessä määritellyjä haitallisten ympäristövaikutusten lieventämistoimenpiteitä.

10 a §

Aurinkoenergialaitteiden ja lämpöpumppujen asentamista koskevien lupamenettelyiden ja muiden hallinnollisten hyväksymismenettelyiden määräajat

Poiketen siitä, mitä 10 §:ssä säädetään, aurinkoenergialaitteiden ja lämpöpumppujen asentamista koskevien 9 §:ssä tarkoitettujen

menettelyjen kesto yhteensä ei saa ylittää liitteen 2 mukaisia määräaikoja.

Liitteessä 2 kohdissa 2–4 tarkoitettuja määräaikoja ei sovelleta silloin, jos laite asennetaan rakennukseen tai rakennelmaan, joka on suojeltu rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain (498/2010), kirkkolain (652/2023) tai ortodoksisesta kirkosta annetun lain (985/2006) nojalla tai jota koskee alueidenkäyttölain mukaisen oikeusvaikutteisen yleiskaavan tai asemakaavan suojelumääräys tai joka kuuluu maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemisesta tehdyn yleissopimuksen (SopS 19/1987) mukaisen maailmanperintöluettelon kohteeseen taikka joka sijaitsee muinaismuistolain mukaisen rauhoitetun kiinteän muinaisjäännöksen alueella.

10 b §

Hakemuksen tai ilmoituksen täydelliseksi toteaminen

Toimivaltaisen viranomaisen on todettava 9 §:ssä tarkoitetussa menettelyssä tehty hakemus tai ilmoitus täydelliseksi 45 päivän kuluessa hakemuksen tai ilmoituksen vastaanottamisesta, ellei se ilman aiheutonta viivytystä esitä hakijalle hakemusta tai ilmoitusta koskevia täydennysvaatimuksia. Nopean kehittämisen alueilla täydelliseksi toteamisen määräaika on kuitenkin 30 päivää.

11 §

Määräajan laskeminen

Edellä 10 §:ssä säädetty määräajat sisältävät kaikki lupamenettelyn ja muun hallinnollisen hyväksymismenettelyn vaiheet asian vireillepanosta päätöksen tiedoksiantoon.

Määräajan laskeminen alkaa ensimmäisen 9 §:ssä mainittua lupamenettelyä tai hallinnollista hyväksymismenettelyä koskevan asian vireillepanosta.

11 §

Määräajan laskeminen

Edellä 10 ja 10 a §:ssä säädetty määräajat sisältävät kaikki 9 §:ssä tarkoitettujen menettelyjen vaiheet niitä koskevien hakemusten tai ilmoitusten täydellisyyden toteamisesta lopullisen päätöksen tiedoksiantoon.

Määräajan laskeminen alkaa ensimmäisen 9 §:ssä tarkoitettua menettelyä koskevan hakemuksen tai ilmoituksen täydellisyyden toteamisesta.

12 §

Määräaikaisten seuranta

Yhteyspisteviranomaisen on seurattava 10 §:ssä tarkoitettujen määräaikaisten toteutumista.

Toimivaltaisen viranomaisen on huolehdittava, että sähköisessä yhteyspisteessä on ajantasaiset tiedot 9 §:ssä mainitun lupamenettelyn tai muun hallinnollisen hyväksymismenettelyn käsittelyvaiheesta, jos hakija asioi sähköisen yhteyspisteen kautta.

Toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava yhteyspisteviranomaiselle kohtuullisessa ajassa voimallaitoksen 9 §:ssä mainittua lupamenettelyä tai muuta hallinnollista hyväksymismenettelyä koskevan asian vireilletulosta ja sitä koskevan päätöksen tiedoksiantamisesta hakijalle, jos hakija ei asioi kyseisen menettelyn osalta sähköisen yhteyspisteen kautta.

Tarkempia säännöksiä toimivaltaisten viranomaisten 3 momentissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden sisällöstä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

13 §

Määräajan pidentäminen ja määräajan laskemisen keskeyttäminen

Edellä 10 §:ssä säädettyä määräaika pidennetään vastaavalla ajalla, joka kuluu:

12 §

Määräaikaisten noudattaminen

Jos uusiutuvan energian tuotantolaitoksen rakentamisen, päivittämisen, verkkoon liittämisen ja käyttämisen edellytyksenä on useampi 9 §:ssä tarkoitettu menettely, toimivaltaisten viranomaisten on huolehdittava määräaikaisten noudattamisesta yhteistyössä ja tarvittaessa sovittava käsittelyajoista. Yhteyspisteviranomaisen on avustettava toimivaltaisia viranomaisia tarvittaessa sopimaan menettelyjen käsittelyajoista.

Toimivaltaisen viranomaisen on huolehdittava, että sähköisessä yhteyspisteessä on ajantasaiset tiedot 9 §:ssä tarkoitetun menettelyn käsittelyvaiheesta, jos hakija asioi sähköisen yhteyspisteen kautta.

Toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava yhteyspisteviranomaiselle kohtuullisessa ajassa uusiutuvan energian tuotantolaitoksen 9 §:ssä tarkoitettua menettelyä koskevan hakemuksen tai ilmoituksen täydellisyyden toteutumisesta ja sitä koskevan päätöksen tiedoksiantamisesta hakijalle, jos hakija ei asioi kyseisen menettelyn osalta sähköisen yhteyspisteen kautta. Ilmoitusvelvollisuus ei kuitenkaan koske aurinkoenergialaitteiden ja lämpöpumppujen asentamista koskevia 9 §:ssä tarkoitettuja menettelyjä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä toimivaltaisten viranomaisten välisestä menettelystä 1 momentissa tarkoitettussa tilanteessa sekä toimivaltaisten viranomaisten 3 momentissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden sisällöstä.

13 §

Määräajan pidentäminen ja määräajan laskemisen keskeyttäminen

Edellä 10 ja 10 a §:ssä säädettyjä määräaikoja pidennetään vastaavalla ajalla,

1) luonnonsuojelulain 48 §:n 2 momentin sekä 49 §:n 3 momentin ja 4 momentin mukaisessa poikkeusmenettelyssä;

2) päästökauppalain 8 §:n mukaisessa päästölupamenettelyssä;

3) tämän lain 9 §:ssä mainittuja lupamenettelyitä ja muita hallinnollisia hyväksymismenettelyitä koskevien päätösten muutoksenhaussa.

joka kuuluu 9 §:ssä tarkoitettuja menettelyitä koskevien päätösten muutoksenhaussa.

Yhteyspisteviranomainen voi pidentää 10 §:n mukaista määräaika enintään yhdellä vuodella, jos se on poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi perusteltua.

Yhteyspisteviranomainen voi pidentää 10 §:ssä tarkoitettuja määräaikoja, jos se on poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi perusteltua. Määräaikoja saadaan kuitenkin pidentää enintään liitteessä 1 olevien enimmäismäärien mukaisesti.

3 a luku

Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueet

14 a §

Nopean kehittämisen alueet

Nopean kehittämisen alue voidaan nimetä sellaiselle alueelle, jolla uusiutuvan energian käyttöönnotolla ei odoteta olevan merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Alueiden nimeämisessä tulee asettaa etusijalle rakennetut pinnat sekä ihmistoiminnan seurauksena muuttuneet alueet. Valinnassa tulee huomioida energiainfrastruktuurin saatavuus.

Nopean kehittämisen alueiksi ei voi nimetä:

1) alueita, jotka koostuvat merkittävässä määrin tuottavasta metsämaasta tai ruoantuotannossa olevista pelloista;

2) ojittamattomia luonnontilaisia suoalueita;

3) Euroopan unionin Natura 2000 -verkostoon kuuluvia alueita;

4) luonnonsuojelulain 43 §:ssä tarkoitettuihin luonnonsuojelualueisiin tai luonnonsuojelulain 15 §:ssä tai 144 §:ssä

tarkoitettuihin luonnonsuojeluohjelmiin kuuluvia alueita;

5) alueita, joihin sovelletaan luonnonsuojelulain 64, 65, 73, 77–79 tai 81 §:ää;

6) tärkeimpiä lintujen ja merinisäkkäiden muuttoreittejä tai

7) muita kuin 1–6 kohdassa tarkoitettuja alueita, jotka ovat luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston herkkyyškartoituksissa tai vastaavissa luonnontieteellisissä selvityksissä todettu olevan alttiita merkittäville ympäristövaikutuksille.

14 b §

Esitykset nopean kehittämisen alueiksi

Kunta voi Lupa- ja valvontaviraston pyynnöstä esittää alueen nimeämistä nopean kehittämisen alueeksi.

Lupa- ja valvontaviraston tulee pyynnössään mainita, mitä uusiutuvan energian tuotantomuotoa varten alueita voi esittää. Lisäksi se voi asettaa pyynnössään muita rajoituksia esitettäviä alueita koskien.

14 c §

Päätös nopean kehittämisen alueiden nimeämisestä

Lupa- ja valvontavirasto nimeää nopean kehittämisen alueen kunnan esityksen perusteella. Nimeämistä koskevassa päätöksessä tulee yksilöidä kunkin alueen osalta uusiutuvan energian tuotantomuoto tai -muodot, joita varten alue nimitään.

Lupa- ja valvontaviraston tulee lisäksi määrätä kunkin alueen osalta haitallisten ympäristövaikutusten lieventämistoimenpiteet, joiden avulla voidaan välttää alueella toteutettavien hankkeiden haitalliset ympäristövaikutukset tai, jos tämä ei ole mahdollista, joiden avulla niitä voidaan merkittävästi vähentää.

Lupa- ja valvontaviraston tulee ennen päätöksen antamista arvioida annettavan päätöksen vaikutukset viranomaisten

suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (200/2005) 8–11 §:n mukaisesti.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 2 momentissa tarkoitetuista lieventämistoimenpiteistä.

14 d §

Ympäristövaikutusten arviointi nopean kehittämisen alueilla

Nopean kehittämisen alueilla toteutettavaan uusiutuvan energian tuotantolaitosta koskevaan hankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 3 luvun ja luonnonsuojelulain 35 §:n sijaan tätä lakia, jos:

1) siinä noudatetaan 14 c §:n 2 momentissa tarkoitettuja lieventämistoimenpiteitä; ja

2) siitä ei todennäköisesti aiheudu merkittäviä ympäristövaikutuksia toisessa valtiossa ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 28 §:ssä tarkoitettulla tavalla.

Edellä 1 momentissa säädetty koskee hankkeita, joita tarkoitetaan tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/92/EU liitteessä II olevan 3 kohdan a, b, d, h ja i alakohdassa sekä 6 kohdan c alakohdassa.

14 e §

Nopean kehittämisen alueilla toteutettavien hankkeiden seulonta

Lupa- ja valvontaviraston tulee varmistaa seulonnassa, aiheuttaako 14 d §:ssä tarkoitettu hanke sellaisia erittäin todennäköisiä merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia, joita ei havaittu alueen nimeämis päätöksen yhteydessä.

Jos hanke koskee olemassa olevan uusiutuvan energian voimalaitoksen päivittämistä tai jos uusiutuvan energian voimalaitoksen verkkoon liittäminen

edellyttää verkkoinfrastruktuurin vahvistamista, voimalaitoksen päivittämistä tai verkkoinfrastruktuurin vahvistamista koskeva seulonta tulee kohdentaa päivittämisen tai vahvistamisen vaikutuksiin alkuperäiseen hankkeeseen verrattuna.

Seulontaa ei sovelleta sellaiseen aurinkovoimalan päivittämiseen, joka ei edellytä lisäpinta-alaa ja jossa noudatetaan alkuperäiselle voimalalle asetettuja ympäristövaikutuksiin vaikuttavia lupaehtoja.

14 f §

Seulontapäätös

Lupa- ja valvontaviraston tulee antaa hankekehittäjälle 14 e §:ssä tarkoitetusta seulonnasta päätös 45 päivän kuluessa siitä, kun se on saanut riittävät tiedot hankkeesta ja sen ympäristövaikutuksista. Sähköntuotantokapasiteetiltaan alle 150 kilowatin laitosten sekä uusiutuvan energian voimalaitosten päivittämisen osalta määräaika on kuitenkin 30 päivää.

Jos seulonnassa havaitaan 14 e §:n 1 momentissa tarkoitettuja ennakoimattomia haitallisia ympäristövaikutuksia, tulee päätöksen sisältää arvio siitä, voidaanko niitä lieventää.

Lupa- ja valvontaviraston tulee ennen päätöksen antamista varata tilaisuus laitoksen vaikutusalueen kunnille antaa näkemyksensä asiasta.

Päätös on annettava tiedoksi julkisella kuulutuksella. Julkisesta kuulutuksesta säädetään hallintolaissa.

14 g §

Ennakoimattomien haitallisten ympäristövaikutusten arviointi

Hankkeet, joiden on 14 e §:n mukaisessa seulonnassa todettu aiheuttavan ennakoimattomia erittäin todennäköisiä merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia, joita ei voida lieventää hankekehittäjän esittämällä tai 14 c §:ssä tarkoitetuilla

Voimassa oleva laki

Ehdotus

lieventämistoimenpiteillä, tulee edellä 14 d §:ssä säädetystä poiketen arvioida ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 3 luvun mukaisessa ja tarvittaessa luonnonsuojelulain 35 §:ssä tarkoitetussa menettelyssä.

14 h §

Hankekehittäjältä edellytettävät tiedot

Hankekehittäjän tulee Lupa- ja valvontaviraston pyynnöstä toimittaa edellä 14 e §:ssä tarkoitettua seulontaa varten Lupa- ja valvontavirastolle riittävät tiedot:

- 1) hankkeesta ja sen ominaispiirteistä;
- 2) siitä, noudattaako hanke edellä 14 c §:n 2 momentissa tarkoitettuja lieventämistoimenpiteitä;
- 3) hankkeen aiheuttamista haitallisista ympäristövaikutuksista; sekä
- 4) hankekehittäjän suunnittelemista lisätoimenpiteistä hankkeen aiheuttamiin ympäristövaikutuksiin puuttumiseksi.

Hankekehittäjän Lupa- ja valvontavirastolle toimitettavista tiedoista voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

15 §

Menettelykäsikirjan sisältö

Menettelykäsikirja sisältää kokonaisvaltaisesti ohjeistusta kaikille hankekehittäjille uusiutuvan energian tuotantolaitoksien lupamenettelyistä ja muista hallinnollisista menettelyistä.

15 §

Menettelykäsikirjan sisältö

Menettelykäsikirja sisältää kokonaisvaltaisesti ohjeistusta kaikille hankekehittäjille uusiutuvan energian tuotantolaitoksien lupamenettelyistä ja muista hallinnollisista menettelyistä, pitäen sisällään myös itse tuotettua energiaa käyttävien kuluttajien hankkeet ja uusiutuvan energian yhteisöt.

17 a §

Ympäristövaikutusten arviointimenettely tietyissä tilanteissa

Olemassa oleviin tai uusiin rakenteisiin asennettaviin aurinkoenergiälaitteisiin ei sovelleta ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 3 luvussa tarkoitettua ympäristövaikutusten arviointimenettelyä lukuun ottamatta rakenteita, joiden ensisijainen tavoite on aurinkoenergian tuotanto sekä keinotekoisille vedenpinnoille asennettavia aurinkoenergiälaitteita.

Olemassa olevien aurinkovoimaloiden päivittämiseen ei sovelleta 1 momentissa mainitun lain 3 luvussa tarkoitettua arviointimenettelyä, jos se ei edellytä lisäpinta-alaa ja jos siinä noudatetaan alkuperäiselle aurinkovoimalalle asetettuja ympäristövaikutuksiin vaikuttavia lupaehtoja.

Jos uusiutuvan energian voimalaitoksen päivittäminen tai uusiutuvan energian voimalaitoksen verkkoon liittämisen edellyttämä verkkoinfrastruktuurin vahvistaminen edellyttää 1 momentissa mainitun lain 3 luvun mukaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä, tulee se rajata koskemaan päivittämisen tai vahvistamisen mahdollisia vaikutuksia alkuperäiseen hankkeeseen verrattuna.

17 b §

Aurinkoenergiälaitteen asentamista koskevan luvan tuleminen myönnettyksi

Jos toimivaltainen viranomainen ei anna teholtaan enintään 11 kilowatin aurinkoenergiälaitteen asentamista koskevaan 9 §:ssä tarkoitettussa menettelyssä tehtyyn hakemukseen vastausta kuukauden kuluessa lupahakemuksen täydellisyyden toteamisesta, hakemuksen mukainen lupa katsotaan myönnettyksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettussa tilanteessa hakijalle on ilman aiheetonta viivytystä annettava asiakirja, josta käy ilmi, että lupa katsotaan myönnettyksi.

Toimivaltainen viranomainen voi kumota 1 momentissa tarkoitettun luvan kuukauden

kuluessa luvan myönnettyksi tulemisesta, jos luvan havaitaan olevan rakentamislain 4 luvussa tarkoitettujen olennaisten teknisten vaatimusten, mainitun lain 17 §:ssä tarkoitettun kunnan rakennusjärjestyksen, alueidenkäyttölain mukaisen oikeusvaikutteisen kaavan taikka rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain mukaisen päätöksen vastainen.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuun asiakirjaan ja 3 momentissa tarkoitettuun kumoamista koskevaan päätökseen sovelletaan, mitä rakentamislain 70 §:ssä säädetään lupapäätöksen tiedoksiannosta.

18 §

Ohjaus ja seuranta

Tämän lain mukaisen toiminnan yleinen ohjaus, seuranta ja kehittäminen kuuluvat työ- ja elinkeinoministeriölle.

18 §

Ohjaus ja seuranta

Tämän lain mukaisen toiminnan yleinen ohjaus, seuranta ja kehittäminen kuuluvat ympäristöministeriölle. Edellä 2 luvussa tarkoitettun sähköisen asiointin ja neuvonnan osalta yleinen ohjaus, seuranta ja kehittäminen kuuluvat kuitenkin yhdessä ympäristöministeriölle ja työ- ja elinkeinoministeriölle.

19 §

Muutoksenhaku yhteyspisteviranomaisen päätökseen

Yhteyspisteviranomaisen tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa.

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

19 §

Muutoksenhaku

Yhteyspisteviranomaisen 13 ja 14 §:n nojalla tekemään päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa.

Edellä 17 b §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuun asiakirjaan sovelletaan, mitä rakentamislaisissa säädetään rakentamislupaa koskevasta muutoksenhausta.

Edellä 14 f §:ssä tarkoitettuun päätöksen saa hakea muutosta valittamalla myös toiminta-alueellaan sellainen rekisteröity paikallinen tai alueellinen yhteisö, jonka tarkoituksena on luonnon- tai ympäristönsuojelun edistäminen. Valitettaessa mainitusta päätöksestä toimivaltainen hallinto-oikeus on se, jonka

Voimassa oleva laki

Ehdotus

*tuomiopiirissä pääosa valituksessa
kysymyksessä olevasta hankkeesta sijaitsee.*

*Muutoin muutoksenhaussa
hallintotuomioistuimeen sovelletaan, mitä
oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa
laissa (808/2019) säädetään.*

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Sen 7 §:n 4 momentti ja 14 a–14 h § tulevat
kuitenkin voimaan 1 päivänä tammikuuta
2026.*

*Ennen tämän lain säännösten voimaantuloa
vireillä olleeseen lupamenettelyyn tai muuhun
hallinnolliseen hyväksymismenettelyyn
sovelletaan tämän lain voimaan tullessa
voimassa olleita säännöksiä.*

2.

Laki

ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 3 ja 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) 3 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa xx/20xx, uusi 5 momentti sekä 5 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 768/2019, 556/2021 ja 804/2023, uusi 5 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

*Lain soveltamisala ja arviointimenettelyn
soveltaminen*

*Lain soveltamisala ja arviointimenettelyn
soveltaminen*

Uusiutuvan energian tuotantolaitosten
lupamenettelyistä ja eräistä muista
hallinnollisista menettelyistä annetun lain
(1145/2020) 17 a §:n 1 ja 2 momentissa
tarkoitetuissa tilanteissa sovelletaan tämän
pykälän 1 ja 2 momentissa säädetystä
poiketen mainitun lain 17 a §:ssä säädettyä.

5 §

5 §

*Ympäristövaikutusten arviointi muun lain
mukaisessa menettelyssä*

*Ympäristövaikutusten arviointi muun lain
mukaisessa menettelyssä*

Uusiutuvan energian tuotantolaitosten
lupamenettelyistä ja eräistä muista
hallinnollisista menettelyistä annetun lain 3 a
luvussa tarkoitetuilla nopean kehittämisen
alueilla sovelletaan tämän lain 3 §:n 1 ja 2
momentissa säädetystä poiketen mainitun lain
3 a luvussa säädettyä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

3.

Laki

luonnonsuojelulain 35 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luonnonsuojelulain (9/2023) 35 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa
xx/20xx, ja
lisätään 35 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa xx/20xx, uusi 5 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

35 §

35 §

Hankkeiden ja suunnitelmien arviointi

Hankkeiden ja suunnitelmien arviointi

Jos hankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) 3 luvussa tarkoitettua arviointimenettelyä, tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettu arviointi tehdään *tapauskohtaisesti* arviointimenettelyn yhteydessä. Jos kyse on uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain (1145/2020) 3 §:n 5 kohdassa tarkoitettua uusiutuvan energian tuotantolaitoksen, *eri uusiutuvia energialähteitä yhdistävän laitoksen tai lämpöpumpun ja samalla paikalla sijaitsevan energiavaraston rakentamista, päivittämistä tai käyttöä koskevasta hankkeesta tai tällaisen laitoksen, lämpöpumpun tai varaston sähköverkkoon liittämistä taikka uusiutuvan energian lämmitys- tai jäähdytysverkkoon liittämistä koskevasta hankkeesta*, arviointi tehdään aina arviointimenettelyn yhteydessä. Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa tarkoitettua yhteysviranomaisen on sisällytettävä tämän pykälän 2 momentissa tarkoitettua elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen haltijan lausunnot mainitun lain 23 §:ssä tarkoitettuun perusteltuun päätelmään.

Jos hankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) 3 luvussa tarkoitettua arviointimenettelyä, tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettu arviointi tehdään arviointimenettelyn yhteydessä. *Arviointi voidaan kuitenkin tehdä erillään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä, jos siihen on erityinen syy.* Jos kyse on uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain (1145/2020) 3 §:n 5 kohdassa *tarkoitettua* uusiutuvan energian tuotantolaitoksesta, arviointi tehdään aina arviointimenettelyn yhteydessä. Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa tarkoitettua yhteysviranomaisen on sisällytettävä tämän pykälän 2 momentissa tarkoitettua Lupa- ja valvontaviraston ja Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen haltijan lausunnot mainitun lain 23 §:ssä tarkoitettuun perusteltuun päätelmään.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain 3 a luvussa tarkoitetuilla uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla sovelletaan tämän pykälän 1–3 momentissa säädetystä poiketen mainitun lain 3 a luvussa säädettyä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

*Rinnakkaisteksti:
Selvennyksenä
hallituksen esityksen
laiksi eräiden
ympäristöasioiden
käsittelystä Lupa- ja
valvontavirastossa sekä
eräksi siihen liittyviksi
laeiksi (HE /20 vp)
kanssa yhteinen säännös*

3.

Laki

luonnonsuojelulain 35 §:n muuttamisesta (35 §:n 4 momentti)

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luonnonsuojelulain (9/2023) 35 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa
xx/20xx, seuraavasti:

*Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi
eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa-
ja valvontavirastossa sekä eräksi siihen
liittyviksi laeiksi (HE /20 vp)*

Ehdotus

35 § (muutetaan 35 §:n 2–4 momentti)

35 § (muutetaan 4 momentti)

Hankkeiden ja suunnitelmien arviointi

Hankkeiden ja suunnitelmien arviointi

Jos hankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä annetun lain (252/2017) 3 luvussa tarkoitettua arviointimenettelyä, tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettu arviointi tehdään arviointimenettelyn yhteydessä. Arviointi voidaan kuitenkin tehdä erillään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä, jos siihen on erityinen syy. Jos kyse on uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain (1145/2020) 3 §:n 5 kohdassa tarkoitetun uusiutuvan energian tuotantolaitoksen taikka eri uusiutuvia energialähteitä yhdistävän laitoksen tai lämpöpumpun ja samalla paikalla sijaitsevan energiavaraston rakentamista, päivittämistä tai käyttöä koskevasta hankkeesta tai tällaisen laitoksen, lämpöpumpun tai varaston sähköverkkoon

Jos hankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä annetun lain (252/2017) 3 luvussa tarkoitettua arviointimenettelyä, tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettu arviointi tehdään arviointimenettelyn yhteydessä. Arviointi voidaan kuitenkin tehdä erillään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä, jos siihen on erityinen syy. Jos kyse on uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain (1145/2020) 3 §:n 5 kohdassa tarkoitetusta uusiutuvan energian tuotantolaitoksesta, arviointi tehdään kuitenkin aina arviointimenettelyn yhteydessä. Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa tarkoitetun yhteysviranomaisen on sisällytettävä tämän pykälän 2 momentissa tarkoitetut Lupa- ja

*Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi
eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa-
ja valvontavirastossa sekä eräksi siihen
liittyviksi laeiksi (HE /20 vp)*

Ehdotus

*liittämistä taikka uusiutuvan energian
lämmitys- tai jäähdytysverkkoon liittämistä
koskevasta hankkeesta, arviointi tehdään
kuitenkin aina arviointimenettelyn
yhteydessä. Ympäristövaikutusten
arviointimenettelystä annetussa laissa
tarkoitettun yhteysviranomaisen on
sisällytettävä tämän pykälän 2 momentissa
tarkoitettut Lupa- ja valvontaviraston ja Natura
2000 -verkostoon kuuluvan alueen haltijan
lausunnot mainitun lain 23 §:ssä tarkoitettuun
perusteltuun päätelmään.*

valvontaviraston ja Natura 2000 -verkostoon
kuuluvan alueen haltijan lausunnot mainitun
lain 23 §:ssä tarkoitettuun perusteltuun
päätelmään.